

**Kima Piwima Gaaha Waniha
Jonho Jipatipaisihaare
Kimandi Jonhomi
Utipimandapi Piwaha
Nesipihaare**

Nyahi windi biyaati mmonaati gimunyaaho Jonho maahiwo kimandi utipimandi jipatipaindihoh. Iyataahandi kandi ami isihya taahiyihya Jonho Jisaasihomi otipipatiho kimandi utipimandi jipatipiyataise tiwi gwinyaawaapo. Iyataati ami kimo utipimomi tiwathetisangi nini ahonini kimo utipimo jipatipiyataayo tati windi ahimotise. Iyataahandi kandi ami usaaha 13:24, 19:26, 20:2 handaatihuni usaaha 21:7 handaatihuni kimo utipimo jipatipaisiho nehi satati kandaase, 'Jisaasiho maarho nunyati wuwisihoh' tati sonjhi kata ahiyataise. Ahi isihya taahiyihyaahi saiwi gwinyaawaayopo, Jonho sawahopi neti noasati usaapindaase tiwi gwinyaawaayopo. Iyataati ami sura isihya sawanaapi nepi noasawi usaapitiwi katiwi jipatipaiwihye. Isi nyahi Anqatihyaanini windi siyaati kamaatito. O nyahi piwaha wa katahaawaahi titihi 'nino' ndi ami 'nyaho' tito yawanaanapi titihi ausaimanaato. Ahi Jonho komi piwaha jipatipiyataati 'nini Jonhonine' tati jipatimaise. Ahi piwaha Anqataha nepemaahiwahaawi Jonho sawaho kima piwima jipatipiyataise taati

gwinyaahaayo. Aihĩ nyahĩ Jonĩhomĩ pĩwĩha nepemaahĩwa jĩpatĩpiyahaawi ‘nĩno nyaho’ taatĩ jĩpatĩpiyahaayo. Matiyuho, Maakĩho, Rukĩho siya jĩhĩ kiyaamĩ pĩwĩha jĩpatĩpiyawaayopo. Aihĩ ipotĩ Jonĩho biyatĩ gwĩnyaatĩ mmonatĩ komĩha pĩwĩha jĩpatĩpiyataise. Aihĩ pĩwĩha nahataahĩ Matiyuho, Maakĩho, Rukĩho naasĩka jĩpatĩpiyawaayopo. O Jonĩhohĩ pĩwĩha yandĩha wipetaha jĩpatĩpiyataise. Kĩnyĩ Jonĩhomĩ pĩwĩha awĩtapaapĩ Jisaasiho so Pĩwĩha Akaahaamĩ satĩho tanyaahoe tatĩha gĩhunyaatĩtaise. Ko Jisaasiho yundanyaaha nau-sainjĩtĩhandamunĩ asĩtimatĩtaatĩwĩhandamunĩ tanyaahoe. Iyatĩ amĩ ko nasisoari kiyaanĩhĩ bimĩtaatĩwĩhandamĩ kaatĩho nandapa bĩretĩhandĩtatĩ amĩ waapohotahore. Iyatĩ amĩ ko nyangisĩ biyatĩ nyainjatisĩhore. Iyatĩ amĩ ko nyamĩ daihore nyamĩ Apĩho Autaahaatĩhoenda naitĩhaawo. Iyatĩ amĩ ko nyamĩ naisoho nyamĩ awaisĩho nyangi nyainjatisĩhore. Iyatĩ ko nyangi nyaiwatihĩ bindĩhaayonĩ kĩnyĩ gwĩnyaape. Pĩwĩha wa awaisĩhaahĩ Jonĩho pĩwĩha atisatĩ nesĩha tĩmanatĩ anĩtisatĩ isĩwatĩtaatĩ jĩpatĩpiyataise kĩnyĩ Jisaasihopĩ Autaahaatĩhomĩ Mwaaho akohoe tĩpĩ gwĩnyaape.

Jonĩhomĩ Pĩwĩha Napĩmasataise

Jisaasiho napimbĩpĩhapunĩ amĩ kĩmaapĩ yapĩpataapĩhĩ apopaatamĩhetapĩ noaipasĩtĩhandapĩha (1:1-18)

Jonĩho isĩhiyai Baawusisĩho taatĩ otĩpĩpatĩ kaiĩ Jisaasiho namasatĩ komĩ otĩpĩpatĩhiya

jihap+hiya usai numwaasit+handap+ha (1:19-51)

Jisaasiho auta is+hiya nahatiyaami ndi+het+
ot+p+pat+ kaindi+handap+ha (2:2-12:50)

Jisaasiho Jirusarem+handaa+hap+
naindi+handun+ ami kom+ katat+
kaindi+handun+ ami kom+ nap-
wind+handap+ha (13:1-19:43)

Jisaasiho napotat+ jap+h+ nepasi kom+
is+hiyaap+h+ auta noaipas+h+ kiya koai
uson+hot+handap+ha (20:1-31)

Asis+ha waara Jisaasiho kom+
ot+p+pat+hiyaap+h+ auta noaipas+h+ kiya
koai uson+hot+handap+ha (21:1-26)

Kima P+wima P+w+ha Is+hiya
As+imat+taat+w+handis+haap+haare

¹ Jih+ aimehuraan+h+ kahapaamap+pa sang+
noaipas+hura P+w+ha wa ahondaise. Iyataat+ sa
p+wa Autaahaat+hoaisat+ maasi ahondaise. Iy-
ataat+ sa p+waisangi Autaahaat+hore.

² Iyataat+ kim+ka P+w+ma Autaahaat+hoaisat+
maasi aimehura ahondaise.

³ Iyataat+ sa P+wais+ Autaahaat+ho net+ is+si ke-
tap+ kaaraah+ ami kaisat+ maasi kahapaamap+pa
nahataapa Autaahaat+ho kiyat+ ahiyataise. Iy-
ataat+ kahapaamap+pa nahataapa Autaahaat+ho
kiyat+ ahaimb+pa neh+ Autaahaat+ho sawahoh+h+
kiyataamaise. Owetise. Autaahaat+ho sa P+wai
net+ is+si kaisat+ maasi kahapaamap+pa na-
hataapa kiyat+ ahiyataise.

⁴ Iyataat+ sa P+w+ is+hiya as+y+hiyaimat+w+
bim+taat+w+handam+ tanyaahaasi

isihiya asitimatitaatwihandi piwa keti ahondaise. Iyataati sa Piwa isihiya asitimatitaatwihandisahaapihi ami nau-sainjitihandi ahondaise. Iyataati sa Piwa Utaahoe. Isi ami ko nausainjitihandamatiyati Autaahaatihohi siyati setahoe tati neti isihiyaisi giwunyaati neti nunjati giwunyaitandihoe.

⁵ Siyati isihiya Autaahaatihopi windi biyati namusesipatati giwunyaataahiyai neti biyati giwunyaati nusesipahonhi kopu mmondaatwiko nausainjitihandamatiyati nasataise. Siyati nasati niwusainjihandi kandi isihiya kopu windi giwunyaapi monihopo. Siyauhihandi komi nausainjitihandi windi namaayotati kandinhi wapihi asihatimbipihi taati nausaatataise.

⁶ Aihutaaho wo komi ambipati Jonhoai Autaahaatihohi komi piwihana nunya nusoaasihina sataise.

⁷ Iyati nausainjitihandisaho nasati isihiyai nusesipati giwunyaitandihopiha piwihana ausaati isihiyai kaundataase. Ami isihiyana nahatiyana piwihana ka atisawaawu kopu baiwu giwunyaitaatiwo.

⁸ Iyataati Jonho so isihiyai neti biyati nunjati giwunyaati nusesipaitandi nausainjitihandisahomaahae. Owetise. Nausainjitihandisaho ipoti nasati isihiyai neti biyati nunjati giwunyaati nusesipaitandihopiha piwihana nehijhi ausaitandi noaipahore.

⁹ Iyataati ko nausainjihohi akiti akohore. Akiti akohosi isihiyana nahatiyai nga niwusainjihore. Iyataati wanu ko yaho deti yapipataapihi taati nasataise Autaahaatihopuni ami

Autaahaatihomihaiwaapuni neti ishiya nahatiyai nunjati gwunyaati nusesipaitando.

10 Iyataati sa Piwa maapi yapipataapihi ishiyaami otihatih ahondaise. Iyataati yapipatuni kahapaamapi pauni ishiyauni saiwa Autaahaatihoh sa Piwaraahi ami kaisati maasi kiyati ahiyataise. Saihandi kandi ishiya komi kiyati ahaisawihiya windi mmoniwi usitimaiwi ami windi kopi baiwi gimaawunyaahopo. Owetise.

11 Iyataati so komihati yapipata titih komihiyenda napihandi kandi komihiya koai windi baiwi namumwaapi ahosumwawaayopo.

12 Ami siyauhandi kandi ishiya usa wowaati koaisi windi ahosumwaamapi kopi kiya satiw nyangi Japihi Nanyamaitandi Autaahaatihoh Ahiwisihore tiwi gwunyaapi koai numwaahohiyihiyai ko kaundih kiya noaipapi titih Autaahaatihom manyinyaimatawaayopo. Aiw kiya mwaaya maatiyaimatawaayopo.

13 Iyataati ishiya noaipapi Autaahaatihom manyinyaimatohiyihiya saniya sapiyaami ambipati timaamaipi maapi ishiya kiyohirihireti kaiwi nanohohitihandaahimahe. Iyataati ishiya sawanaami watipihandi gwinyaahohitihandaahimahe. Iyataati ami neh ishiyaami gwinyaapi maari-tohitihandaahimahe. Owetise. Autaahaatihoh sawahom watipihandaah kiyaami omarititih neti gwunyaati nusepemaisih kiya noaipapi komi mwaaya maatiya manyinyaimatawaayopo.

14 Iyataati sa Piwha ishiyai neti

Autaahaatihopi siyati setahore tati nunjitandi akiti akitinih nehi utaahoematati nasataise. Nasati nyamihatih bindataise. Bindataati ishiyaanangi maarho apipaahi aungwohandi nanyinyati gaahandi kanyisati watiphaiwa kiyataise. Iyataati ko sawahomihetapi Autaahaatihopi ko siyati setahore tati ishiyai neti nunjataise. Siyati ko neti nanyisih kometirihiretapi komi gaahaiwa yundanyiha otiwa kaumbwaati awaindihandi nausainjithandi nyahi mmonhaayo.

15 Aih Jonho piwaha ausaataati Utaaso sopi satati kandaase. “Utaaho sopi nin jihura sandi kasatohore. Utaaho nisi ipoti napsiho so ningi nanitiphaati apipaahi awaisihore. Ningi nanitiphaati awaisihore tohitimandi apaapmaato nin sangi noaipahonihura ko jhi aimehura bimainjahotih kandapi kandaato,” tati Jonho Jisaasihopi kandaase.

16 Iyataati Autaahaatih ishiyaapi kiya gaahapa wapa kamaiwi nehihandi koaisunyaati apipaahi akiti akitinih aungwohandi nasisoari maarho asipaindihandi Jisaasihoai nahandi kandnih tisaahiwati numwih komiheti tisaitati ahondaise. Aih nyangisi Jisaasiho apipaahi akiti akitinih aungwohandi maarho asipinyisati nanyinyataati komi gaahaiwa pihitati jinjhaati tiwati nyepiyati nyangi nanyinyataise.

17 Iyataati Autaahaatih komi winihapipa Mosesihomihetapi Judaahiyaanangi nanyinyataise. Nanyamih andititaati windi nyahi minjapepihirhaayo. Aih Jisasi

Kiraisihomihetapi Autaahaatihom maariho nanyinyataise. Iyati ami Jisaasihomihetapi nini kimetahonine tati Autaahaatihom neti nyangi nanyisataise.

18 Iyataati utaaho wo Autaahaatihomai apipaahi maipihonjisangi windi mausose. Owetise. Autaahaatihom Mwaaho Jisaasihom Autaahaatihomaisati maasi bimainjati napisihohihi ami sawaho Autaahaatihomisi Autaahaatihomisi ko siyati setahoe tati ausaati nyangi kanyatati nanyisataise.

*Kima Piwima Jonho Isihiyai Baawusisihom
Piwihom Jisaasihomisi Ausaasihomandapihom*

(Matiyuhom 3:1-12; Maakihom 1:7-8; Rukihom 3:15-17)

19 Aihom Judaahiyaami awaisawihiyai pirisihiya isihiyai apisi nandapa tihomwisi Autaahaatihomai dipumanomwisi nunyohiyihiyaisunisi ami isihiyai usa Ripaihiya Autaahaatihomisi Anisi Awaindihandaatihisi otipipati nehihati kiyohiyihiyaisunisi natiwusaasauhi aunahipati Jerusaremihanda namasi nasawaayopo. Napiwisi Jonhohomai saundiwisi, “kinyisi diyaamahomisi?” undiwisi nunjenawaayopo.

20 Saundiwisi nunjenihomai Jonho wintisi kiyai apihomundataamaase. Owetise. Tihomisi biyati ausaati kiyai saundataase. “Isihiyaisisi Japihisi Numwaitandisi Autaahaatihom Ahomwisohoninimaahe. Owetise,” Undataase.

21 Aihom kiyai koai kaundawaatopo. “O kiyonaahisi kinyisi diyaamahomisi? Kinyisi Eraijaa-homisi napitaise tohohomisi?” undiwisi nunje-

nawaayopo. Nunjenihauhi Jonho kiyai saundataase. “Nini Eraijaahoninimahe. Owetise,” undataase. Saundihhi amhi kiyaamihha wa jihhaati satiwihhi koai nunjenawaayopo. “Pihhiha atisati neti awaisihhi ausaitandihho napitaise tauhi jaawaati bindihaayoni kinyi konjo?” undawaatopo. Saundauhi Jonho wihhaanhiha kiyai saundataase. “Nini koninimahe. Owetise,” undataase.

²² Saundihhi kiya jihhaati Jonhoai satiwihhi kaundawaatopo “Isihhiya kinyapi nyangi natiwinyoasauhi nasawaahiyaanine. Isihhi nyahhi kiyai kaunditihhaaha kanyate. Kinyi kihwahonyapi sisaindihhonine tihhi kanyate. Kanyatisamihhi japhihhi nowaati isihhiya nyangi natiwinyoasohiyihhiyai kinyi kanyatisamihha kaunditaano,” undawaatopo.

²³ Aihhi Jonho kiyai saundataase “Jihura Autaahaatihomihhi piwhha atisati neti ausaasihho Aisaiyaaho satati katisihhonine:

‘Yapipati isihhiya iwihhiwihhiho owehata utaaho wo bindataati sandaase. Awaisihho wanhi napitandaisihhi sahi nepemaitiwihhi samihhi maipihhaiwa namapi samihhi maarihho omanjitihihi nepihhi timanjiniwihhi,’ tati Autaahaatihomihhi piwhha atisati neti ausaasihho Aisaiyaaho katisihhonine,” undataase. *Aisaiyaaho 40:3*

²⁴ Iyataati Isihhiya Jonhoai nunjenohiyihhiya siya Parisihhiya natiwusaasauhi napihhiwihhiyaare.

²⁵ Parisihhiya natiwusaasauhi napihhiwihhiyaasihhi kiya Jonhoai saundawaapo. “Kinyi Kiraisihhonihhi mahe. Iyataati amihhi kinyi

Eraijaahonj+maahe. Iyataati ami kinyi Autaahaat+hom+ piw+ha atimbi nepi ausaitaap+honj+maahe. Isi gis+ ndi kahitih+ isihiyaisi waapohora baawusapaise?” und+w+ nunjenawaayopo.

²⁶⁻²⁷ Saund+w+ nunjen+hauhi Jonho wihoaanj+ha kiyai saundataase. “Utaaho wo yaho sami ot+hatih+ bitondaise. Ko nisi ipoti ot+pipati namasati ap+paahi awaipati nin+ kiyoh+pati nusatip+haahati kaitaise. Iyataati sopi isihiyaisi jap+hi numwaitandi Autaahaat+ho Awais+hoe tiw+ sahi w+ndi mmon+w+ gimunyaahopo. Iyataati utaaho so n+ngi nan+tip+haaho awais+hore. Iyataati nin+ awais+hon+n+ndaahandi kandi neh+hon+ne. Neh+hon+nisi ot+pipatihiya awaisaw+hiya kiyaam+ awaisaw+hiya kiyai nusatip+haap+ ap+paahi awaisaw+hiyaam+ ot+pipati kiyoh+waiwa kaindi kom+ asuipatami w+r+h+r+ nausohaumwaamaito. Isi ko awais+ho nisi ipoti ot+pipati namasati kaitaise. Aih+ nin+ ko ot+pipati kaitand+handap+ j+h+ tur+man+ti isihiyai waapohora baawusataayo,” tati Jonho kiyai kaundataase.

²⁸ Iyataati aunah+pati Betanihanda waap+haati Jor+tan+haatam+ wih+n+ deti opainin+ Jonho isihiyai baawusih+ saiwa noaipataise.

K+ma Piw+ma Jisaasiho Autaahaat+hom+ Sip+sip+hand+ Mwaahomatiyahore Tis+haare

²⁹ Aih+ bowih+ Jisaasiho napih+ Jonho koai iwinjatosati sandaase. “Utaaho kimoais+ iwin-jap+se. Utaaho so Autaahaat+hom+ Sip+sip+hand+

Mwaahomatiyahore. Iyataati ko ishiya nahatiya yapipatambihyaami maipihaiwa nemwaitandi napwitandihore.

³⁰ Iyataati utaaso sopi nini jihura sandi kasatohihore. Utaaho wo ningi nanitipihaaho apipaahi awaisihore. Isi ko otipipati nisi ipoti namasati kaitaise. Iyataati ningi nanitipihaati awaisihore tohitimandi apaapimaato nini sangi noaipahonihura ko jihimehura bimainjahore ndi kasatohiho kimi kopisato.

³¹ Iyataati nini niwahoninisangi kope kore ndi titihi windi bairidi mmoniti gumunyaataahandi kandi ishiyaisi waapohora baawusataayo. Iyataati sandi nini ishiyaisi baawusohitimandi Isiraherihiyai kope nunjitandi nini baawusataayo,” ndaase.

³²⁻³³ Aihimi ami Jonho sandaase. “Nisangi Kiraisihopi Ishiyai Jipihimi Numwaitandi Autaahaatihoho Ahiwisihoe ndi windi monitihonine. Monitihoninitihandi kandi nehi waapohora ishiyaisi baawusitandi Autaahaatihoho neti natanoasataise. Iyataati Autaahaatihoho ningi natanoasihini nasohoho ningi sata kandataase. ‘Itipihoho utaaho womihasinini nasati bimohini kinini iwinjaitaise. Isi utaaso so komihasinini Itipihoho bimiso ishiyai Itipihoho waati tisaahiwati numwitandihore’ ndati Autaahaatihoho ningi kandataase.*

³⁴ Aihimi nini saindini iwinjati mmonataati Jisaasihopi Autaahaatihohomi Mwaahore ndi ausaati

* **1:32-33:** Aihimi nini Jisaasihoi baawusohura Itipihoho yamihapataatihiraapi koho dipihomatiyahoho nasati Jisaasihooasinini bimihini nini iwinjataayo.

nini sangi kasatataato,” tati Jonho kandaase.

Kima Piwima Jisaasiho Otikipatihiya Jihapihiyai Namihainjithandapahaare

³⁵ Bowih Jonho komi otikipatihuri nehi yahurisasi bitondaise.

³⁶ Bitosihi Jisaasiho taati napih Jonho iwinjataise. Iwinjatosati komi otikipatihuri saundataase “Kimoai sihoaahi iwinjapise. Autaahaatihomi Sipisipihandi Mwaahomatiyahore,” undataase.†

³⁷ Jonho komi otikipatihuri saundih kuri atimimapi Jisaasihoai nuwipinjai nomaise.

³⁸ Nuwipinjai naihi Jisaasiho nepemaitati usonata kuri taami nuwipinjai naihi sata nunjenataise. “Sahuraahi napindape?” undati nunjenataise. Aih kuri wihoanaha saundamaase. “Rabaihone, (Katipunjingihone) kinyi maahwapih bindapaahone?” undimi nunjenamaise. Iyataati piwaha sa Rabaihone undisimaami tanyaaha piwaha Ipiruha ami Aramaikihara Katipunjingihone undamaase.

³⁹ Aih ko Jisaasiho kuri saundataase “Sahuraahi nami nisi bimohipih mmonimise,” undataase. Aih kuri numwi ko bimimbipih mmonamaise. Iyataati sura ipho aimi yaataatiwati 4 kirokihura asihataahuraatihisi namapi kapihi koaisami maasi bindamaise.

† **1:36:** Autaahaatihomi Sipisipihandi Mwaaho sipihohomatiyahore totimandi Jisaasihomi ambipati wite. Iyataati jihura Isiraherhiya sipisipho sipihoho tipihihwi Autaahaatihoi gaarehandi nunyohipatamatiyati isihiyami maipihaiwaapi Autaahaatihoi nunyandandihoe tawaatopo.

40 Jonho Jisaasihopi piwaha katihi atiwiwimamapi Jisaasihoai nuwipinjai maasi naisururami wo Saimoni Pitaahomi saingho Andiruhoe.

41 Aih Andiruhoe keti noti komi saaho Saimonihoi saundataase: “Isihiyai Japithi Numwaitandi Autaahaatho Ahiwisitho Kiraishihoai nyahi aimi usonahaayo,” undataase.

42 Aimi usonahaayo undati Andiruhoe komi saahoai numwaasi niyati Jisaasihoapihi noaipataise. Noaipasithi Jisaasiho koai usonataati saundataase “Kinyi Saimonihone, Jonhomi mwaahonji. Isi kinyi ambipati wani Sipaasihonjitaape,” undataase. Iyataati Sipaasitotimandi Pita tawaatopo. Pita totimandi Nawiharahe tawaatopo.‡

Kima Piwima Piripiyi Natanairiyai Jisaasiho Nngi Nanipinjai Namise Undindhandapithaare

43 Aih bowih Jisaasiho yapipati Garirihandaahapi naitandi taati timaninataati Piripihoi iwinjataise. Iwinjati koai saundataase, “Kinyi nambi nngi nanipinje,” undataase.

44 Iyataati Piripihoe so aunahipati Betesaitaahandaahapihore. Iyataati ami Betesaitaahandi sandi Pitaayi Andiruyaami aunahipati bimipate.

45 Aih Piripihoe niyati Natanairihoi usonataati saundataase. “Utaaho wopi napitaise tiwi jihura Mosesihouni ami Autaahaathomi piwaha atiwi nepi ausaahohiyihiyauni katiw jipatipaiwi ahioyohoi aimi nyahi

‡ 1:42: Piwaha Grikithaara Pita undiwi ami Aramaikithaara Sipaasi undotimandi nawiharahe awaisiharahe undawaatopo.

usonihayo. Iyataati ko Josepithomi mwaaho Nasarethandaahapihore. Iyataati komi ambipati Jisaasihoe,” undaataase.

46 Aih+ Natanairihom+ha Piripihoi saundataase. “O ami Nasarethandaahapi w+ndi gaahandi noaipaitai+no?” undataase. Saundih+ Piripihoi Natanairihoi saundataase “Gi ipipih+ mmondaapi namme,” undataase.

47 Aih+ kuri+ numwi+ noaipasih+ Jisaasiho Natanairihoi usonata sandaase. “Kimo utaamo Autaahaatihopi biyati+ giwunyaasitihandaahi+ tith+ Isiraherihore. Iyataati ko jaiwititandihandi owehore,” daase.

48 Aih+ Natanairiho Jisaasihoai saundataase. “Kinyi+ nisi+ omanjith+ napitaimbi+ nisonapaapise?” undataase. Aih+ Jisaasiho kom+ha wihooan+ha Natanairihoi saundataase. “Jih+ Piripihoi sangi+ noti+ piw+ha kahitih+hura kinyi+ kaan+hi+ ipatami+ tambipih+ bimin+hi+ nin+ gison+ho,” undataase.

49 Undih+ Natanairiho Jisaasihoai saundataase. “Katipunjingihonye, kinyi+ akith+ni+hi+ tith+hi+ katapaase. Kinyi+ Autaahaat+homi+ Mwaahon+hi+ Isiraher+hiyaanam+hi+ Awais+honje, nyangi nyainjaapi+ biming+hono,” undataase.

50 Aih+ Jisaasiho wihooan+ha Natanairihoi saundataase. “Nini+ gisi+ ipatami+ tambipih+ kaan+hi+ bimin+hi+ gison+ho tohit+mandapi+ kinyi+ nisapi+ Autaahaat+homi+ Mwaahoe+ tibi+ ginunyaapaino? O ami ipot+hura sandi nusatip+haahaiwa+ awaiwaiwa+ kaisan+hi+ noaipahon+hi+ mmondaapo,” undataase.

51 Sa koai saundatosati kiyai wa saundataase. “Nini akitininih sangi kimandi kasatataato, ipotihura yamihapati tiwitawamahonih Autaahaathom enjerhiya otipipathiya yamihapataathapihya Nini Isihiyaami Saahonini Jihonini Awaisihonisaapih noaatipapi ami nasaamasaihi sahi usondaapo,” undataase.

2

Kima Piwima Autaahaathom Watipihanda Jisaasiho Watipihandi Wuwaninini Jihapihandi Kaindihandapihare

1 Aih asisaha aimi yatairi sanaihi kasiniheti Jisaasihouni komi otipipathiyaanuni yapipati Piropinjihandi Garirihanda noaipahaayo. Aih asisaha seti yapipati Piropinjihandi Garirihandami aunahipati Kenaahanda utaaho wo apopaati neti wiraitandi nandapa neti timanataise. Aih Jisaasihomi sanaati kura niyati kapihi bindataise.

2 Aih utaaho neti apopaati wiraitandura Jisaasihouni nyahi komi otipipathiyaaninuni utaaho apopaati neti wirahonih iwinjaitihaawi gaatauhi niyahaayo.

3 Aih waapoho wainihandi isihiyai nunyaw owetih Jisaasihomi sanaati Jisaasihoi saundataase. “Waapoho wainihandi kandininih nunyauhi windi ahimotati kandininih owendaise,” undataase.

4 Saundih Jisaasiho sanaati saundataase, “Apopaanye, ningi saime saime ditaapi kinyihandimaahe. Nisihande. Apiho

Autaahaatihō kandonihī nīnī noaipatī Awaisihonīnimatītandihura sange,” undataase.

⁵ Aihī Jisaasihomī sanaatī isīhiya otīpīpatīhiya kapīhapīhiyai saundataase. “Nisī maasīhīhō Jisaasiho sangi wapaapī saiwī sapa kaiwīse satonaaraahī sahī atiwī kaiwīse,” undataase.

⁶ Aihī kapīhī onaahaiwa nawīhaara kaiwīhaiwa ikwīwihītīrītihī wihīnīhīramī naasohītīhaiwa ahondaise. Iyataatī saiwa onaiwa Judaahiyaanamī winīhapīpetī japepīhīrīwī ikwauhīrunī kahapaamapīpaunī bausanīwī bausītaatīwīhaiwe. Iyataatī saiwa onaiwa waapoho waatī pīhītātī windītandīhaiwa apīpaahī aungwohaiwaare.

⁷ Aihī saiwa onaiwopī waapoho nipī nepī ti-saipī nuhaitaatīwī otīpīpatīhiya kapīhapīhiyai Jisaasiho kaundataase. Kaundihī kiya waapoho nipī nepī nuhaahauhī kaiwa onaahaiwa nahatewa tisaitataise.

⁸ Aihī Jisaasiho otīpīpatīhiya waapoho nipī nepī nuhaahohiyīhiyai saundataase. “Nīnī kasatonihī waapoho nipī nepī nuhaahauhī tisaitisīmomī nuhaapī wanī isīsi naiwī utaaho nandapa tīhauhī jaatī bimisīhoai nunyawīse,” undataase. Aihī kiya komī pīwīha atiwī nuhaapī isīsi naiwī awaisīho koai nunyawaayopo.

⁹ Nunyauhī ko nandapa tīhohītīhandī jaatī bimisīho waapoho so noaipatī tītīhī wainīhandimatisīho netī nanatī mmonataise. Iyataatī ko waapoho wainīhandī sandapī maahapīhapī nesi napīwīhoe tatī wīndī gīmunyaase. O amī otīpīpatīhiya Jisaasiho kaundihī waapoho nipī nepī

nuhaahohiy+hiyaah+ sandap+ gw+nyaap+hiyaare. Aih+ nandapa t+hoh+t+hand+ jaat+ bimis+ho net+ nanat+ mmonata waapoho wain+hand+ ap+paah+ gaahand+tih+ namat+ apopaat+ net+ w+raitand+hoai gaatat+ numwaataise.

¹⁰ Gaatat+ numwaat+ saundataase. “Us+ip+paap+hura wain+hand+ waapoho gaaho biyat+ j+pais+ho j+h+ is+hiyai nunyauh+ kiya waat+ nan+hauh+ ipot+ waapoho wain+hand+ got+ wonj+ j+piyahand+ nunyawaayopo is+hiya nanawaaw+ waapoho k+mo j+piyahoe j+maayahoe maat+w+ kiyaam+ am+t+ha aim+ naharimainj+handis+ neh+ nan+haiwi nandaat+wo. Siyatis+ k+ny+ k+ret+ saimb+ kamaimb+ gaaho waapoho ip+hatimbosapap+ wan+ k+mura k+ny+ gaahat+ kaimb+ ot+ip+pat+hiyai nunyapusoasapaise,” undataase.

¹¹ Iyataat+ sand+ wat+ip+hand+ Jisaasiho kaih+ noaipas+t+mand+ yap+pat+ P+ropinj+hand+ Garirihandam+ aunah+pat+ taun+hand+ Kenaahanda wuwan+n+h+ wat+ip+hand+ j+hap+hand+ namasat+ kiyataise. Iyataat+ sand+ Autaahaat+hom+ wat+ip+hand+ kiyat+ satat+, “N+n+ Autaahaat+hon+ne,” tat+ kiyai nunjataise. Siyat+ kaih+ kom+ ot+ip+pat+hiyaan+n+ sand+ kom+ wand+ha wat+ip+hand+ mmon+h+aw+, “Autaahaat+hom+ Mwaaho Akohore,” taat+ kop+ nyah+ g+wunyaahaayo.

¹² Utaaho apopaati net+ w+ras+h+ nandapa t+hoh+t+hand+ aim+ owetih+ Jisaasihoun+ kom+ sanaatun+ kom+ saingoyaun+ kom+ ot+ip+pat+hiyaanun+ kap+h+ namasi aunah+pa Kapaniyaam+handaahap+ nohaayo. Nowaat+

asisiha wanya bindihaayo.

*Kima Piwima Isihiya Taawi Anj
Awaindihandaatih Kahapaamapi Nunyawi
Nehauhi Jisaasiho Saiwi Kamaiwise Undati
Tahamanausoasindhandapahaare*

*(Matiyuho 21:12-13; Maakho 11:15-17; Rukho
19:45-46)*

¹³ Bimainjaati Judaahiyaanami kimbapiho Pasopaahandi asisiha awaisiha noaipaitandihura aimi detitih Jisaasihouni nyahi komi otipipatihiyaanununi kapihi namasi Jerusaremihandaahapi niyahaayo. Iyataati asisiha sa jihura Isiraherhiyaami anaanami maasomwaanji jtipati jandih mmonataati Autaahaatoho namati Isiraherhiyaami manyinyai timaawati Isiphiyaami manyinya jih bwandipihiyai tiwitandi notaati neh nusatipati naindihandapi gwinyaapi namihanwi mmonihohahaare.

¹⁴ Aih Jisaasihouni nyahi komi otipipatihiyaanununi maasi Autaahaatihomi anj awaindihandaatihapi niyahaayo. Niyaati Jisaasiho mmonata mihatih isihiya bindawa taawi sipisipihoh kauho ami koho nunyaw nawihoh nehohiyhiyaisuni ami isihiya usanawihoh Judaahiyaami (Anj Awaindihandam) nawihohetemapi nunyaw nehohiyhiyaisuni usonataise.

¹⁵ Usonatosati wirihiri taahiwaiwa neti timaamahiwati pipitipiyati isiwatata kiraahi isihiya nahatiyaisuni ami kohasipi sipisipihandisuni ami kauho sapai tahamanati mhaapi nehahaatimataise. Iyati isihiya nawihoh

Judaahiyaami nunyawwi nehohiyihiyaami ganho neti nepuhoti kiyaami nawho neti kipwirati mihopi mihini yondaise.

¹⁶ Iyati ishiya koho nunyawwi nehohiyihiyai saundataase. “Sahi koho kimo nesi nehahaati nuwise. Nisi Apihomi anjanj kahapaamapi pa nunyawwi naitaatiwihaanjamataiwi sahi kamaiwise,” undataase.

¹⁷ Iyataati piwaha wa jihura satwi jipati paiwi ahiyawaayopo:

“Nini kinyi anjanj nopisasinjanjanj neti japihi itatamaniti bairi titihemaitandhandapi maarho nanitimasitihandi ishiya ningi yaasihandi naninyawaayopo,” tati ahotisihapi ami nyahi komi otipipatihiyaanini gwinyapenahaayo.

¹⁸ Ahi Judaahiyaami awaisawhiya sandi Jisaasiho kairihandi mmonawaawi koai waapihundwi saundawaatopo. “Kinyapi ko ishiyai anj awairihandaahapi tahamanati nehahaatemaitandho Autahaatihohi ahiihi kiyataisi awaisihoe taati gwinyaitaani siwipati watipihati witi wani kimitura kinyi kaimono?” undawaatopo.

¹⁹ Ahi Jisaasiho komiha wihoaagha kiyai saundataase. “Kimandi anj awairihandi sahi nepi nopisasisaihaahi nini neti asisaha mairi meti japihi anjimatito,” undataase.

²⁰ Ahi Judaahiyaami awaisawhiya Jisaasihoai saundawaatopo. “Nyami asoya kimandi anj awairihandi anjimatawaasauhi kinaungwaha pihitati 46 kiyati sanausohanisi kinyi keti asisaha mairi meti nga anjimatitaano tapanno?”

undawaatopo.

²¹ Jisaasiho sandi anj awaind+mandapi kaundindimandi titi+h anj awaind+handapi kaundataamaase. Owetise. Kom ambipatap nepe-maahiwati kaundataase.

²² Aih ipothiura Jisaasiho napwih asisiha mairi ma sanaih Autaahaathiho jap+h ahowimat numwaasihi nyah komi otip+pat+hiyaan+n ko piw+ha katisihaapi akite taati gw+nyaawa mmon+haayo. Iyaati ami komi otip+pat+hiyaan+n Jisaasihopi saitaise saitaise tiw+ jihura j+pat+paiwi ahiyoh+waiwauni Jisaasiho sawaho piw+ha sa katih atisoh+hauni titi+h akitihandi noaipas+h nyah mmonahaawi titi+h akite taati gw+nyaahaayo.

*Isihiya Nahatiya Kiyaami Maar+hoaat+i
Gw+nyaahoh+waiwa Jisaasiho Mmonahore*

²³ Aih asisiha Judaahiyaanam awais+ha jihura Autaahaathiho Isip+hiyaami manyinyai tiwitandi notaati Isiraher+hiyai neh Nusatipa Naind+handapi nam+han+w mmon+hoh+het Jisaasiho Jerusarem+handanda bindataise. Bindataati Autaahaathom watip+handaa hi watip+haiwa kaihi isihiya mmonawaayopo. Mmonawaawi Jisaasiho watip+handi kaind+handapi kopi gw+wunyaawaayopo.

²⁴ Aih kiyai Jisaasiho usonataati nisapi akiti+n+h ginunyaawaamaayopo tati usonataise. Sandi apaapi+maah ami kiyaami oman+tit+h aimi usonataate. Iyataati sandapi ko kiyai neh w+ndi maawinjase kiya koai nepi awais+hoemaitaatiwo.

25 Iyataati ishiya usa Jisaasihoai ishiyaapi siya saiwi saiwi kiyami omanjitihi gwinyaapihiye undiwi kaunditaatiwahiya owetise. Nehi sawaho ishiyaami gwinyaahohitihandi aimi keti mmonahore.

3

Kima Piwima Jisaasiho Nikodimaasihoaisati Piwaatinjitihandapihaare

1 Utaaho wo komi ambiapati Nikodimaasiho bindataise. Iyataati so utaaso Judaahiyaami awaisihore. Iyataati ami ko Parisihore.

2 Isi ko waara apatih Jisaasihoapihi noti noaipataise. Noipati Jisaasihoai saundataase. “Katipunjingihonye, Autaahaatih gi natasoaasih kinyi ishiyai katipunjitaapihonimatipi nasapaise. Aih nyah sandapi aimi gwinyaahaayo. Iyataati Autaahaatih utaaho woaisi watipihandi nunyati koaisi anditi maawihonaahi wani kinyi watipimaiwa kaingwimaiwaamatiyahaiwa ko windi kamaitaise” undataase.

3 Saundati kaundih Jisaasiho wihoanjiha koai saundataase. “Nini apipaahi akitinhi gi sandi kahitataato, utaaho wo akitinhi japihi nepe-maitati wanihoemaamatataataahi Autaahaatih koai windi winjaati bimimitaise,” undataase.

4 Saundati kaundih Nikodimaasiho komiha jihaati Jisaasihoai saundataase. “Utaaho aimi gwinyanati awaisihotaho napitiyati japihi noipati sangiho wanihoematitaise? Iyataati utaaho aimi gwinyana awaisihotaho ko japihi sanaatami gwisahaatih noti kipwinihonih

sanaati japihi koai windi namotimaawitaise. Owetitaise,” undataase.

⁵ Aih Jisaasiho komiha koai saundataase. “Nini apipaahi akitinihi sandi gi kahitataato. Utaaho wo waapohoraahuni ami Itipihoraahuni noaipati asoho wanihoemaamatataataahi Autaahaathiho komi isihiyai winjaati biminditih ko windi monati katih namandaitaise hitit nini gi kahitataato.

⁶ Iyataati titih isihiyai ishiya namuwaisaihi ami kiya titih saniya sapiya namwiyohiyhiya siya noaipapi titih ishiyaami ambipati maapi yapipatambihati newaayopo. Iyataati Autaahaathomi Itipihoni neti namoyaati ami nusepemisawhiya siya titih Autaahaathomi manyinya ishiyaaimatawaayopo.

⁷ Isi nini gi sandi kahitataato, Autaahaathomi Itipihoraahi sangi namotisionih noaipapi titih Autaahaathomi ishiyaatimatiwi komihireti japepihirwise hitit kahitohitmandapi yaimbimapi pihitipi windi gimunyapenime.

⁸ Iyataati mbipa kapaami maaritirihireti japepihirati wirawira kihikihoanji mbwaapi notaise. Iyataati itipihoni mbipaami uhapaa atisapaahandi kandi mbipa sapa maahiwihooanapi nasahapa maahititipiyati notaise tip kinyi windi monipihone. O ami ishiya nahatiya Autaahaathomi Itipihoraahi namotaisawhiya sikireti sawhiya noaipaitaapo,” undataase.

⁹ Aih Nikodimaasiho komiha wihooanaha Jisaasihoai sata nunjenataise. “Autaahaathomi Itipihoraahi namotiyonih kiya noaipapi

Autaahaatihomī isihiyaimatīwī komihiretī
japepihiritaapo tingitīmandī nīnapitīyatī
noaipaitaihīhandapīse?” undatī nunjenataise.

10 Aihī Jisaasiho komīha wihoaanīha
koai saundataase. “Kīnyī Isīraherīhiyai
katīpunjingīhonī awaisīhonīsī nisī pīwīha kīma
gī kahītohīmaapī gī wīndī gīmaahunyaatatī
wīndī namaahesīpainjīhīnno?”

11 Nīnī gī akītīnīhī kahītataato. Nyahī
mmonaatī newaatī atīsohīwaiwaapī pīwīha
ausaawaatī sangī kasatonīhandī kandī sahī
wīndī atīhomīwī nyamī pīwīha kasatohīha sahī
nepī dawaataatemapīhiyaate.

12 Iyataatī sapī kiyai biyatī nga gīwunyaatatī
nusesīpatītōndī kahapaamapīpa maapī
yapīpataapīhī ahetatī noaipasīpīpaapī
nepemaitī nīnī sangī kasatonīhandī kandī
sahī wīndī gīmunyaahopo. Owetise. O
amī yamīhapataatīhapīhaiwa Autaahaatīho
kaiwaiwaapī kasatisanaahī sahī nga wīndī
monīwī gīmunyaitaapo.

13 Iyataatī isīhiya usa mambīhiya
yamīhapataatīhapī naiwī Autaahaatīho
kaiwaiwa wīndī mmonīwī nesi japīhī
namaasopo. Nehī nīnī Isīhiya Nahatiyaamī
Saahonīnī Jīhonīnī Awaisīhonīnī jīhura
yamīhapataatīhī bimambītī nasohīhonīnī
naasonīnīhī Autaahaatīho kaiwaiwa mmonītī
gwīnyaatīhonīne.

14 Iyataatī jīhura yapīpatī isīhiya iwīwīrīho
owehata Mosesīho akwīranīhomī sīwīpatī kiyatī
autaahī ipatētī nīmaataise isīhiya akwīranīhomī
sīwīpatī mmonawaawī kīyaamī timbīpa

owetanhi kiya windi namaapopi asiya hiya bimitaatiwo. Isi ami Isihiya Nahatiyaami Saahonini Jihonini Awaisihonihisangi naasikati kaiwi isihiya nanimaapi ipi titihi atawihateti nanimaapi niwitaapo.

¹⁵ Nanimaasahi nini ipi titihi atawihateti nimaatohitihandapi isihiya ginunyapenawaawi nyangi ko japihi nanyamaitandi napotaise tiwi nisapi ginunyaahohiyihiya windi namaapopi kiyaanhi jinjapihi jinjapihi bimitaapo.

¹⁶ “Iyataati Autaahaatihho isihiya yapipatabihiya nahatiyai maariho apipaahi aungwohandi nunyataise. Siyati maariho aungwohandi nunyataati nini komi Mwaahonini nehi naasonhi kiyaapihi natanoaasataise. Natanoaasindi mandapaapaamahe ami utaaho itapa wo waati nisapi ginunyaahohiyihiya windi namaapopi kiya asiya imatiwi jinjapihi jinjapihi kiyaanhi bimitaatiwe.

¹⁷ Iyataati Autaahaatihho nini komi Mwaahonihhi natanoaasihhi kimaapi yapipataapihi nasohitimandi isihiyai neti piwaha kiyaamiheti yawutaati sahi maipihaiwaisawihiyaatisi sami maipihaiwaapi piwaha naitaapo unditandimahe. Owetise. Isihiyai nini kiyaami maipihaiwaatihapi japihi numwaitandi ningi Autaahaatihho natanoaasihhi nasataayo.

¹⁸ Isi isihiya usa nisapi nyami maipihaiwa kiyohiwaiwa nenyamati japihi nanyamaitandihoe tiwi ginunyaasaihaahi Autaahaatihho kiyaapi satati ‘Kiyaami maipihaiwaapi piwaha awaisiha windi namaitaapo,’ tati

katitaise. O ami isihya usa nisapi windi gimaanunyaasaihiyai kiyaamiheti piwaha awaisiha neti yawutaati saunditi, 'Sahi maiphiyaatisi sami maiphaiwaapi piwaha nepise,' unditi kiyaamiheti yawutaito tati Autaahaatihom aihi katise. Piwaha neti kiyaamiheti yawutaito tati Autaahaatihom katindi mandapaapi maase isihya nisapi satiwahi, 'Ko Autaahaatihom Mwaaahom naasohihi nyami maiphaiwa nenyamati japhi nanyamaitandihom,' tiwahi nisapi gimaanunyaahohiyai Autaahaatihom piwaha awaisiha neti kiyaamiheti yawutaitandihandapito.

¹⁹ Iyataati isihya nisapi gimaanunyaahohiyai Autaahaatihom saunditi, 'Sahi maiphaiwaisawhiyaatisi sami maiphaiwaapi piwaha awaisiha nepise,' unditandihandami tanyaaha siyate. Nihi nausainjihonihom nihi kiyohiwaiwa nusaatati sihaamatiyati isihyai niwusaatataise. Aihom isihya api paahi maiphaiwaisawhiyaasi nihi kiyohiwaiwaapi maarihom naninyawahi gimaanunyaapi daahi kiyaanihom maiphaiwaisaahihom maarihom nunyawahi kiyohitihandaahi Autaahaatihom kiyaamiheti piwaha neti yawutaati sahi sami maiphaiwaapi piwaha awaisiha nepise unditaise.

²⁰ Iyataati isihya maiphaiwai maarihom nunyawahi kiyohiyai sihaamatiyati nusaatahaiwa nihi kiyohiwaiwaapi poundonihom kiya kaiwai ahosumwapahi iphatiwamaitaapo. Iyataati isihya maiphaiwaisawhiya ami saiwahi gwinyaitaapo sihaamatiya nusaatindihandeti

nyahi naisaihi nyami maipihaiwa kiyohiwaiwa auta noaipaitaiso tiwi gwinyapenawaawi sisahaamatiya nusaatindihandetapi kiya windi namaapitaapo.

21 Iyataati ishiya akitinhi titihi gaahaiwa kiyohiyhiya siya sisahaamatiya nusaatindihandetapi nanihaiwi napitaapo. Iyonihi ishiya kiyaami kiyohiwaiwa usonawaawi Autaahaatihomi watipihandaahi kiyawaayopo tiwi gwinyaitaapo,” tati Jisaasiho Nikodimaasihoai piwaha saiwa kaundataase.

Kima Piwima Jisaasihopi Jonho Ishiyai Baawusitho Piwaha Katindihandapihare

22 Aih Jisaasihouni komi otipipatihyaanuni Jerusaremhanda bimainjaati kapihi namasisi Judiyaahandami yapipati wihoaanhataahapi nohaayo. Nowaati kapihi bindihaawi ishiyai waapohora baawusithaayo.

23 Aih Jonhoaisangi sura aunahipa Ainonihanda Sarimhandami deti ishiyai baawusataise. Iyataati sapih waapihaati asaketihapihisi ami kapihi waapoho asaketimbipih ishiya namandariwi koenda nasauhi kiyai kapihi baawusataise.

24 Iyataati Jonho ishiyai baawusisura sura sangi napwitatih neh bindataahuraare.

25 Aih sura utaaho wotih Jonhomi otipipatihyaatih satiw itihinnawaatopo. “Jonho ishiyai baawusindihandi yatihitih ami Jisaasiho ishiyai baawusindihandi autahi apipaahi awaindihande,” tiwi itihinnawaatopo.

26 Itihinnawaawî namapî Jonihomî otîpîpatîhiya nuwî Jonihoai saundawaatopo. “Katîpunjingîhonye, jîhura utaaho wo waapîhaatî Jorîtanîhaatainî gîsatî maasî bimihî kînyî kopî sîsiyahoe tîpî kanyatingîho wanî taatî isîhiyai baawusataise. Aihî isîhiya taahiyîhiya koapîhî niyohîtîmandî tîtîhîmaae,” undawaatopo.

27 Saundauhî Joniho komî otîpîpatîhiyai wihoanîha sata kaundataase. “Isîhiyaarî kiyaamî gwînyaahohîtîhandî watîpîhandaahî saiwîhaiwa wîndî kamaitaapo. Owetîtaise. Autaahaatîho yamîhapataatîhî bimîsîho watîpîhandî nunyatî gwînyaahonaahî saiwîhaiwa kaitaapo. Iyataatî Autaahaatîho Jîsaasihoai watîpîhandî nunyatî kaundihî isîhiya koapîhî nga tîtîhî nowaayowî sahî kopî napaapî itîhîtopo?”

28 Iyataatî jîhura pîwîha sandî sangî kasatonîhî sahî aimî gwînyaapîhiyaate. Isîhiyai Japîhî Numwaitandî Autaahaatîho Ahîwisîhonînîmaae. Owetise. Ko ipotî napîtaihî Autaahaatîho nîngî jîhî natanoaasihî pîwîha kati jîhî napîtîhonîne satîtî sangî aimî kasatonîhî sahî aimî gwînyaapîhiyaate.

29 Isî pîwîha wa namîhandî sandî kasatîtaano, utaaho wo apopaatî netî wîrataataahî saatî apopaatî tîtîhî komîhaatîmatîtande. Iyataatî apopaatî netî wanî wîrasîho pîwîha gaaha katonîhî komî naisoho kahapaamapîpa netî turîmasîho kapîhî detî bitondaatî atisata apîpaahî aungwohandî asakiyatî maaritataise. Iyataatî pîwîha namîhandî katohîmaamî

atiwi nepi isiwatawaawi japepihirohiyhiya Jisaasihopi satiwi, 'Ko piwiha akitiha kandaase,' tiwi giwunyaawaawaahi ami kimikaiwi Autaahaatihopisangi, 'Pwiha akitiha katahoe,' tiwi mikaiwi giwunyaitaapo.

³⁵ Iyataati Sapihho komi Mwaahoai maarihho aungwohandi nunyataati namati nahatewa watipihaiwa komi ikwiraatihimataise. Aih nahataapa ko jatataise.

³⁶ Isi utaaho Autaahaatihomi Mwaahopi giwunyaataataahi so astimatitandihandhi aimi netaise. O ami utaaho wo Autaahaatihomi Mwaahomi piwiha atihomisati ahosumwatataahi so komi astimatitandihandhi wihndi namaitaise. Owetitaise. Autaahaatihho piwiha neti komiheti yawutaitandihapihi aimi neti sawaho tihmaninati bindataise. Iyati Autaahaatihho ishiya maipihyaapi apowindhandaatihhi kandi ko naitandihapihi aimi bindataise," undati Jonihho komi otipipatihiyai kaundataase.

4

Kima Pwiima Apopa Waati Yapipa Samariyaahandaahapahaatisa Jisaasiho Pwaaatijitihandapahaare

¹ Aih suraanihi ishiya Parisihiya Jisaasihopi piwiha satiwiha atisawaayopo. Ishiya taahiyhiya Jisaasihopi giwunyaahauhi Jisaasiho kiyai numwaati Jonihho ishiyai baawusisawhiyai nusatipahaati apipaahi taahiyhiyai waapohora baawusataise tiwiha atisawaayopo.

² Iyataati sura Jisaasiho sawahomi ikwiraahi isihiyai baawusataamaise. Owetise. Kom otipipathiyaanangisaahih nahateweti kanyatih isihiyai nyah baawusahaayo.

³ Aih Jisaasiho kom otipipati kaindhandapi ishiya Parisihya aim atisopo tauhi atisataise. Atisataati Parisihyai nisapi apowitaiso tati gwinyapenataati namati kapih Judiyaahanda namasi yapipati Garirihandaahapi naihi nyahi maasi nohaayo.

⁴ Iyataati Jisaasiho daihira Samariyaahandaahira daundirihiraapi maaritataati kira naihi nohaayo.

⁵ Aih kira naihi nowaati yapipati Samariyaahandami aunahipati taunihandi Saikaahanda noaipahaayo. Iyaati sapih jihura Jekopih komi mwaaho Josepihoi yapipati numwipati kapih Saikaahanda deti ahendaise.

⁶ Iyataati jihura Jekopih animwaahipati waapoho niwitaatiwi yamwaasipati kapih aunahipa Saikaahandamihini ahendaise. Aih Jisaasiho daihira utaarihandaatih daindhandapi nuripotindiwih namati otapihaati ipih otihasinutihura waapohomi animwaahipataini deti bindataise.

⁷⁻⁸ Iyataati Jisaasiho apopaatisati piwaatinjura nyah kom otipipathiyaanini nawih nunya nandapa naitihaawi nahatiyaanini aimi nowaamahonihuraare. Aih siyat Jisaasiho waapohomihini bimih apopaati waati Samariyaahaati waapoho niwito tati oniha isisi nasataise. Aih Jisaasiho kaati saundataase. “Waapoho wo nandaani naninye,” undataase.

9 Saundihĩ kaati apopaati kaatamĩha wihoaanjĩha Jisaasihoai saundataase. “Kĩnyĩ Judaahonjĩtihĩ amĩ nĩnĩ Samariyaahaanĩnisĩ nĩngĩ kĩnyĩ waapoho wo naninye tĩpĩ napaapĩ sandĩ kandapaase?” undataase. Iyataati apopaati Jisaasihoai kĩnyĩ Judaahaanjĩtihĩ amĩ nĩnĩ Samariyaahaanĩne undindĩmandĩ apaapĩmunje amĩ Judaahiya Samariyaahiyaisawĩ maasi nandapa namaanĩwĩ amĩ wĩndĩ pĩwaamanĩwĩ kiyaisĩ nehĩ yiyandĩhĩ bindawaahuraatihĩ kandapĩ kaati kaundataase.

10 Kaati apopaati Jisaasihoai sata kaundihĩ Jisaasiho komĩha wihoaagĩha kaati saundataase. “Autaahaatĩhomĩ gaahandĩ gi nehĩ nahĩmĩtandĩhandapuni amĩ wanĩ nĩnĩ gi taati pĩwaahĩtohĩmonisapuni gwĩnyaapaapaahĩ kĩnyĩ satĩpĩ nĩngĩ waapoho naninye disamĩhĩ waapoho asĩtimatĩpĩ jinjapĩhĩ jinjapĩhĩ bimĩtaapĩho ko wĩndĩ namaapatatĩ konĩhĩ noasĩho gi nĩnĩ nahĩmĩto,” undataase.

11 Saundihĩ apopaati Jisaasihoai kaatamĩha saundataase. “Awaisĩhore, waapoho kĩmo onĩhĩ mĩhopĩ anĩmwaahĩpatopĩ nimandataise. Iyataati kĩnyĩ onĩhauni wĩrĩhĩrunĩ apĩpaahĩ owehonjĩ waapoho so asĩtimatĩwĩ bimĩtaatĩwĩho kĩnyĩ napitaimbĩ nĩpĩnĩmĩtaapĩse?”

12 Iyataati jĩhura nyamĩ asĩho Jekopĩhounĩ komĩ mwaayauni komĩ sipĩsipĩhanduni waapoho kĩmo ko nanawaayopo. Nanĩwĩ bimambĩwĩ nyamĩ asĩho Jekopĩho waapoho kĩmo nyangi nanyamihĩhore. Isĩ kĩnyĩ nyamĩ asĩho Jekopĩho waapoho kĩmo nanyamisĩhoai kĩnyĩ nusatĩpĩhaapĩ awaisĩhonjĩtapaapĩ waapoho

wo gaaho nanyam+taap+no? Owet+aise,” undat+ apopaat+ Jisaasihoai kaundataase.

¹³ Saundih+ Jisaasiho kom+ha p+w+ha wihoan+ha kaati sata kaundataase. “Is+hiya nahatiya waapoho k+mo nan+hohiy+hiya waapohop+ jinjap+h+ naw+aise.

¹⁴ O am+ waapoho is+hiyai nin+ numw+andiyoh+mom+ utaaho wo net+ nanataataah+ koai s+h+ ipot+sangi w+nd+ waapohop+ p+h+tat+ w+nd+ namaus+aise. Owet+aise. Nis+ waapoho is+hiyai numw+andiyoh+ho numwisan+h+ is+hiyaam+ oman+j+t+h+ not+ an+mwaah+patop+ waapoho jinjap+h+ noaat+ kon+h+ nimandipatamatiyat+ kon+h+ noaat+ tisaitat+ tirand+wa nimand+aise. Iyon+h+ am+ is+hiyaam+ oman+j+t+h+hap+sangi s+kiyat+ waapoho p+h+tat+ jinjap+h+ kon+h+ noaat+ nimandataat+ is+hiyai as+timat+w+ bim+taat+w+hand+ numw+aise,” undat+ Jisaasiho kaati kaundataase.

¹⁵ Aih+ apopaat+ kaat+ Jisaasihom+ p+w+ha kaundis+haap+ w+nd+ ap+paah+ namauses+painj+h+ kaati w+ret+ t+t+h+ waapohop+ gw+nyapenataat+ Jisaasihoai sata kaundataase. “Awais+hone, waapoho so kating+ho n+ngi naninye. Nan+misam+h+ nin+ nanataat+ waapohop+ nahatewet+ w+nd+ n+ngi namainyon+h+ niw+and+ k+mand+ daah+ utaar+mandaat+h+ w+nd+ namaap+taano,” undataase.

¹⁶ Aih+ Jisaasiho p+w+ha kom+ha kaat+ apopaati sata kaundataase. “K+ny+ jap+h+ numbw+ k+ny+ k+w+hoai numwaasi jah+ra k+mb+h+ nap+taap+

numwe,” undataase.

¹⁷ Saundihi apopaati kaatamihā wihoaanīha Jisaasihoai saundataase. “Nini niwīho owehaanīne,” undataase. Saundati kaundihi Jisaasiho komihā kaati saundataase. “Kinyi niwīho owehaanīne tingitīmandihī tītīhi akītīnīhi katapaase.

¹⁸ Iyataati jīhura isīhiya ikwīri naasairītahiyai namaatīpapī japihī usesi noaipapīhaaje. Aihī wani kinyi utaaho yahoaisapī maasi bimingo so tītīhi kinyi kīwīhomahe. Aihī kinyi niwoya owehaanīne tingīha tītīhi akītīnīhi katapaase,” undataase.

¹⁹ Aihī kaati apopaati Jisaasihoai saundataase. “Kinyi nīngi wīndi maanisonīhinīhi kiyohīwaiwaapī kinyi ausaapī katinīhi nini kinyapī Autaahaatīhomī piwīha atisati netī ausaitandīhoe ndī gwīnyaataayo.

²⁰ Iyataati nyami asoya kimbīhi Samariyaahandaahapīhiya sisīho kīmo detī ahētisīmoasīnī ahoyanīwī Autaahaatīhopī gwīnyaapī gaapundawaayopo. Saiwī ahoyanīwī Autaahaatīhopī gwīnyaapī gaapundauhīhandī kandi sahi Judaahiyaatī apīpaahi watīpītīwīmapī andītītīwī satīwīhiyaate. ‘Ahoyanīwī Autaahaatīhopī gwīnyaapī gaapundītaatīwīhapīhi nehī Jerusaremīhandaahīhe,’ tīwī katīwīhiyaate,” undati Jisaasihoai kaati kaundataase.

²¹ Aihī Jisaasiho komihā kaati saundataase. “Apopaanye, nini piwīha apīpaahi akītīnīhi sandī gi kahītataato sīhi Apīho Autaahaatīhopī isīhiya gwīnyaapī gaapundītaatīwī kīmo

sisimoaasinapaahihî windî gwinyaasi namaapitaapo. Aiwî amî Apîho Autaahaatîhopî gaapundîtaatîwî Jerusaremihandaahapaahihî windî gwinyaasi namaitaapo. Owetîaise. Nehî kiyaamî omanjîtitîhapî Autaahaatîho sawahopaahihî gîwunyaapî koai pîwaundîwî gaapundîwî nepî mepî autaahepumwaitaapo.

22 Iyataatî sahî Samariyaahiyaatî Autaahaatîhomî pîwîha atiwî nepî ausaahohiyîhiyaamî pîwîhaunî amî pîwîha aunîhîhîraatîhî ahotiwaiwaunî windî minjapepihîropo. Siyawaawî sahî gwinyaapî samî gaapundohîhopî sahî windî mmonîwî namaasesîpatatî gîmaasunyaatahiyaate. O amî nyahî Judaahiyaanînhî nyamî gaapundohîhopî nga ginunyainjîhî mmonîhaawî nyangi nanyesîpatahiyaanîne. Iyataatî amî nyahî gaapundohîhopî mmonaatî gînyunyaatahiyaanîne tohîtimandî apaapîmaato amî nyahî Autaahaatîhomî pîwîha jîha nahata biyaatî nga isîwataatî amî japepihîrîhaayo. Iyonîhî Isîhiyai Autaahaatîho japîhî numwaitandîhandî nyahî Judaahiyaanamîhetapî noaipataise. Aihî Autaahaatîho utaaho isîhiyai japîhî numwaitandîhoai netî natausaasihî maapî yapîpataapîhî nasatî nyahî Judaahiyaamîhetapî ko noaipataise.

23 Iyataatî asisîha yaha taatî nasataise. Iyataatî amî asisa sa wanî kîmuraare isîhiya Autaahaatîho akohopî akîtinîhî gwinyaapî gaapundîwî pîwaundîwî koai nîwimaapî mepî autaaahemwahohiyîhiya Autaahaatîhomî Itîpîho kiyai netî nunjatî nusepemaahîwa

g'wunyaasirihireti koai piwaundiwi komi ambipati niwimaapi mepi autaahepumwap gaapunditaatiwo. Isihiya sawitaatiwihyaapi Autaahaatiho maaritai ami taati daataise.

²⁴ Iyataati Autaahaatiho neh utahomahe. Owetise. Ami Autaahaatiho Itipihore. Ami Autaahaatiho Itipihosi isihiya kop gwinyaapi piwaundiwi koai niwimaapi mepi autaahepumwap gaapundohiyihiya Autaahaatihomi Itipihone neti g'wunyaati nunjirihiretuni ami kiya Autaahaatiho apipaahi akiti akitinini akohoso tiwi titihi akitinini g'wunyaahorihireti japepihiriw koai mepi autaahepumapi piwaundiwi ami gaapunditaatiwe,” undati Jisaasiho apopaati kaundataase.

²⁵ Aih kaati apopaati Jisaasihoai kaatamiha saundataase. “Kiraishiho Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatiho Ahwisihone napitaise. Nasataahura nahataapa Autaahaatihopi akohoe tati akitihaiwa neti nanyisati kanyatitaise. Kanyatonini nyangi biyati nanyesipatitaise ndi gwinyaatihaanine,” undataase.

²⁶ Aih Jisaasihomaha kaati saundataase. “Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatiho Namihanati Ahwisihonini kimikonini gi wani taati piwaha kahitataato,” undataase.

Kima Piwima Jisaasihoai Komi Otipipatihiya Japihi Napiw Niwipaahohitihandapihaare

²⁷ Siyati Jisaasiho taati apopaati piwaundihi komi otipipatihiyaanini nandapa naitihaawi taunihanda niyohiyihiyaanini japihi nasawa

noaipahaayo. Nasawa noaipa Jisaasiho apopaatisa maasi taati piwaatindihandapi pihitaati gwinyaahaayo. Otikipatihyaanini pihitaati gwinyaahohitimandi Judaahiyaanamini winihapipa siyihapa ahiyauhe, asihiyaisaahihiautaahaatihomihaiwaapi nyahi windi katawaamunjitaano tiwi ahiyawihanditihikandapi nyahi pihitaati gwinyapenihayo. Siyaati piwihaga gwinyaahaahandikandi Jisaasihoai, “Kinyi piwihaga maahawa taapi kaundapaise,” undaati nyahi windi koai namunjenihoo wetise. Iyaati ami apopaati “Kinyi napindape?” undaati nyahi windi namunjenihoo wetise.

²⁸ Aihia apopaati kaati kaatami onihawaapohoniwitandisi napisiha ahiyamapi japihi aunahipataahapi notaise. Noti isihiyakapihi aunahipata bimohiyihiyai sata kaundataase.

²⁹ “Utaaho wojihura nisi kaindi daayohiwaiwawindi monaho wani napitiyateti nisonataatimahatewaapi kandataase. Isi ko Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatihoo Ahiwisihotindihoo? Sahi koai usondaatiwi keti napiwise,” undataase.

³⁰ Satati apopaati noti isihiyaaunahipata bimohiyihiyai kaundihikiya piwihaga kaatami kaundisiha atiwiwimapi taahiyihiyai Jisaasiho bimimbipihinasawaayopo.

³¹ Aihia sura Jisaasihomi otikipatihyaanini Jisaasihoai saundihato. “Katipunjingihone, kinyi nandapa aimi nanime,” undihato.

³² Aihia Jisaasiho komihawihooanihanyangi sata kanyatataase. “Nandapa wapa

sahi moniwihapa yahapa isithonine,” tati kanyatataase.

³³ Aih nyahi komi otipipathiyaanini yawanaanini siyaati kanhaato. “Utaaho wo nandapa isisi nasati koai aimi numwihiso?” taati kanhaato.

³⁴ Aih Jisaasiho komiha nyangi sata kanyatataase. “Nandapa wapa sahi moniwihapa nini yahapa isithonine satohipipa siyahapaapito. Apiho Autaahaathiho ningi natanoaasih nasohihomi gwinyaasirihireti komi otipipati jhi kaindi owemaitaano ndito.

³⁵ Iyataati ami sahi satawaatopo, ‘Waathiho muritanhi muritanhi 4 kiyati saniyonihi nandapa aimi akuraahiyati thonihi kipwitaapo,’ tawaatopo. Isi sahi osaataati kimaiwa taahwimaiwai sami ndiha naingaapi mmonwi jasawise. Iyataati nandapa kipwitaatiwi aimi akuraahiya timetimbipaamataiwi ishiya kimiya nisi pwiha atitaatiwi timaniniwi nasawaayopo.

³⁶ Iyataati ami wanisangi utaaho nandapa akuraahaihi taati kipwisihomatiyati ishiyai Autaahaathiho iwinjatitandi taati numwaasiho nawiho aimi netaise. Iyataati utaaho nandapa kipohipatamatiyati ishiyai kiya napwi asitimatiyaatiwihandi naitaatiwi taati numwaati ahoyataise. Iyataati ami utaaho nandapa isapipa nimasihomatiyati ishiyai utaaho wo Autaahaathihomi pwiha ausaati kaundishouni ami utaaho nandapa akuraahaihi kipwisihomatiyati utaaho wo ishiya Autaahaathihopi gwunyaahohiyihiyai numwaati

ahoaisihouni maisahuri maarititaatimo.

³⁷ Iyataati piwaha wa ishiya satohaha akithaare. Iyataati piwa ka satihaapito, 'Utaaho wo osaataati isapi pa jhi niyaamasahi ami utaaho wo nandapa kapa akuraahahi kipotaise,' tihahaapito.

³⁸ Ahi nini sangi ishiya usa sami jhi otipipati kaiwi daiwi namhaahauhahapihi ipoti nandisoasataayo. Sahi kiyami otipipati kiyohipatami nandapa akipipa sahi usaimaninwi kipwawi nimanitaatiwo.

Kima Piwima Jisaasihopi Ishiya Samariyaahiya Taahiyhiya Gwunyaawaayopo Tahaare

³⁹ Ami Samariyaahiya taahiyhiya aunahipati awaipati Saikaahandaahapihiya Jisaasihopi Ishiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatoho Ahiwisihoso tiwi gwunyaawaayopo. Iyataati apopaati kiyai Jisaasihopi saundati, "Nini nahatewa kiyohiwaiwaapi ko ausaati kandataase," undindihandi atisawaawi kiyai Jisaasihopi gwunyaawaayopo.

⁴⁰ Ahi ami Samariyaahiya Jisaasihoenda nasawaayopo. Napwi kimbhi nyangisapi bime undwi nunjenawaayopo. Iyauhi ami ko kiyaisati asisaha yataira bindataise.

⁴¹⁻⁴² Ahi ishiya taahiyhiya usa komi maahomwaanapi piwaha kaundisaha atisawaawi Jisaasihopi gwunyaawaayopo. Awi kiyai apopaati saundawaatopo, "Nyahi kinyi piwaha katinhi atisohihaapi kopi gwunyaahaamaayo. Owetise. Nehi nyahi yawanaanini ko sawahomi

piwaha kanyatisaha atisahaawi ami nyahi ko utaahe akitinahi ishiya yapipataapihiyai japihi numwaitandihoso taati mmonahaawi nyahi kopi giwunyaahaayo,” undawaatopo.

Kima Piwima Gamanihomi Otipipatihomoni Womoni Mwaahoai Jisaasiho Titihiwisitihandapahaare (Matiyuhomoni 8:5-13; Rukuhomoni 7:1-10)

⁴³ Asisaha Yataira Saikaahanda Samariyaahiyaaisa Jisaasiho bimainja aimi kairi yatairi sanahi saphi namasi ami Garirihandaahapi japihi niyataise.

⁴⁴ Iyataati sandi Garirihanda jihura Jisaasiho satati, “Autaahaatihomoni piwaha atisati neti ausaasihomoni ppropetihomoni komi ishiya windi baiwi usopi komi ambipati nepi niwimaapi namumwaahopo,” tati katipata japihi ko niyataise.

⁴⁵ Aihoni Garirihandaahiya Judaahiyaami kimbapihomoni Pasopaahandi asisaha awaisaha kinaungwaha nahateweti mmonowi nandapa maahoipati tihowi nanihohiha noaipasihoni Jerusaremihandaahapi niyawaayopo. Iyawaawi kura Jisaasiho Jerusaremihanda kaiwaiwa nahatewa mmonawaayopo. Saiwihiyaasi ami Jisaasiho japihi Garirihanda nasati noaipasihoni kiya koai maaritowi usowi numwaawaayopo.

⁴⁶ Iyauhi Jisaasiho aunahipa taunihandi Kenaahandi yapipati Ppropinjihandi Garirihanda ahutipataahapi japihi notaise. Iyataati saphi jihura ko waapoho neti nepemaisihoni noaipati wainihandimatimbipihe. Aihoni ami saphi aunahipati Kapaniyaamihanda

gamanihomi otipipatiho womi mwaahoai yaawataise.

⁴⁷ Aihĩ Jisaasiho Judiyaahandaahiraapi Garirihanda aimi yaho napise tauhi ko metihomi sapiho atisataise. Atisamapi ko Jisaasihoenda nasati nunjenataise komi mwaaho aimi napwitandi detitishihoai noti titihiwitando.

⁴⁸ Aihĩ ami Jisaasiho koai saundataase. “Nini sami ndiheti sipipati watipihaiwa sami maarho jandohaiwa wĩndi kamaisanaahi sahi nisapi ko nyangi nyatatamanati nga anditinyaiwitaizo tiwi wĩndi gimaanunyaitaapo. Apipaahi owetataise,” undataase.

⁴⁹ Aihĩ ami gamanihomi otipipatiho Jisaasihoai saundataase. “Awaisihonye, nisi metiho aimi napwitaizi sangi naponihĩ kinyi ningisapi keti kimikuraanihi namme,” undataase.

⁵⁰ Aihĩ Jisaasiho koai saundataase. “Numwe. Kinyi kimwaahoai timbipa numwahaahonihĩ asohoematati nga bimitaizo,” undataase. Saundihĩ ami ko Jisaasihomi piwaha atiwisati maarho naasohi gwinyaati notaise.

⁵¹ Iyataati ko asisaha bowihĩ taati daihira naihĩ komi otipipatihiya napiwĩ daihira nutaninwi koai saundwi kaundawaatopo. “Kinyi kimwaaho aimi timbipa owetati gaawimainjihĩ nepati binye,” undawaatopo.

⁵² Saundauhi ami ko kiyai saundati, “Timbipa metihoai maahiwura numwahaase?” undati nunjenataise. Aihĩ kiya koai ami saundawaatopo. “Bati asihataahura wani kirokihuraari sisaha busoati owendaise,” undawaatopo.

53 Saundauhi ami metihomi sapihogwinyaataise, Jisaasiho koai saundati, 'Kinyi kimwaaho namaapoti asoho bimitaise,' undisurura kuraatih. Aih sandapi ko metihom sapihogwinyaataise komi apwaataati ami manyinya am otipipatihyauni Jisaasihopi satiw, "Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatho Ahiwisihoe," tiwi giwunyaawaayopo.

54 Iyataati sura Jisaasiho Judiyaahanda namasi yapipati Garirihanda bindataati kimat siwipati watipimati kiyati metihoai komi piwahaara titihiwisitimandi kasinhandi yapipati Garirihanda kiyataise.

5

Kima Piwima Utaaho Ikwauhiri Bwatehoai Jisaasiho Titihiwisithandapihare

1 Ami saiwa siyati sanaihi Judaahiya Jerusaremhanda ahoyaniwi kiyaami kimbapihogwinyaataise. Iyauhi ami Jisaasiho Jerusaremhanda kimbapihogwinyaataise ko mmondandi niyataise.

2 Iyataati Jerusaremhanda sipisipihandami onepati awaipatami deti kapih durihiri waapatihiri gwiharaahiri wiri ahendaise. Iyataati sir durirami ambipati Judaahiyaami piwaha Aramaikihara katawaaw Betesita tiwi ambihitiwihire. Iyataati sir durirami mangiraini ananji usaanapihonya (mbarandaahonya) ikwiri naasairi 5 kiyatihonya animatuh sapih animatindataise.

³ Aihî sapîhî anî usaan̄aiponyaapîhî isîhiya timbîpaisahiya taahiyîhiya bindawaayopo. Iyawaawî kiyaamî usa ndîha niyotahiyaare amî usa ikwauhîrî napotî bîwatetî namîhatahiyaare. Amî kiyaamî usa watîpîhandî kiya andîtitîtaatîwîhandî owehiyaare. (Iyataatî durirî sîrî ahoainîhonîhapî sapîhî jatawaayopo.

⁴ Amî asisîha wiwa wiwetî yamîhapataatîhapî Autaahaatîhomî otîpîpatîho enjerîho nasatî duriri netî ahoyonîhapî. Siyatî ko duriri netî ahoyonîhî ketî kuraanîhî timbiyohiyîhiyaamî wo jîhî notî tîmandainjîho komî timbîpa kura ketî owendaise).

⁵ Aihî utaaho wo sapîhî ko timbiyatoaatîhî kînaungwîha 38 kiyatî sanausoho bindataise.

⁶ Aihî Jisaasiho koai iwinjataatî ko aimî apîpaahî kînaungwîha utaarîhandî timbainjahotîhî gwînyaataise. Amî siyatî usonataatî koai saundataase. “Kînyî kinyî timbîpa owetanîhî noaipapî gaahonîmatîtaapî maaritapaino?” undatî koai Jisaasiho nunjenataise.

⁷ Nunjesîhî amî timbaisîho Jisaasihoai saundataase. “Awaisîhonye, durîhîrî waapîhaatî ahoainatî tiwayaahonîhura nîngî netî durîhîraatîhî nîmandaitandîho utaaho wo nînî owehonîne. Iyataatî waapîhaatî durîhîrî ahoainjîhura nînî taatî nasonîhî utaaho wo jîhî nîngî nanîtipatî notî durîhîraatîhî tîmandainjîhe,” undataase.

⁸ Saundihî amî Jisaasiho koai saundataase. “Kînyî nepapî titîhî dope. Dopî kinyî yutîhîrî gwaumbwî nanohingîpîpa nawopî isîsi numwe,”

undataase.

⁹ Saundihⁱ nehⁱ keti kuraanⁱhi utaaso soai gausendaise. Iyatⁱ komⁱ ambⁱpatⁱ ikwauhⁱrⁱ andⁱtⁱtⁱtⁱandⁱhandⁱ watⁱpⁱhandⁱ ko netaise. Netⁱ ko dotⁱ komⁱ yutⁱhⁱrⁱ nawotⁱ isisi notaise. Asisⁱha sura Jisaasiho utaasoai tⁱtⁱhemwasura Judaahiyaamⁱ asisⁱha ikⁱnohⁱha Sapaatⁱhandetⁱ Saararehuraare.

¹⁰ Aihⁱ amⁱ sandapⁱ Judaahiyaamⁱ awaisawⁱhiya utaaso tⁱtⁱhⁱwimainjoai nⁱwisapuposawⁱ bitosⁱhi saundawaatopo. “Kⁱma asisⁱma nyamⁱ Sapaatⁱhandetⁱ ikⁱndⁱhaahuraasi kⁱnyⁱ kⁱnyⁱ yutⁱhⁱrⁱ nawopⁱ tⁱp^wtⁱpⁱ napaapⁱ nyamⁱ asisⁱ Sapaatⁱmandⁱ nanyopⁱsisise? Nyamⁱ wⁱnⁱhapⁱpa satiso ‘Kⁱnyⁱ kⁱnyⁱ yutⁱhⁱrⁱ gwaapwingⁱpⁱpa nawopⁱ isipⁱ dahomaim^e,’ tiso,” undⁱwⁱ nunjenawaayopo.

¹¹ Kiya koai saundauhⁱ amⁱ ko komⁱha kiyai saundataase “Utaaho nⁱngi tⁱtⁱhenⁱmasⁱho satatⁱ kandihe, ‘kⁱnyⁱ kⁱnyⁱ yutⁱhⁱrⁱ gwaapwingⁱpⁱpa nawopⁱ isisi numwe,’ ndihe,” undataase.

¹² Saundihⁱ amⁱ kiya koai saundⁱwⁱ nunjenawaayopo. “Utaaso so gi satatⁱ, ‘kⁱnyⁱ kⁱnyⁱ yutⁱhⁱrⁱ nawopⁱ isisi numwe,’ hitiso diyaamahore,” undⁱwⁱ nunjenawaayopo.

¹³ Saundⁱwⁱ kiya koai nunjenⁱhauhⁱhandⁱ kandⁱ utaaho komⁱ timbⁱpa owetatⁱ tⁱtⁱhⁱwimainjⁱho koai tⁱtⁱhⁱwisⁱhopⁱ wⁱndⁱ monatⁱ gⁱmunyaase, amⁱ kapⁱhⁱ isⁱhiya apⁱpaahⁱ taahiyⁱhiya wⁱrⁱsandⁱhandⁱ bitohauhⁱ amⁱ kiyaamⁱhatⁱhi Jisaasiho nihⁱrⁱnati wometiho.

¹⁴ Aihⁱ kapⁱhata wonjⁱ otⁱhⁱtⁱhi utaaso soai Jisaasiho Anⁱ Awaindⁱhandaatⁱhi usonataise.

Usonataati koai saundataase. “Kinyi maipihandi jahaati windi kamaima ami wiwa kinyi apipaahi daahi awaindihandi naanjihandi nepi nopisasinidaino,” undati Jisaasiho koai kaundataase.

¹⁵ Aihii utaaso sapihii namasi noti Judaahiyaami awaisawihiyai saundataase. “Utaaho ningi tihiihinisihohore,” undataase.

¹⁶ Aihii sandi Jisaasiho kaindimandi ko Judaahiyaami asisaha ikindaatwihaha Sapaatihandeti Saararehura kaihi kandapi Judaahiyaami awaisawihiya Jisaasihoai naanjihandi nunyawaayopo.

¹⁷ Iyauhi ami Jisaasiho komaha kiyai saundataase. “Nisi Apihohore isihiyai iwitatamanitandi otipipati nasisoari konihii taati kaihi ami nisangi ko kaime dirihireti isihiyai neti iwitatamanitandi otipipati taati kiyataayo,” undati kaundataase.

¹⁸ Ami Judaahiyaami awaisawihiya sandi atisawaawi kandapi Jisaasihoai soho koaisinihi nemaitaatiwi mitaahi awaindihandi waati gwinyaawaayopo. Sandi apaapimaahere, ami ko Judaahiyaami asisaha ikindaatwihaha Sapaatihandami winihapipa satati, “Isihiya asisaha kimehi ikindaatwihuraasi otipipati kamaiwise,” tati katimbipa neti nopisatunii ami ko satati, “Autaahaatihohore,” ndaati ko noipati sawaho Autaahaatihohoisati nauratetati ami ko Autaahaatihohomainjhe.

*Kima Piwima Jisaasiho Satati Autaahaatihohore
Mwaaho Otipipati Kaitandi Watipihandisahore
Tindihandapahaare*

19 Aihî Jisaasiho komîha wihooanîha kiyai saundataase. “Nîni sangi akîtinîhi kasatataato, nîni Autaahaatîhomî Mwaahonîni nehî nîngisunyaatî nîni nîwahonîni wapa kiyataamaayo. Nisî Apîho taatî kaihi iwinjahohîpîpa sapaahîhi nîni komî Mwaahonînisangi taatî kiyataayo.

20 Amî nisî Apîho nîni komî Mwaahonînihi maarîho naninyataatî ko sawaho taatî nahataapa kaimbîpa nîngi netî nanîsataise. Amî kimaiwa wanî nîni taatî kiyohîwîmaiwai nusatîpîhaatî apîpaahi awaiwaiwa nîni siwîpatî watîpîhati kaitandî nîngi Apîho nanîsîtaise. Iyonîhi nîni kaiwa kaisanîhi amî sahi ese tiwî samî maarîho jandohaiwa mmonîwî pîhîtiwî gwînyaitaapo.

21 Iyataatî amî nisî Apîho isîhiya napohiyîhiyai ahowimasîhi kiya nepahauhi asîtimatîtaatîwîhandî kiyai nunyahore. Isî amî sirî Apîho kairirî kîretî nîni komî Mwaahonîni nîni gwînyaatî maaritîti isîhiya kawitaahinyonîhiyai amî kiya asîtimatîtaatîwîhandî numwîto.

22 Iyataatî amî nisî Apîho isîhiyai netî tipîtapa tîtihi gaahiyai asîtimatîtaatîwîhandunî amî maipîhiyai kiya kiyaanîhi napwîtaatîwîhandunî numwîtandîhandî sawaho wîndî miwatise. Satî otîpîpatî isîhiyai netî tipîtapaatî usonîti gaahiyai asîtimatîtaatîwîhandî nunyatî amî maipîhiyai kiya napwîtaatîwîhandî numwîtandîhandî nahandî nîni komî Mwaahonîngi satî otîpîpatî kinyîhate ndatî naninyataise.

23 Amî isîhiya nisî Apîhoai nepî mepî

autaahemwahohiy+ya ami siri kireti nini komi Mwaahonisangi nepi nanimaapi ningi kiya mepi autaahepinimaitaatiwo. Iyataati ami isihya usa nini komi Mwaahon+ngi maaritiwi nepi windi mepi autaahepinimaanimahohiy+hiya ami kiya siri kireti nisi Ap+ho Autaahaatiho ningi natanoaasih nasoh+hoai maaritiwi windi mepi autaahepumaamawaayopo.

24 “Ami nini sangi apipaahi akiti akitin+hi kasatataato. Isihya wowaati nisi piw+ha ka japep+i+wi ami ningi natanoaasitho Autaahaatihopi g+wunyaahohiy+hiya aimi kimura wani namasawi kiya asitimat+taatiw+handi taawi newaayopo. Ami kiya aimi napw+taatiw+handi namasi asitimat+taatiw+handi taawi newaayopo. Isi Autaahaatiho kiyai neti windi piw+haapemati windi tip+taati mausondaise. Owet+taise.

25 Nini sangi apipaahi akitin+hi kasatataato asis+ha wa yaha taati nasataise. Iyataati ami asisa sa aimi wani kimikuraare isihya asiy+hiya kiya ami kiyaami maip+haiwaatihi bindawaawi aimi napomahohiy+hiya nini Autaahaatihom+ Mwaahon+n+ piw+ha ausaati kandi kandunjisan+ha atitaatiw+huraaro. Iyataati isihya nisi piw+ha akitin+hi atiwi nepi japep+i+roh+hiya kiyai piw+ha ka nga numwaati asitimat+taatiw+handi nunyon+hi asiy+hiyaimat+taapo.

26 Ami siyati nisi Ap+ho isihya asitimat+wi bim+taatiw+handami sawaho tanyaahosi ami isihyai kiya windi namaapopi asiy+hiyaimat+taatiw+handi nunyataise.

Ami sirĩ kireti nisi Apĩho isĩhiyai kiya asĩtimatĩtaatiwĩhandĩ numwipatamataindi isĩhiyai kiya asĩtimatĩtaatiwĩhandĩ numwĩtandi nĩngi watĩpĩhandĩ aimĩ nanĩmihĩ nĩnĩ noaipati isĩhiya kiyaanĩhi asĩtimatĩtaatiwĩhandami tanyaaahonĩnimatataayo.

²⁷ Iyataati ko Apĩho nĩngi isĩhiyai tipĩtapaati usondandĩhandĩ watĩpĩhandĩ aimĩ nanĩmise ami Nĩnĩ Isĩhiyaami Saahonĩnĩ Jĩhonĩnĩ Awaisĩhonĩnĩtiho.

²⁸ Kimandi taati nĩnĩ sangi kasatohĩtĩmandapi sahi wĩndi pĩhĩtĩwĩ gĩmunyaapise ami asisĩha wa taati nasataise keti isĩhiya napohiyĩhiya kiya napopi ahotohĩpĩpĩhapi nisi pĩwĩha gapipa atĩnitaatiwĩhuraaro.

²⁹ Atĩnisawaawi kiya napopi yamwandĩwĩ ahotohĩpĩpĩhapi nepapi noaatĩwĩ doaitaapo. Nepapi tĩtĩhĩ gaahandĩ kiyohiyĩhiya asiyĩhiyaimatisaihĩ ami maipĩhandĩ kiyohiyĩhiyai Autaahaatĩho saundati, ‘Sahi maipĩhiyaatisi sami maipĩhaiwaapi pĩwĩha nepise,’ undati kiyaamĩhetĩ pĩwĩha neti yawutaati nemaitaise.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Otĩpĩpati Kaiwaiwa Ko Sawahopi Isĩhiyai Autaahaatĩhomĩ Mwaahore Tati Neti Nunjataise Tahaare

³⁰ “Iyataati nĩnĩ nehĩ nĩwahonisĩ watĩpĩhanda wapa wĩndi nga kamaito. Nehĩ Autaahaatĩho kĩnyĩ saimbĩ kaime ndati kandati ami nanĩsirĩhĩretĩ isĩhiyai neti tipĩtapaati usonataayo. Sandi siyataati isĩhiyai nehĩ tĩtĩhĩ nga tipĩtapaati usonataayo. Ami sandi tĩtĩhĩtĩndĩmandi apaapĩmaahĩ ami

nini nisi Apaho ningi natanoaasisihomi
 maaritimbipa kiyataate ami nini nehi
 niwahonisii maaritohirihireti windi kamaindo.

31 “Ami nini niwahonisapi piwaha katisanihi
 isihiya windi satiwii, ‘kinyi kiwahonyapi piwaha
 katingiha akiti akaahe,’ tiwi windi namaitaapo.

32 Iyataati nisi Apaho nisapi satati, ‘Ko katati
 kaiwaiwa akiti haiwe,’ tati kandaataahi ami ko
 akiti nisapi kandaase.

33 Iyataati sahihi sami piwaha Jonho Isihiyai
 Baawusisihoaapihi naseniwaha nusoasauhi ko
 nisapi satati, ‘Isihiyai Japihi Numwaitandi Au-
 taahaatihohi Ahiwisihoe,’ tati titihi katise.

34 Nini sa piwaha katohima nisapi Jonhoai
 sahi nunjenihauhi ami ko nisapi sangi
 titihi kasatataase. ‘Komi Isihiyai Japihi
 Numwaitandi Autaahaatihohi Ahiwisihoe,’
 satati kasatisihaapi kandaato. Ami nini
 isihiya nisapi gwinyaahohirihiretapii pihindii
 gwinyaataamaato.

35 Jonho isihiyai baawusisihohi komi
 otipipati kiyati piwaha katati ausaasiwaiwa
 sisaha norihiri ramihandi tihataati
 nausaatipamatiyati nausaatataise. Aihii
 sahihi nehi apipaahi masihonji maaritiiwi komi
 nausainjiihandeti masihonji pinowaayopo.

36 “Iyataati nini otipipati nahataapa taati
 kiyohiwimaiwa nisapi isihiyai neti nunjataise,
 ami Jonho nisapi katiwaiwai nusatipihati
 awaindahando. Nini nisi Apaho otipipati nini
 kaindi owemaitandi nanimipati kaindi taati
 kiyohiwimaiwa kaiwa nisapi isihiyai neti
 nunjati anusaataise. Iyati kimikaiwa isihiyai

neti nisapi kaundati anusaati nunjataise koai Sapiho natausaasihĩ nasahoe undato.

³⁷ Iyataati ami nisĩ Apĩho nĩngi natanoaasihĩ nasohĩho sawaho nisapi ausaati ko nisĩ maasihĩhoe tati neti nasisati piwĩha kandaase. Aihĩ ami sahihĩ ko nisapi piwaatisiha wĩndĩ atĩhomiwĩhiyaate. Ami komĩ ndĩmaahomwaanĩ wĩndĩ mausopihiyaate.

³⁸ Iyawaawi sahi sami omanĩtĩtĩhi nisapi satĩwĩ, ‘Autaahaatiho koai natausaasihĩ napisĩho kimĩkore,’ tĩwĩ wĩndĩ gĩmaanunyaahopo.

³⁹ Aiwĩ sahi Autaahaatĩhomĩ piwĩha jĩhi wapihĩ jĩpatĩpindiwaiwa baiwĩ itatamanĩwĩ baahaiwĩ mmonawaatawaayopo ami sahi saiwĩ gwĩnyaawaawo piwĩha ketapi nyahi asĩtimataati bimĩtĩhaahandĩ naito tĩwo. Piwĩha jĩpatĩpindihĩ sahi awĩtĩwĩ mmonĩhohĩha nisapi piwĩha katati nasisati neti anusaataise.

⁴⁰ Piwĩha saiwa sahi awĩtĩwĩ mmonĩhohĩwiwa nisapi kasatati anusoasihandĩ kandĩ sahi nisenda asĩtimatĩtaatiwĩhandĩ nasamĩtandĩ namaasopo.

⁴¹ “Iyataati nĩnĩ isĩhiya nĩngi nepĩ mepĩ autaahepiĩmaitaatiwo ndĩ waati gwĩnyaati daataamaayo.

⁴² Ami nĩnĩ sangi aimĩ jasoho sahi sami maarĩho Autaahaatihoai wĩndĩ apĩpaahi akĩtĩnĩhĩ namunyawĩhiyaatĩtiho.

⁴³ Nĩnĩ nisĩ Apĩho Autaahaatiho andĩtĩniwati kandati natanoaasihĩ nasonĩhandĩ kandĩ sahi wĩndĩ nĩngi nisonĩwĩ namaanĩmaahopo. Ami utaaho wo nehĩ koai sawahounyoaati komĩ

watipihandisa nasonihoai sahi numwaitaapo.

⁴⁴ Iyataati sahi sawanaati mepi autaaahematiwi ambipati awaipati namindaatiwi maaritawaayopo. Siyawaahandi kandi sangi Autaahaatiho jasonati sami ambipati neti autaaahi nasimaitandihireti sahi wapa kaiwi bimitohopo. Isi ami sahi napitaiwi nisapi ginunyataapo?

⁴⁵ Ami sahi nisapi saiwi windi gimunyaapise asisaha ipotiheti ko komi Sapihomi ndiheti nyami maipihaiwa neti anyusaati yainyutaati sahi maipihyaate nyatitaiso tiwo. Ami nehi Mosesihomi piwihahahi sangi sandi kasitaise. Ami sahi Mosesihomi piwihaha gwinyaahaayo kapa nyangi anditinyaihonihi Autaahaatiho sahi gaahiyaati maipihandi owehiyaate nyatitaise tiwi gwinyaawaayopo. Iyawaahandi kandi sahi Mosesihomi piwihaha windi gimunyaahowi ka windi sangi anditimaasiwitaise.

⁴⁶ Iyataati Mosesiho piwihaha nisapi katati piwihaha jihura jipatipaise. Isi ami sahi komi piwihaha nisapi jipatipaisiha akite tiwi mmoniwu gwinyaawaawaahi ami ninu wani taati kiyohiwimaiwaapi akite tiwi gwinyaapi ginunyatauhe.

⁴⁷ Ami jihura Mosesiho piwihaha nisapi katati jipatipiyataise. Jipatipaihihandi kandi sahi komi piwihaaapi windi gimunyaahopo. Ami komi piwihaha nisapi katati jihu jipatipaisihaapi sahi gwunyaawaawaahi wani ninu sangi taati kasatiti kiyohiwimaiwa ami sahi mmoniwu gwinyaaitauhe. Sahi saitihandi kandi sahi apipaahi windi gimaanunyaahopo ami Mosesiho nisapi piwihaha katati jipatipaisiha sahi

windi moniwi gimaawunyaapihiyaatindaato,”
undati Jisaasiho kaundataase.

6

*Kima Piwima Jisaasiho Isihiya Taahiyihiya
5,000 handi Nusatipapihiyai Nandapa
Numwindihandapihaare*

*(Matiyuhu 14:13-21; Maakho 6:30-44; Rukho
9:10-17)*

¹ Siyamaipi ipoti wura Jisaasiho nyahi komi otipipati mmonawa newaati kiyati niwipinjohiyihiyaanisati durihiri waapatihiri Garirihandami wihini mihihinapi notaise. Iyataati siri duri waapatirami ambipati witi Taiperiyaasihande.

² Ami isihiya taahiyihiya wirisandihandi Jisaasiho watipihaiwa kiyati isihiya timbipaisahiyai titihiwisih iwinjahohiyihiya koai nuwipinjai nowaayopo.

³ Iyataati Jisaasiho nyahi komi otipipatihiyaanisati sisihomasihonjaasininasaamanati bindataise.

⁴ Iyataati sura Judaahiyaami kimbapiho awaisiho Pasopaahandi jihura Autaahaatiho Isipihiyai tiwataati ami Isiraherihiyai Isipihiyaami ikwiraatihapi numwaasuraapi gwinyaapi maaritwi mmondaatiwihoho aimi detindaise.

⁵ Aih Jisaasiho komi ndiha naingati jata ami isihiya api paahi awaindahandi wirisandihandi koenda taawi nasuhi iwinjataise. Iyauhi ami nyahi komi otipipatihiyaanam wo komi ambipati Piripihohoi Jisaasiho saundati

nunjenataise. “Nyahi nandapa maahap+hap+ nawihō nunya newaati isi wirisandi kimiya numwit+haawe?” undati nunjenataise.

⁶ Iyataati Jisaasiho Pirip+hoai nunjesit+ndi ami Jisaasihop+ ko g+wunyaaso tati iwinjatataati nunjenataise. Ami Jisaasihoh+ kom+ kaitand+handap+ aim+ mmonahoso.

⁷ Nunjesih+ ami Pirip+ho kom+ha wihoan+ha Jisaasihoai saundataase. “Isimiya kimiya wirisandi+mandi ap+paahi masi masihonyaisangi nandaatiwi+ nawihō ikih+ yat+wisangi 200 kina kiyati nyahi newaati nandapa bireti+handi w+ndi nga nyahi nunya namaito. Owetati ami nausetit+taise,” undati Jisaasihoai kaundataase.

⁸⁻⁹ Aih+ ami nyahi kom+ otip+pat+hiyaanam+ wo kom+ ambipati And+ruho Saimon+ Pitaahom+ saing+ho Jisaasihoai saundataase. “Met+ho wo kimbih+ nandapa kon+ho baarihanda tih+wihandi bireti+handi ikwiri naasair+tih+ ami araiho yahuri is+waho yahore. Iyataati ami sapa nandapa w+ndi taah+paametisi isi wirisandi+miyaap+ w+ndi gaamet+taise. Ami nausetit+taise,” undataase.

¹⁰ Saundih+ Jisaasiho nyahi kom+ otip+pat+hiyaanangi sanyatataase. “Isihiya yat+hi woy+haat+hi bim+ta sah+ kaund+w+ise,” nyatataase. Iyataati sap+hi woy+ha kitar+ih+ri p+h+it+ati ahetihi isi wirisandihiya kapaat+hi bindawaayopo. Iyataati isiya siyaami ot+hat+hi neh+ us+hiya gw+nyaahiyaah+hi 5,000 kaiw+hiyaare.

¹¹ Kiya saiwi yat+hi bimauhi Jisaasiho

biretihandi koniho baarihanda tihwiha ikwi naasairitaha neti isiwatataati Autaahaatihoai kaapi kinyi iparihonji gaahone, gaare undati nyahi komi otipipatihiyaanangi nanyamihimi ami nyahi newa isihiya kapihimi yatihimi bimohiyihiyai newaunyahaayo. Iyati araihoaisangi siriki kireti kiyati nyahi komi otipipatihiyaanangi nanyamihimi ami nyahi newa isihiya wirisandihiyai nunyahaayo. Iyonhihi kiya nepi pihitiwi nanawaayopo.

12 Aiwimi isihiya nahatiya nga naniwimi kiyaami gwisihaha tisainjihihura ko nyahi komi otipipatihiyaanangi sanyatataase. “Nyahi nandapa sapa nawipipa kanaahipa ahotimbipa wimidi newaati nopisasaati timaamaitihaawimi ami sahi kapa asiwi nepi ahoyawise,” nyatataase.

13 Aihimi kiya nandapa biretihandi koniho baarihanda tihwihaha isihiya nanawaawimi kanaahipa nawipipa ahotimbipa newa ikihimi basiketihandi ikwimaindimwitihi auhiramimi asundipihoho yahuritahaiwa 12 kiyahaiwaara asawa newaati kipohaayo.

14 Isi wirisandihiya siya sandi siwipati watipihati Jisaasiho kaindimandi mmonawaawimi kiya satawaatopo. “Ese akite uta kimo Autaahaatihomi piwihaha jipati pindisihaitihapi jihura satati, ‘Autaahaatihomi piwihaha atisati neti ausaitandihoho maapi yapipataapihi napitaise,’ tati katisihore,” tawaatopo.

15 Satauhimi Jisaasiho kiyaami omanjitihihi taawimi gwinyaahohitihandi mmonataise. Iyataati kiya koai nepi tariwundiwi wimidi maarimitihandi

kandi kinyi nyami awaisihonjimatipi nyain-
jaapi bime unditaatiwi kiyaami maarihooatithi
taawi gwinyaawaayopo. Siyauhi ko namati
kiyaapi nawisatitati nehi sawahohihi jahira
sisiho masihonyaasinapi niyataise.

*Kima Pwima Jisaasiho Durihiri Waapahaateti
Autaahi Itipati Daindahandapahaare
(Matiyuhu 14:22-27; Maakho 6:45-52)*

¹⁶ Aihhi ami Jisaasiho nyangisenda sangi
napise. Aihhi ami aihhi notii asisiha napandoti
asihatitandi asihananaataatithi nyahi
komi otipipatihyaanini yatihhi durihiraini
noaatipahaayo.

¹⁷ Noaatipawa kinni kopuhu wo newa
isisi jahira Kapaniyaamihandaahapi durihiri
nahaitawa nohaayo. Iyonhi aihhi neti
asihatamasihhi ami Jisaasiho nyangisenda sangi
napise.

¹⁸ Iyataati ami itipihho watipihho itipinati
durihiri awaindi sisihomatiyati doti waapahaati
neti tiwayaataise.

¹⁹ Aihhi nyahi komi otipipatihyaanini kopuhoti
aihhi otihhi wonji nowaati utarhandi 5
kiromita kiyaati ami 6 kiromita kiyaatisangi
otihapihitihhura Jisaasiho durihiraatithi
autaahi windi wimitati nanhiyatati taati itipapi
napihi nyahi koai iwinjahaayo. Iyati ko taati deti
kopuhomihinii nasataise. Napihi nyahi apipaahi
awaindihandii maipiyawaati yayahaayo.

²⁰ Yayonhihi ami Jisaasiho nyangi sanyatataase.
“Ninisi sahi windi yamaiwise,” nyatataase.

21 Sanyatihī ami nyahī koai kopuhotī numwaitīhaawī maaritaatī numwaahaayo. Iyonihī ketī kuraanīhī nyahī gwīnyaasi niyohīpīpīhī nyamī kopuhootīhī nowaatī noaipīhaayo.

*Kīma Pīwīma Isīhiya Jisaasihopī
Daahohītīhandapīhaare*

22 Aihī bowihī isīhiya wīrīsandīhandī durīhīramī wihīnī Jisaasiho kiyai nandapa numwimbīpīhī bimohiyīhiya sapīhī kopuho nehī naasohī ahotihī mmonawaayopo. Iyataatī kiya iwinjahauhī Jisaasiho so kopuhotī wīndī nyahī komī otīpīpatīhiyaanisatī yahomwaase. Nehī nyahī komī otīpīpatīhiyaanīnī yawanaanīhīhī yamwaasi niyonihī kiya nyainjawaayopo.

23 Amī kopuho wiwa durīhīrī Taiberiyaasi-handaatīhapīhaiwa nasatī sapīhī Jisaasiho isī wīrīsandīhiyai nandapa Autaahaatīhoai gaahonī iparīhone gaare undatī numwihī nanīhohīpīpīhī detī nasatī ahondaise.

24 Aihī isī wīrīsandīhandī mmonawa Jisaasihounī ami nyahī komī otīpīpatīhiyaanunī owendaise. Aihī namapī kiya kapīhī kopuho ahotiwaiwotī yamwaasi Jisaasihopī daapī aunahīpa Kapaniyaamīhandaaahapī nowaayopo.

*Kīma Pīwīma Isīhiya Nanīwī
Asīyīhiyaimatītaatīwī Jisaasiho Nandapa
Akīpīpaare Tahaare*

25 Daapī nuwī durīhīramī wihīnī mīhīhīnī Jisaasihoai kiya usonawaawī ami saundawaatopo. “Katīpunjingīhone, kīnyī

napitaimbi ami maahiwura kimbihapi napise?” undiwi nunjenawaayopo.

26 Ami Jisaasiho komiha wihooan̄ha kiyai saundataase. “Sahi nisapi daapi nasohit̄imandi n̄ni siwipati wat̄ip̄handi kiyohit̄imandapi ko Autaahaat̄ihomi Mwaahoso t̄wi nisapi sahi gw̄inyaapi ami mmonawaaw̄maahē. Owetise. Neh̄ ami n̄ni sangi nandapa nasanyon̄h̄ sahi nanawaaw̄ sam̄ gw̄isiha tisain̄j̄h̄ kandapi sahi nisapi daawaayopo.

27 Nandapa sahi nainjaihi keti kuraan̄hi neti nop̄sas̄nat̄i owetit̄and̄ihapaapi and̄itati napamaamap̄ise. Ami neh̄ nandapa sangisi sahi asīȳhiyaatimat̄wi jin̄jap̄hi jin̄jap̄hi kiyaat̄in̄hi bim̄taatiw̄handi nasam̄tand̄ihapaapaah̄hi sahi and̄itati napamapi daap̄ise. Sapa nand̄ipa sahi nanawaaw̄ kiyaat̄in̄hi asīȳhiyaatimat̄taatiw̄hapa N̄ni Is̄hiya Nahatiyaam̄ Saahon̄ni J̄hon̄ni Awais̄hon̄ni sangi nasam̄to. Ami ningi nisi Ap̄iho Autaahaat̄iho komi wat̄ip̄handi naninyati is̄hiyaam̄ nd̄iheti satati sapa gaasi k̄inyi kaime ndih̄hon̄niso,” undati kiyai kaundataase.

28 Aih̄ ami kiyā koai saundiwi nunjenawaayopo. “O ami nyah̄ napitiyahaawi Autaahaat̄iho gw̄inyaati maaritir̄h̄ret̄i japepih̄r̄t̄ihaawe?” undiwi koai nunjenawaayopo.

29 Nunjen̄hauh̄ Jisaasiho komiha wihooan̄ha kiyai saundataase. “Sahi Autaahaat̄ihomi ot̄ip̄pati kawitaatiw̄hati k̄imate. N̄ni ko natanoaasihi nasoh̄honisapi sahi ḡinunyaitaatiw̄i Autaahaat̄iho maaritataise,”

undataase.

³⁰ Ko saundihĩ ami kiya koai saundawaatopo. “O ami gisi Autaahaatĩho natasoasonĩhi nambĩhojĩtapaapaahi kinyĩ suwipati witi apĩpaahi watipĩhati kaime. Ami nyahi kinyapĩ koai Autaahaatĩho natausaasihĩ nasahoe taati gwĩnyaitaano. Isi kinyĩ nyami ndĩhetĩ napindi kaitaise?”

³¹ Ami nyami asoya asisa iwĩwĩrĩho waapĩhaati isĩhiya nandapa owetati awasĩhapĩhi nandapa wapa ambipati mannaahandi kandami tanyaaha kĩmandĩ napinde tiwĩhandĩ (Mosesihomĩhetapĩ) Autaahaatĩho numwihĩ nanĩhopo. Siyati Autaahaatĩhomĩ piwĩhaatĩhi wanĩsangi kĩma jĩpatipindati sandaase. ‘Ko kiyai yamĩhapataatĩhapĩhapa nandapa bĩretĩhandĩ numwihĩ kiya nanĩhopo,’ tati jĩpatipindataiso. (Isi ami kinyĩ Mosesihoai nusatipĩhaapi awasĩhojĩ ami Autaahaatĩhoapĩhapĩ nambĩhojĩtapaapaahi nyangi wĩndĩ jahomaanyamanĩta nandapa nasisoari nanyĩnye,” undĩwĩ kaundawaatopo).

³² “Ami nĩnĩ akĩtĩnĩhi sangi kasatataato. Sapa yamĩhapataatĩhapĩ nandapa mannaahandi sami jaaso jaasisa nepĩ nanĩhohĩpipa Mosesiho kiyai nunyataamaise. Ami nisi Apĩho nandapa apĩpaahi akĩpipa yamĩhapataatĩhapĩ napimbĩpa wani nisi Apĩho taati sangisi nasanyataise.

³³ Ami Autaahaatĩhomĩ nandapa akĩpipaahi nĩnĩ nĩwahonĩne. Nĩnĩ yamĩhapataatĩhapĩ maapi yapĩmbatambi isĩhiyai asiyĩhiyaimatĩtaatiwĩhandĩ numwĩtandĩ noaatĩpataayo,” undataase.

³⁴ Saundihî ami kiya koai saundawaatopo. “Awaisihone, sapa nandîpa kinyî katingîpimba nyangi nasisoarî nanyinye,” undawaatopo.

³⁵ Saundauhî Jisaasiho kiyai komîha saundataase. Nîni nandapa akîpîpaamataindîhonîne isîhiya kapa nanawaawî asîyîhiyaimatîwî kiyaanîhî bimîtaatîwo. Utaaho itapa wowaatî nisapî gînunyaapî nisenda nasohiyîhiyai nandapaapî wîndî apîpaahî jahomumanatî ami waapohopî apîpaahî kiyai wîndî namaawîtaise.

³⁶ Amî nîni sangi sahî aimî nîngi nisohopo satîti kasatonîhandî kandî sahî nisapî wîndî mmonîwî gîmaanunyaahopo.

³⁷ Isîhiya nahatiya nisîhiyaimatîtaatîwî nisî Apîho namîhanatî nanîmisawîhiya noaipapî kiya tîtihi nisîhiyaimatîtaapo. Iyataatî nisenda nasohiyîhiyai nîni wîndî owemundîto.

³⁸ Amî nîni yamîhapataatîhapî maapî nasohîtimandî nîni nîwahonisî maaritîti gwînyaahohîpîpa kaitandî napîtihonîniîmaahê. Owetise. Nisî Apîho nîngi natanoaasisîho maaritîti gwînyaasîpîpa kawitandî napîtihonîne. Isî amî isîhiya ko nanîmisawîhiyai nîni wîndî owemundîti numwaito.

³⁹ Nîngi natanoaasîhî nasohîho nîni kîmandî kaitandî maaritataise. Isîhiya nahatiya ko nîngi nanîmisawîhiyai nîni apîpaahî wîndî wowaati namîhîrîti amî kiya nahatiyai asîsiha ipotîhetî nisîhetapî Autaahaatîho isîhiya nahatiyai netî tipîtapaatî usohonîhura jahîra ahowimasanîhî nepasaihî kiyai asîtimatîtaatîwîhandî numwîto.

⁴⁰ Amî nisî Apîho gwînyaatî maaritîrîhîretî siyatî maaritîti gwînyaataise. Isîhiya nîngi

ninjapî ko Autaahaatîhomî Mwaahoso tîwî nisopî amî nisapî gînunyaahohiyîhiya nahatiya kiyaanîhî jinjapîhî jinjapîhî asîtimatîwî nasisoarî bimîtaatîwîhandî naitaapo. Aisaihi asisîha ipotîhetî nîhî kiyai ahowimatî asîtimatîtaatîwîhandî numwîto. (Amî ipotî Autaahaatîho isîhiya nahatiyai netî tipîtapaatî usohonîhura nîhî kiyai jahîra ahowimatî numwaatî asîtimatîtaatîwîhandî numwîto.)

⁴¹ Iyataatî Jisaasiho satatî, “Nîhî nandapa bîretîhandanîhî yamîhapataatîhapî napîtîhonîne,” tatî katindîhandapî usaarî Judaahiya ko pîwîha sa tîtîhîmetîha kandaase tîwî bîpî yatîhî kopî pîhîtîwî pîwaatîwî itîhîtawaatopo.

⁴² Aiwî kiya satawaatopo. “Kîmo utaamo Josepîhomî mwaaho Jisaasihore. Nyahî komî sapiyî saniyai usonaahiyaane. Isî amî ko sandî wanî satatî, ‘Nîhî yamîhapataatîhapî napîtîhonîne,’ tatî napindapîse?” tîwî kanawaatopo.

⁴³ Kiya sawana sanîhauhî Jisaasiho kiyai saundaase. “Sahî sawanaatî pîwîma pîhîtîwî gwînyaapî kamanîwî namîhaapîse.

⁴⁴ Isîhiya wo waatî nehî koai kaatisunyaatî nisenda wîndî namaapîtaise. Nehî nisî Apîho nîngî natanoaasîhî nasohîho ahîwatî numwaatî natausaasonîho natausaasonîhaatîhîhî nisenda napîtaise. Iyonîhî amî soai saati asisîha ipotîhetî nîhî nîwahonîhî ahowimasanîhî jahîra nepaitaapo.

⁴⁵ Iyataatî Autaahaatîhomî pîwîha
atiwî nepî ausaahohiyîhiyaamî pîwîha

jipati+piyohi+waiwaati+hi piwi+ha wa satati
jipati+pindise:

‘Autahaati+ho isi+hiya nahatiyai kataunji+taise,’

Aisaiyaaho 54:13

tati jipati+pindise. Satisi nisi Ap+hoai isi+hiya
ati+wiwi+ ami usowi ko kataunjimbipa neho-
hiyi+hiya nahatiya nisenda napitaapo.

⁴⁶ Iyataati piwi+ha kima nini windi sandaamaato
isi+hiya nahatiya nisi Ap+hoai aimi kiyaami
ndihaara usopi usitiyopo ndi kandaamaato.
Owetise. Nehi nini niwahonin+hi koaisati
bimambiti nasoh+hon+n+hi nisi Ap+hoai nini
usot+hon+ne.

⁴⁷ Apipaahi akiti+n+hi nini sangi kasatataato.
Utaaho itapaati wowaati nisapi ginunyaas+ho
ginunyaasaamaati jinjap+hi jinjap+hi bim+taise.

⁴⁸ Nini nandapa akipi+paamataind+hon+ne isi+hiya
kapa nanawaawi asi+y+hiyaimati+w+ kiyaan+hi
bim+taati+wo.

⁴⁹ Jihura iw+iw+i+ho waapoho nandapa isi+hiya
owehap+hi sami jaasoya jaasisa nandapa
mannaahandi nanawaahandi kandi kiya
asitimaamati+w+ kiyaan+hi napopo.

⁵⁰ Ami kiya siyauh+handi kandi nandapa
bireti+handi yam+hapataati+hap+ napindind+hi
nehi kandi wendis+ isi+hiya wowaati kandi
nan+hohiy+hiya windi namaapopi kiyaan+hi
asi+y+hiyaimati+w+ jinjap+hi jinjap+hi bim+taapo.

⁵¹ Nini nandapa akipi+paamataind+hon+n+ isi+hiya
wowaati kapa nanawaawi asi+y+hiyaimati+taati+w+
yam+hapataati+hi namasi maapi nasataayo.
Ami utaaho itapaati wowaati kimba nandipa
nanataataahi sosaati asitimatati jinjap+hi

jinjap+hi bim+taise. Sapa nandipa biret+handi nini soai saati nandandi numw+tanda+hapa nini niwahonisi ambipate. Is+hiya yap+pataap+hiya asiy+hiyaimat+taati+w+handi naitaati+w+hi nini nisi ambipati ipi titi+hi ataw+hateti nunyandi namati napw+to,” undataase.

⁵² Am+ sandap+ Judaahiyai apowih+ piw+ha Jisaasiho katis+ha kiya nep+ it+hi+tiwi sawana sanawaatopo. “Uta kimo nyangi kom+ ambipati nyah+ nand+haawi napitiyati nanyam+tanda+se?” tiwi kiya nasenawaayopo.

⁵³ Am+ Jisaasiho kiyai saundataase. “Nini sangi apipaahi akiti+n+hi kasatataato. Am+ sahi Nini Is+hiyaami Saahon+ni Jihonisi ambipati w+ndi namaan+wi ami nisi jiti+pati w+ndi namaanawaawaahi sahi w+ndi asiy+hiyaatimati+w+hi bimim+taapo.

⁵⁴ Utaaho itapa wowaati nisi ambipatuni jiti+patuni nan+hohiy+hiya kyaan+h+ jinjap+hi jinjap+hi asiy+hiyaimati+w+hi bim+taapo. Aisaihi nini kiyaisi asis+ha ipot+heti ahowimasani+hi asiy+hiyaimat+taapo.

⁵⁵ Am+ nisi ambipati nandapa ak+p+pe. Iyati ami nisi jiti+pati waapoho akohoe.

⁵⁶ Utaaho itapa wo waati nisi ambipati ami nisi jiti+pati nan+hohiy+hiya siya nis+hat+hi nandap+ bimaawi n+ngisawi t+maamaitauhi ami nini kyaam+hat+hi nandaati kiyaisati maasi t+maamait+ti bindataayo.

⁵⁷ Nisi Ap+ho is+hiya asiy+hiyaimat+taati+w+handisaho n+ngi natanoaasih+ nap+ti ami kom+hetap+hi nini asohon+nimandi bindataayo. Is+hiya wowaati nisi ambipati ami jiti+pati

nanihohiyahiya nisihetapi asiyahiyaimatiwi
bimitaapo.

58 Iyataati ami biretihandi nandapa kimba
nini niwahonini yamihapataatih namasi maapi
nasataayo. Iyataati sapa nandapa biretihandi
sami jaasoya jaasisa jihura nanawaahandi
kandi napohipipaamatyahapaamaahe.
Isihiya wowaati biretihandi nandapa kimba
nanihohiyahiya kiyaanhi asiyahiyaimatiwi
bimitaapo,” undataase.

59 Jisaasiho piwiha sa isihiyai Ka-
paniyaamihanda Judaahiyaami anj
gwi haraahandaatih kataunjataati kandaase.

*Kima Piwima Jisaasiho Isihiya Asitimatiji
Bimitaatiwihandapi Piwihaisohoe Tahaare*

60 Jisaasihoai niwipinjawi komi otipipati
mmoniwu nepi kiyohiyahiya otipipatihiya
taahiyahiya usa Jisaasihomi piwiha sa
atisawaawi kiya satawaatopo. “Kima
piwima ko katanyasisima apipaahi nyami
gwinyaahohitihandi amitiha omanjitihi
neti mimaipiya nanyopisasihaare. Isi nyahi
windi atisa namaito,” tiwi sawana kanwi
nasenawaayopo.

61 Usa ausapi windi kamundiwihandi kandi
nehi koai sawaho sandi komi otipipatihiya
itihitiwi katohitindi Jisaasiho mmonatosa kiyai
ko saundataase. “Kimandi nini piwima kan-
disasohitimandi sangi neti nasopisatati sami
omanjitihi mimaipisimatataiso?”

62 O ami nini Isihiyaami Saahonini jhi
sahi ninjasahi jhi nini bimohipipihapi nasaa-

masanihi sangi napitimatitaise? Ami sura sahi nisapi gwinyaitaawo e owetitaiso?

⁶³ Nehi Autaahaatihomi Itipihohihi isihiyai kiya asiyhiyaimatitaatwihandi nunyataise. Isihiya sawanaami watipihandi andititohitihandi kiyai windi samaawitaise. Apipaahi owe. Nini piwaha kasatohima Autaahaatihomi Itipiho neti kaaraahi sangisi asitimatitaatwihandi nasamitaise.

⁶⁴ Ami sami usaati nisapi gimaanunyaahopo. (Jisaasiho wuwanihura namasati otipipatihiyai numwaasuraapi koai komi tiworisai utaaho nusepaati kiyaami ikwiraatihini nunyati awusaitandihoi usonahosi sandi kandaase).

⁶⁵ Sandi kandapi nini sangi aimi kasato, utaaho wo neh sawaho koaisunyaati nisenda winti namaapitaise. Nehi nisi Apiho koai neti nusemahonaahihini ko nisenda napitaise,” ndi kasato.

⁶⁶ Ami sandapi suraapi Jisaasihoai niwipinjohiyihiya taahiyihiya koai namapi winti niwipinjawu koaisawu maasi dahomaayopo.

⁶⁷ Kiya sawisauhi Jisaasiho namati koai niwipinjohiyihiya ikwimaindimwutih auhirami isundipihuri yahuritisawihiyai saundati nunjenataise. “Ami sahiho? Sangisangi ningi nani masi nutaawo?” undati kiyai nunjenataise.

⁶⁸ Ahi Saimoni Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Awaisihonye, nyahi utaaho kinyatياهو diyaamahoenda nuto. Nehi kinyi kiwahonj ishiyaani asitimatitahaahandi nanyamitandaha piwaha isipihone.

⁶⁹ Amĩ nyahĩhĩ aimĩ mmonaati gwĩnyaahaayo, kĩnyĩ nehĩ Autaahaatiho sawahomĩhonĩtĩhĩ amĩ gi Autaahaatiho nangĩmahanati natasoaasihĩhonĩtiho,” undataase.

⁷⁰ Saundihĩ Jisaasiho komĩha wihooanĩha kiyai saundataase. “Samĩ wongi napitĩsimatataise. Ninĩ sahĩ isĩhiyaati ikwĩ maindĩmwĩtihĩ auhĩramĩ isundĩpĩhurĩ yahurĩtahiyaatangi nasamaati nasamahanĩhonĩhandĩ kandĩ samĩ wonĩ Bwaasirĩhĩrane,” undati kiyai ko kaundataase.

⁷¹ Sandĩ Jisaasiho ipotĩhura isĩhiya koai sohoai tiwĩtaatiwĩ nusepaati kiyaamĩ ikwĩraatihiĩ numwĩtandĩho Judaasiho Saimonĩho aunahĩpati Kariyotĩhandahapĩhomĩ mwaahopĩ kandaase. Judaasiho so Jisaasihomĩ otĩpĩpatihiya ikwĩmaindĩmwĩtihĩ auhĩramĩ isundĩpĩhurĩ yahurĩtisawĩhiyaamĩ wore.

7

Kĩma Pĩwĩma Jisaasihopĩ Komĩ Saingoya Wĩndĩ Gĩmaawunyaahohĩtĩhandapĩhaare

¹ Saiwa siyati noaipasuraapi Jisaasiho Garirihanda aunahĩpĩhaiwaara daayati isĩhiyai usonataise. Amĩ Judaahiyaamĩ awaisawĩhiya koai sohoai tiwĩtaatiwĩ gwĩnyaahauhĩ kandapĩ Judiyaahanda Jisaasiho wĩndĩ otĩpĩpati kiyati dahomaise. Owetise.

² Iyataati Judaahiyaamĩ asisĩha kimbapĩho wo awaisĩho kiyaamĩ saisatoya isĩhiya iwĩwĩrĩho owehapĩhĩ nehĩhaati nanopi daayohuraapi gwĩnyaapi anjanĩ etĩtaataiwĩ anĩmatĩwĩ

asisiha ikwiri naasairitanhi wirami isundipho murimoeti bimitaatiwihura aimi detindaise.

³ Siyati detitih Jisaasihom saingoya koai saundawaatopo. “Kinyi kimbhi namasi Judiyaa-handaahap numwe. Ami ishiya taahiyhiya kinyi piwaha atiwi nehohiyhiya kinyi otipipati watipihaiwa kaingwaiwa kaisamhi gisonwi gi nepi mepi autaahepihimaita numwe,” undawaatopo.

⁴ “Ami ishiya nahatiya ko kaimbipa usondaatiwaahi utaaho wo komi kaiwaiwa noaatati noasati kiyataamaise. Isi kinyi saiwa sipipati watipihaiwa kiyapaini ishiya nahatiya gi gisonda nepi kaiwa kaimbi nunjaane,” undiwi komi saingoya koai kaundawaatopo.

⁵ Ami komi saingoyaisangi kopu wintu gimawunyaapihiyaasi ami sandi koai kaundawaatopo.

⁶ Ami Jisaasiho kiyai saundataase. “Ami sahihi sami maaritohirihireti japepihiriwu asisiha wiwa wiweti nuwise. Ami nahatura nehi sapihuraare. Ami ningi nisi asisiha nini ishiyai japihi numwaitandi Autaahaatho ahinisihonine ndi ishiyai neti nunjithandihura sangi noaipase.

⁷ Ishiya yapipatambhiya sangi wintu mimaipisiwi manditipimaasitaapo ami ningisaahi kiya mimaipiniwi manditipinisaawaayopo ami nini koninhi taati saundi mi niyoniho. Sahi taawu kiyohiwimaiwa ami sami dahopa piwaha apipaahi maipe undoniho.

⁸ Sahi kimbapiho mmondaatiwi naiwise. Nini

wīndi namaito ami asisiha nisapihura sangi noaipaso,” undataase.

⁹ Ko kiyai saundatosati daahi Garirihanda bindataise.

Kima Piwima Jisaasiho Anaanji Gohaparihaiwaami Kimbapihō Mmositihandapihaare

¹⁰ Komī saingoya kimbapihopi aimi naiwimi+hauh+hura ami Jisaasiho kiyaami ipoti niyataise. Iyataati ko nehī sawahohihi isihiyai wīndi piwaamundati niyataise.

¹¹ Aihī sura so kimbapihō awaisihoeti Judaahiyaami awaisawihiya Jisaasihoai tiwitaatiwi isiwitaatiwi daawaayopo. Saiwi kiya daawaawi isihiya kimbapihopi ahoyanohiyihiyai saundiwi nunjenawaayopo. “Utaaso so maahapihe?” undiwi kiyai nunjenawaayopo.

¹² Iyataati Jisaasihopi isihiya wirisandihiya piwaha pihitiwi yatihī bipi gwaamwiri+nīwi katīwi kanawaatopo. Iyawaawi usa satawaatopo. “Ko utaaho gaahoe,” tawaatopo. Iyauhi ami usa satawaatopo “Owe. Ko isihiyai jinjaipundataase,” tawaatopo.

¹³ Ami kiya kōpi sanawaahandi kandi kiya wīndi auta isihiyaami ndiheti ami isihiya atisaihihapihi kōpi piwaha kanīwi kamaatopo ami kiya Judaahiyaami awaisawihiyaapi yayawaawo wiwa kiya kiyai naanjihandi numwītauho.

¹⁴ Anaanji gohaparihaiwaami kimbapihō aimi mmomi nuwi asisiha kanaaha aimi sanoti ami kanaaha wihoaanjaha ahotihī Jisaasiho Jerusaremi+handa niyati Autaahaatihomi Anaanji

Awaindihandaatihī namasatī isihiyai piwīha kataunjataise.

15 Siyatī taatī kataunjihī Judaahiyaamī awaisawīhiya Jisaasiho isihiyai kataunjirihiretī mmoniwosawī kiya apipaahī awaindihandī yaiwīmawaayopo. Yaiwīmapī kiya kopī satawaatopo. “Uta kimo nyamī sikurīhandī awaindihanda wīndī namohosī ko gwīnyaatī mmonatī nesīwīmaiwa napitiyatī maahapīhapī nehaiwe?” tawaatopo.

16 Kiya satauhī Jisaasiho komīha kiyai saundataase. “Nīnī isihiyai kīmaiwa taatī kandunjohīwīmaiwa nīnī nīwahonīnī gwīnyaahohīwaiwa kandunjataamaayo. Owe. Nīngi natanoaasisīho Autaahaatīho kandihīhaiwa isihiyai kandunjataayo.

17 Isihiya usa amī wowaatī Autaahaatīho gwīnyaatī maaritimbīpa ko maaritirihiretī kaitaatīwī gwīnyaapī maaritohiyīhiya siya nīnī isihiyai kandunjohīwīmaiwa mmondaapo. Kaiwa nīngi Autaahaatīho kandatī nanīsihī isihiyai kaidunjataayono e nehī nīngisī gwīnyaatī nīwahonisī watīpīhanda isihiyai kaidunjataayono tīwī mmondaapo.

18 Utaaho wo piwīha kandaatī satatī nehī nīngi nīwahonīnī gwīnyaahohīpīpa kandaato tatī katisīho so sawahoai ambīpatī awaipatī isihiya numwītaatīwī kandaase. O amī utaaho wo koai natausaasihī napisīhoai isihiya ambīpatī awaipatī nunyawī nīwimaitaatīwī maaritatī gwīnyaaso so utaaho apipaahī tītīhī ainahīho amī piwīha jaipīpa wīndī komīhetī ahīmotatī owehoe.

19 Iyataati Mosesiho sangi winihapipa aimi nasamise. Nasamisi sahi ye akite titaapo. Ami sami woni nehi naasongisangi sapa winihapipa katirihireti windi japepihiriwi kamaayopo. Isi ami sahi ningi napaapi niwitaatiwi maariho noamahopo?" undataase.

20 Ko kiyai saundih ami kapih isihiya wirisandhiyaami otihatihapi usa koai saundawaatopo. "Itipih maipih wo yaho kinyiheti bindataise. Isi ko gi neti nangopisasih kinyi naharitapaase. Isihya diya gi tihwitaatiwiyauhise?" undawaatopo.

21 Saundauhi Jisaasiho komiha kiyai saundataase. "Nini siwipati witi watipihati Autaahaathomi watipihanda kiyonih sahi kati mmoniw katapi sahi nahatiyaati awaindihandi yaiwimawaayopo.

22 Sami metihonya wohonyai asisaha sami ikinohaha awaisaha Sapaatihandeti kiyami ambipati sahi namaupwi atitati namasorihapi nemaitaatiwi Mosesiho sangi kasatataase. (Ami sandih Mosesiho sangi kasatataamaase. Owe. Sami jaasoya namasawihande). Aih metiho wohoi sahi asisaha awaisaha sami ikindaatiwiha Sapaatihandeti ambipati namandipapi ahoamawaayopo.

23 Iyawaawi sahi Mosesihomi winihapipa windi simehmwaapi nga japepihiritatiwi gwinyaawaawi metihonya wohonyai asisaha Sapaatihandeti kiyami ambipati namandipapihiyaate. Saiwhiyaatisi sahi nisapi napindapi aposise ami nini sami asisaha awaisaha ikinohaha Sapaatihandeti gaahati

kaindi utaamoai neti titihemwahohitmandapo?

²⁴ Sahi nehi sami ndihaara yamaatihhi auta mmonihohirihireti kahapaamapipa nepi tipitapaapi mmonowi namaamapise. Ami sahi winihapipaami tanyaahaapi mmonowi baiwi gwinyaawaawaahi ami ninii kiyohiwimaiwa mmonawaawi titihe titauhe,” undati Jisaasiho Judaahiyaami awaisawihiyai kaundataase.

Kima Pwima Jisaasihopi Ko Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaaticho Namhainjhotindicho Tiwi Isihya Nasenohithandapahaare

²⁵ Ami Jerusaremihandaaahapihiya isihiya usa satiwii Jisaasihopi nasenawaayopo. “Kimo utaamo Judaahiyaami awaisawihiya tiwitaatowi piwaha kanwi kopii taawi daahohhotindicho?

²⁶ Ami kohi nehi nanhiyatii yamaaya isihiyaami otihati kiyaami ndiheti piwaatati daaya bitondaiso. Siyati bitosihandi kandi Judaahiyaami awaisawihiya koai piwaha wa kamundopo. Isi ami kiya kopii Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaaticho Ahwisicho Kiraisiho tohhore tiwi mmonowi aimi gwinyaawaawitindicho?

²⁷ Ami Kiraisiho nasonihura ko napimbipihapi ahapihapi nasataise tiwi isihiya windi mondaapo. Ami uta kii momii aunahipa ami saniya sapiyai nyahi usonaahiyaane. Isi ko siyahapihapi nasahoe taati nyahi aimi mmonaahiyaane,” tawaatopo.

²⁸ Ami Jisaasiho Jerusaremihandaaahaatichomii Anjii Awaindihandaatihii isihiyai kataunjataati komii maahomwaanjii nausaatii

piwaha waapita sandaase. “Ye. Akite. Sahi ningi baiwi akiti nisopi ami nini nasohipipihapi ko sapihapi nasahoe tiwi mmoniwihiyaate. Ami ninihi nehi ningi niwahoninunyaati nasataamaayo. Ningi Apiho neti natanoaasih nasohiho apipaahi akitihosi isihiya kopi utaaho akitihoe tiwi gwinyaapihore. Koai sahi windi mausopihyaate.

²⁹ Ami ninihi ko natanoaasih koapihapi napitihoninisi nini koai usotihonine,” undataase.

³⁰ Sa saundih atiwasawi kiya koai isipi nepi wiraaitotiwiyawaahandi kand koai usa windi ikwira isipi nepi wimirahopo ami kiya koai sandi kawitaatiwaha asisaha Autaahaatiho ahaisaha sangitihohi.

³¹ Ami isihiya taahiyihiya isihiya wirisandihyaami otihatihapi kopi gwunyaawaayopo. Gwunyaawaawi kiya satawaatopo. “Utaamo kimo watipihaiwa apipaahi awaiwaiwa kiyataisi Kiraishiho kimo kore,” tawaatopo.

Kima Piwima Judaahiyaami Awaisawihiya Jisaasihoi Nepi Wiraaitatiwi Tingaatihaisahiyai Natiwusaasohitihandapihaare

³² Isihiya wirisandihya usa bipi yatih saiwa Jisaasihopi gwaamwirinwi kanwi katauhi ami Parisihiya usa kaiwa atihonjiwi atisawaayopo. Saiwi atiwasawi kiyauni prisihiya isihyaapi nandapa kohasipihohi tihiwi Autaahaatihoai waamaitumwapi dipumanohiyihiyaami awaisawihiya mitihya prisihiyauni Jisaasihoi

isipi nepi wiraitaatiwi tingaatihaisahiyai
natiwusaasawaayopo.

³³ Ami Jisaasiho sandaase. “Nehi masiwonji
kapihata sangisati nini bimambiti nasamasi
ningi natanoaasihi nasohihoenda japihi naito.

³⁴ Naisanihi sahi nisapi daawaahandi kandi
ningi sahi windi maanondaapo. Ami nini
naindi bimisanihapi sahihi windi kapihi na-
maapitaapo. Ami sandi nini bimohipipihi
sahi windi namaasohitinda sahi ningi windi
maanondaapo,” undataase.

³⁵ Ko saundih Judaahiyaami awaisawihiya
sawana sanawaayopo. “Ko nutandaimbipihi
maahapihapi niyonih nyahi koai windi
mausondaanihise. Nyami isihya Judaahiya
nuwi toriwatiwi bimohipipihi Girikihyaami
aunahipa awaiwaiwa taunihanda noti
Girikihiyai kataunjitanditindihoo?

³⁶ Iyataati ko sandaase, nyahi kopu daaha-
handi kandi koai windi mausondo. Iyati ami
nyahi ko niyati bimimbipihi windi namaito
ndaase. Piwaha saami tanyaaha napititaha kany-
atindihoo?” tiwi kanwi nasenawaayopo.

*Kima Piwima Waapoho Isihiyai
Asitimatitaatiwihandi Numwitandihopihare*

³⁷ Anjanji gohaparihaiwaami kimbapihomi
asisiha ipotihapipaahi awaisiheti doti biton-
daati Jisaasiho komi maahomwaanji nausaati
waati satati kaahandaase. “Isihya wo waati
kiyaami naahwitarihiri awaurisati waapohopi
nawisawihiya nisenda kiya napiwise, nini kiyai
waapoho numwisanihi nando.

38 Autaahaat+homi p+w+ha j+pat+pindis+ha katipatamatiyati is+hiya nisapi g+nunyaahohiy+hiyaam+hetap+kiyaam+maar+ho oman+it+it+hap+ waap+haat+ nasisoari noaat+ nawet+maitaise. Kaatami waapoho is+hiya nan+wi as+imat+taatiwo,” tati katipatamatiyati Jisaasiho sa kandaase.

39 Iyataati sandi Autaahaat+homi Itip+hop+ Jisaasiho kandaase ami kop+ g+wunyaahohiy+hiyai ipot+hura Autaahaat+ho numw+tand+hopo. Ami sandi ko apaap+maase. Jisaasiho ipi tit+hi ataw+hateti sangi napoti ami yam+hapataat+hi sangi niyati Autaahaat+ho koai sangi awais+hoemat+ amb+pat+ awaipati sangi nunyataati Autaahaat+ho is+hiyai Itip+ho sangi numwih+hopise.

Kima P+w+ma Jisaasihop+nawaawi Is+hiya Nepi Yiyand+hi Tip+tapaatoh+it+handap+haare

40 Aih+ is+hiya w+r+isand+hiyaami taahiy+hiya usa Jisaasiho katiwiwa atisawaawi satawaatopo. “Ami ak+it+n+hi utaamo k+mo Autaahaat+homi p+w+ha atisati neti ausaas+hore. Iyati ami Autaahaat+ho natausaason+hi nap+taise tauhi is+hiya kop+ jasoh+hore,” tawaatopo. *2 Samwer+ho 7:12; Maikaaho 5:2*

41 Iyauhi ami usa kop+ satawaatopo “Uta k+mo K+raisihore, is+hiyai japi+hi numwaitandi Autaahaat+ho nam+hana ah+wis+hore,” tawaatopo. Is+hiya usa satawaahandi kandi ami kiyaam+ usa sat+wi nasenawaayopo. “K+raisihore Garirihan-daahapi noaipaitaise? Owe. Ko w+indi sap+hapi namoaipaitaise.

42 Iyataati jihura ishiya Autaahaatihomi piwiha jipati piyotaha satati Kiraisiho Isiraherhiyaami awaisiho Daawitihomi jiti pati japepihirati ami Daawitihomi aunahipati awaipati Betirehemihandaahi noaipaitaise tati ahimotiso?" tiwi nasenawaayopo.

43 Ami sandi kiya Jisaasihopi sanawa nepi yiyandihematiwi tipitapaatawaayopo.

44 Saiwi kiyaami usa Jisaasihoai isipi nepi tiwito tiwi gwinyaawaahandi kandi ami kiyaami usa koai windi isipi timaawopo.

Kima Piwima Judaahiyaami Awaisawhiya Jisaasihopi Gimaawunyaahohitihandapihare

45 Iyataati ami tingaatihaisahiya Jisaasihoai isipi nepi wirasi napitaatiwi Judaahiyaami awaisawhiya natiwusaasohiyhiya Jisaasihoai nepi windi wimirapi nehi taanahiya japihi nasawaayopo. Napiwirihiya ishiyaapi nandapa kohasipihohi tihiwi Autaahaatihohi waamaindumapi dipumanihohiyhiyaami pirihiya awaisawhiya mitihiyaisuni ami Parisihiyaisuni nehi sawana napiwiri iwinjawaayopo. Winjihauhi tingaatihaisahiyai kiya saundiwi nunjenawaayopo. "Napindapi sahi Jisaasihoai windi isipi wimirasi nehi nasopo?" undiwi nunjenawaayopo.

46 Saundiwi nunjenihauhi ami kiyaamiha wihoanaha kiyai saundawaatopo. "Nyahi komi piwiha atiwisahaawi ishiya usa kamaatiwihamwaanji watipihandisati ishiyai piwiha nunyati kataunjihandi kandi nyahi koai windi miwaati newa wimiraho," undawaatopo.

47 Saundauhi ami awaisaw+hiya tin-gaat+haisahiyai saundawaatopo. “O ami ko sangi maaw+ kom+ piw+haara neti nasepemaah+wati japatisataiso?”

48 Sahi mmon+wi gw+nyaap+hiyaato? Nyahi awaisaw+hiyaanam+ usaan+nisangi ami Parisihiyaanam+ usaan+n+ Jisaasihop+ giwunyaahon+ho? Ap+paahi owetise. Nyahi kop+ wind+ gi+maawunyaaho.

49 Ami nehi is+hiya nahatiya kom+ piw+ha ati+wiwi+ ami kop+ giwunyaahohiy+hiya siyaah+hi Mosesihom+ win+hapi+paapi wind+ mmon+wi+ ami namuses+patati gi+maawunyaap+hiyaare. Isi am+ kiyai Autaahaat+ho ahosumwaitaise,” undawaatopo.

50 Aiw+ Awaisaw+hiya nehi is+hiya nahatiya Jisaasihop+ nan+haiwi+ giwunyaahohiy+yaapi sa-tauhi+ ami kiya awaisaw+hiya sawanaam+ wo kom+ amb+pati Nikotemusiho kap+hi+ kiyaisati bindataise. Ko ji+hi wura apatind+ti+hi Jisaasi-hoenda not+ nahowisahore. Siyahosi ko kom+ sasaahoyai nunjenataise.

51 “Utaaho wo kata kaiwaiwa piw+ha is+hiya atiwi+ nep+ katiwi+ atisoh+pi+pi+hi+ nyahi newa atisa tip+taapaawa monaiwat+haawi+ ko yaaw+hand+ nenet+ti+haawi+ nyami win+hapi+pa kanyatataatind+ho e owetind+ho?” tati nasenataise.

52 Ko satih+ ami awaisaw+hiya kom+ sasaahoya koai saundawaatopo. “Am+ kiny+ sa satapaapaahi+ ami gisangi Garirihandaa-hapeti+hoje? Kiny+ baimbi piw+ha awiti+pi+ mwiti+pi+sapi mmome. Kiny+ piw+ha mwiti+pi+sapi

awitipi mmonapaapaahi gisi ghunyaatati biya nangesipati taise ami Autaahaatihomi piwaha atisati neti ausaitandihoni piropetihoni aunahipati Garirihandaahapihoni wo noaipaitaise tati piwahaatihoni windi ahimotise,” undiwikaundawaatopo.

⁵³ Aihoni isihiyani nahatiyani kiyaami anjipihapikihira nowaayopo.*

8

*Kima Piwima Apopaati Maipihandi
Kaihihaati Jisaasihoaapihoni Numwaasi
Nasohithandapihaare*

¹ Iyauhi ami Jisaasihoni Sihoni ipati oripihati nawati napuwahoni Oripihoaasinapi niyataise.

² Aihoni kohokoaisati japihi noaatipati niyati Jerusaremihanda Autaahaatihoni Anj Awaindihandami masaataati naaporihiroti niyati nandaataise. Ko siyati nandaasihoni isihiyani nahatiyani koenda napiwikaomihini ahoyanawaayopo. Ahoyanauhi ami ko yatihoni bindataati kiyai piwaha kataunjataise.

³ Ko taati siyati kataunjihoni ami Judaahiyaami winihapipa katiwunjohiyihiyaunoni ami Parisihiyaunoni apopaati waati namaatati warihoisihati utaaho woaisati maipihandi kiyati kaatami ambipati timaamaitihati

* **7:53:** Amitha nga gwinyaaahohiyihiyani piwima usaaha sevenihaami wesihandi 53 handaapihapini noti usaaha eitahaami irepenihaapihoni sa (7:53–8:11) Jonho windi jipatihimaise tiwikaundawaayopo.

winjap+ numwaasi Jisaasihoaap+hi nasawaay-
opo. Numwaasi nap+w+ is+hiyaami nd+het+
ah+wisauhi bitondaise.

⁴ Ah+wisauhi bitos+hi ami kiya Jisaasihoai
saundawaatopo. “Kat+punjing+honye, ki+maati
apomaati namaatati war+hoais+haati utaaho
woaisati kaatami amb+pati t+maamah+wati
maip+handi kaihi is+hiya iwinjawaaw+ nyangi
kanyatauhi nyahi kaati numwaasi nas+haayo.

⁵ Iyataati ami nyami win+hapi+pa Autaahaati+ho
Mosesihoai numwih+ ko net+ nyangi
nanyamimb+paati+hi satati, ‘as+hiya usa
saisaihiyai naw+haara nepi siy+hiyai timap+se,’
tati p+w+ha wat+p+ha katise. Isi ami kiny+
nyangi napit+nyat+taise? Ki+maati apomaati
nyah+ napit+wit+haawe?” und+w+ koai
nunjenawaayopo.

⁶ Kiya ki+mandi koai nunjenoh+ti+mandi ami
ko wihoan+ha kiyais+ p+w+ha wa m+maip+ti+ha
kaundon+hi ami kiya ka nepi kom+hetemap+
is+hiya awaisaw+hiyaap+hi koai numwaasi
naiw+ numwit+tot+w+ iwinjatawaaw+ jaiwaiw+
nunjenawaayopo. Kiya koai taaw+ saiw+
nunjen+hauhi ami koh+ namb+itati kom+
isund+p+ihora yap+pateti ikwaat+p+hoat+hi
p+w+ha wapa j+pat+piyataise.

⁷ Ami kiya kap+hi kiyaan+hi bitotawa koai
jinjap+hemapi taaw+ nunjenawaayopo. Iyauhi
ami ko naingaatati tit+hematatosati kiyai saun-
dataase. “Sam+ won+ maip+handi w+nd+ ka-
maimb+hon+ naw+ha j+hap+ha nepi apomaati
yah+pwi tipe,” undataase.

⁸ Saundatosati jap+hi namb+itati yap+pateti ik-

waatipihoaatih wapa jipatipiyataise.

⁹ Ami kiya Jisaasiho pwiha sa kaundisa atiwi mapi sapih namasi kiya nahatiya ninaaso napahainji nowaayopo. Nowaawi namasawi jih gwinyaahiya tahapatahiya kinaungwiha awaisihaatahiya kaiwunjaw nuwi owetih kapih waimwaaya kinaungwiha yatihatahiya ipot nowaayopo. Saiwi kiya kiyaami anipipihap ninaaso kihira nuwimihauhi sapih nambitati bitosipipih kapih Jisaasiho bitondaise. Aih ami apopaatisangi sapi nehi sawihaamih kiya nesipwi ahwisopih kapih bitondaise.

¹⁰ Aih Jisaasiho naingaatati mbatati bitonda apomaati saundataase. “Itapo. Kimbhi isiya maahira niyauhaise? Kiyaami wo naasohisangi kinyapi satati ‘Kimaati apipaahi akitinih maiphaatis kaatami maiphandap pwiha neti napone,’ tati pwiha neti kinyiheti yangutaitandho wo bimitosi maahaphe?” undati kaati kaundataase.

¹¹ Aih apopaati kaatamha Jisaasihoai saundataase “Awaisihonye, owe. Kiyaami wo naasohisangi kimbhi wo bimitose. Ko pwiha neti nisiheti yanutaati satati, ‘Kinyi apopaani apipaahi maiphaanisi pwiha nepi napope,’ ndati ningisi kanditandho,” undataase. Aih Jisaasiho kaati saundataase. “Ami nisangi gi sahititi, ‘Kinyi maiphandi kiyapaini kandapi saamaan napope,’ hititi windi kamaahitataayo. Owetise. Isi kinyi numwe. Nopaahandi kandi kinyi maiphandi jhaati windi kamaima,” undataase.

*Kima Pwima Jisaasiho Satati Nini
Isihiya Yapipataapihyai Nwusaatitandi
Nausainjithonine Tat Katindhandapahaare*

¹² Jisaasiho isihyaisi japihi piwaundataati kiyai saundataase. “Nini isihiya yapipataapihyai nwusaatitandi nausainjithonini saasanotisihonine. Utaaho wo ningisati timaamaitati nngi nanipinjisho so ko asihatindhandaatih windi dahomaitaise. Ami ko isihiya asitimatitaatiwihandami nausainjithandi naitaise,” undataase.

¹³ Aih ami Parisihiya piwaha sa ko katihi atisawaawi Jisaasihoai saundawaatopo. “Kimaiwa otipipati kinyi kaingiwaiwaapuni ami kinyi kiwahoni kiwahonyetirihiretapuni nehi kinyi kiwahoni naasonihi taapi katin nyah ishiyaani kinyi katingiwimaiwaapi akite taati windi gimunyaito,” undawaatopo.

¹⁴ Kiya saundauhi ami Jisaasiho komaha kiyai saundataase. “Ye. Ami kimandih akite. Nini nehi niwahonini niwahonisapi piwaha ausaati kandaato. Saindi kandaahandi kandi nini niwahonisapi piwaha katohihaapi ishiya akite tiwi gwinyaapi naitaapo. Ami sandi apaapi maato nini nisi namasi nasohipipihapi sapih namasi napitihonine ndi mmoniti ami nini taati naitandiyohipipihapi sapihapi naitandihonine ndi mmonitihonine. Ami sahihi nini namasi nasohipipihapi windi mmoniw ami nini naitandiyohipipihapi ko sapihapi japihi naitaise tiwi windi moniwihyaate.

¹⁵ Sahihi ishiya nehi maapi yapimbataapihya kaiwi gwinyaahohirihireti gwinyaapi

ami isihiya kiyohiwaiwa nepi tipitapaapi usoniwihyaate. Nini utaaho womi kaiwaiwa ami kometirihiretapi neti koai windi tipitapaati mausotihonine.

¹⁶ Iyataati ami nini utaaho woai neti tipitapaati usonataataahi titihi kaito ami nini nehi niwahonininihi kiyataamaayono Apiho ningi neti natanoasihini nasohiho ningisati maasi bitosihini kiyataayono. Isi isihiya nini isihiya usaisi tipitapaati usonihohitihandi mmonawa titihi akiti kiyataise tiwi mmondaapo.

¹⁷ Iyataati sahi sawanaatami winihapipaatihi piwiha wa satati jipati pindise 'Utaahuri yahuri piwiha wa katamaami nehi naasika katisaihaahi kurami piwiha akitihe,' tati jipati pindise.

¹⁸ Nini niwahonini niwahonisapi piwiha kandaato saindi ami setahonine ndi. Ami nisi Apiho ko ningi natanoasihini nasohiho nisapi piwiha ausaati, 'Ko siyati setahoe,' tati kandaase," undati kiyai Jisaasiho kaundataase.

¹⁹ Saundihini ami kiya Jisaasihoai saundiwi nunjenawaayopo. "Kinyi gapiho katingiho maahape?" undiwi nunjenawaayopo. Nunjenihauhi ami Jisaasiho kiyai komiha wihoaaniha saundati kaundataase. "Sahi nisapi windi mmonwi gisunyaatati namaasesipainje. Aiwini nisi Apihopi sahi windi mmonwi gisunyaatati namaasesipainje. Ami sangi nisapi ahoso tiwi gisunyaatati nasesipatamataataahi ami nisi Apihopisangi kimitikireti gisunyaatati nasesipatamaitaihe" undati kaundataase.

²⁰ Jisaasiho isihiya Autaahaatihopi gaarehaiwa nawiho nesaiwi wihohiwaiwa

bokisihaiwa ahotirihiroti Autaahaatihomi anj Awaindihandaatih bitondaati isihiyai taati kataunjataati piwaha saiwa kandaase. Aih ami isihiya kom tiworisa koaisi windi isipi nepi wimirahopo ami kom asisaha sangi noaipasaho.

Kima Piwima Jisaasiho Judaahiyai Saundati Nin Naitandiyohipipihapi Sahi Isihyaati Namaapitaapo Undindhandaapihaare

21 Jisaasiho bapiyati jahaati isihiyai satati kaundataase. “Nini sangi nasamasi naisanhi ami sahi ningi windi maanisondaapo. Maanisoniwi sahi maipihandi kiyaatinhi kaimi nuwi kandisawi napwitaapo. Aiwi ami nini naitandiyohipipihahi sahi windi namaitaapo,” undataase.

22 Saundih ami Judaahiya sawana saniwi nasenawaayopo. “Ko nyangi sanyatindimandi nisi naitandiyohipipihahi sahi windi namaapitaapo nyatindimandi Jisaasiho sawaho neti owematitanditindihoh?” niwi kiya sawana nasenawaayopo.

23 Kiya sanihauhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahi kimaapi yatih yapibatambihyaate, ami ninhi mihaati yamihapataatihapi napitihonine. Sahi kimaapi yatih yapibatambihyaate. O ami ninhi maapi yatih yapibatambihoninimahe.

24 Aih ami kimandi kandapi nini sangi aimi sandi kasato. Sami maipihaiwa kaiwaanhi ahotanhi kaiwa kiyaatinhi kaimi nuwi kaiwaisawi napwitaapo satito. Ami sahi nisapi satiwi, ‘Yamihapataatihapiho

Jinjap̄hi Bimisihō Kim̄kore. Kim̄kiyat̄ Bimisihō Kim̄ko Bindataise, t̄wi w̄ndi ḡimaanunyaawaawaaho,” undat̄i kaundataase.

²⁵ Saundih̄i am̄i kiya koai saundawaatopo. “O am̄i k̄inyi diyaamahone?” undiwīi nunjenawaayopo. Nunjenihauhi am̄i Jisaasiho kom̄ha kiyai saundataase. “Aim̄i n̄nīi sangi wuwan̄ihuraap̄i sasat̄i, ‘N̄nīi ahon̄e,’ sat̄īi ausaatīi n̄iwahonisap̄i p̄wiha kasat̄imīi nasatoaasoh̄imaare.

²⁶ N̄nīi sametir̄ih̄iretap̄i p̄wiha kat̄itand̄ihaiwa ȳihaiwa taah̄iwaiwaisahon̄e. Aind̄i am̄i n̄nīi sangi nga net̄i tip̄itapaat̄i jasondand̄ihand̄i kand̄i w̄ndi kamaasito. Iyataat̄i n̄ngi natanoaasihi nasoh̄ho p̄wiha neh̄i ak̄it̄i akaahaah̄ih̄i katahore. Isi am̄i n̄nīi ko kand̄ih̄i atind̄i nehoh̄ihaah̄ih̄i maap̄i yap̄imbatamb̄i is̄ihiyai ausaatīi kaundataayo,” undataase.

²⁷ Saundih̄i sa p̄wa Jisaasiho kiyai kaundis-aap̄i, “Ko kom̄i Sap̄ihō Autaahaat̄ihop̄inyaso,” t̄wi kiyai w̄ndi ap̄ipaahi ḡmaawunyaatat̄i namuses̄ipainje.

²⁸ Siyat̄i kiyai w̄ndi namuses̄ipainj̄ih̄i namat̄i Jisaasiho kiyai sata kaundataase. “Is̄ihiyaami Saaho J̄ihō Awais̄ihoai sah̄i nep̄i ip̄i t̄t̄ih̄i ataw̄ihatet̄i n̄iwimaap̄i tip̄imandaasahīi ko napw̄itaise. Sah̄i koai sawisahīi napon̄ihura mmonawaawīi k̄imand̄i n̄nīi sangi sasat̄i, ‘N̄nīi k̄im̄kaind̄i Bimoh̄ihon̄e,’ satot̄imandap̄i, ‘Ye. Ak̄ite, ko k̄im̄kiyat̄i Kon̄ih̄i Bimis̄ihoe,’ t̄wi mmon̄iw̄i sangi gisunyaat̄itaise. Am̄i n̄nīi n̄iwahonisap̄i kasatoh̄iwiwa n̄nīi

nīwahonīnunyaatī sangi kasatataamaayono. Apīho nīngi netī nanisatī kiyanisihīhapaahīhī nīnī kiyataayono.

²⁹ Amī nīngi natanoaasihī nasohīho nīngisatī maasīndaise. Ko nīngi wīndī namaanīmase amī nahatewa ko maaritiwaiwaahīhī nīnī nga nasīsoaari kiyonīho,” undataase.

³⁰ Amī ko sīkiyatī taatī pīwīha kataunjihīhetī kura isīhiya taahiyīhiya komī pīwīha atīwisohiyīhiya Jisaasihopī, “kīmīkoso,” tīwī mmonīwī gīwunyaawaayopo.

Kīma Pīwīma Isīhiyai Jisaasiho Sahī Napwītīwī Bimohīwaiwaatīhapī Nisī Pīwīha Akaaha Nuwatī Nasamaatī Nehīhaatesamaitaise Undatī Kaundīndīhandapīhaare

³¹ Aihī Jisaasiho Judaahiya kopī aimī gīwunyaahohiyīhiyai saundataase. “Nīnī sangi pīwīha kandisasohīwiwa sahī nepī anītiwī isīwatawaawaahī sahī akītīnīhī nīngi nanipinjawī amī sahī noaipapī nisī otīpīpatīhiyaatī akītīhiyaatīmatītaapo.

³² Aiwī amī Nīnī pīwīha Autaahaatīhopunī amī nīnī nīwahonīsapunī kasatohīha akītī akaaha ka sahī mmonīwī nepī gwīnyaapī nasesīpatamataatī kaaraahī sahī maipīhandaatīhī napwītīwī bimohītīhandaatīhapī Autaahaatīho nuwatī nasamaitaise,” undataase.

³³ Aihī amī kiya koai kiyaamīha wihoanīha saundawaatopo. “Nyahī Abīraahamīhomī isīhiyaanīne. Nyahī utaaho womī otīpīpatī nawīho owehatī nehīhatī waara wīndī kamaawisaatī amī naputaatī womī

otitihĩ apipaahi masihonjisangi wĩndĩ bimimaawaahiyaane. Isi ami kinyĩ satipĩ sahi napwĩtĩwĩ utaaho womĩ otĩpĩpatĩ nawĩho owehati kawiwĩ bimohĩtĩtĩhapĩ nehĩhaatĩ noaipaitaapo tingĩtĩmandĩ napitĩtĩpĩha katise?” undĩwĩ nunjenawaayopo.

³⁴ Saundauhi Jisaasiho komiha wihooanjĩha kiyai saundataase. “Nĩnĩ akĩtĩnĩhĩ sangi kasatataato. Isihya nahatiya maipĩhandĩ kiyohiyĩhiya siya noaipapĩ maipĩhandamĩ otĩpĩpatĩ nawĩho owehati kawiwĩ kataatĩhĩ naputawaayopo.

³⁵ Utaaho wo nehĩ otĩpĩpatĩho nususasamĩ anjĩpĩpĩhĩ wĩndĩ apipaaho konĩhĩ bimimĩtaise. Nehĩ kapĩhĩ nususasamĩ anjĩpĩpĩhapĩ metĩhohĩhĩ sapĩhomĩ anjĩpĩpĩhĩ nasisoarĩ konĩhĩ bimĩtaise.

³⁶ Isi ami nĩnĩ Autaahaatĩhomĩ Mwaahonĩnĩ sahi maipĩhaiwa kaiwĩ naputohĩtĩhandaatĩhapĩ sangi nutĩ nasamaasanaahi sahi akĩtĩnĩhĩ japĩhĩ wĩndĩ kaiwaatĩhĩ namaaputĩtaapo. Namaaputĩwĩ sahi nehĩhaatĩ noaipaitaapo maipĩhandĩ namasiso.

³⁷ Amĩ nĩnĩ aimĩ mmonĩtĩ gwĩnyaaho sahi Abĩraahamĩhomĩ isihyaatĩtiho. Sahi Abĩraahamĩhomĩ isihyatĩtawaahandĩ kandĩ nisĩ pĩwĩha sangi kandisasohĩwaiwa atiwi namepĩ ami ka samĩ omanjĩtĩtĩhĩ wĩndĩ kumwaasamundihĩ sahi nĩnĩ sohonĩhi nĩwĩtaatĩwĩ tĩmetawaayopo.

³⁸ Amĩ nĩnĩ nisĩ Apĩhomĩ ndĩmaahomwaanĩ bitondaatĩ ko kandihĩ atindĩ mmonĩtĩ nehohĩha pĩwĩha kandaatonĩ amĩ sahi samĩ japĩho Bwaasĩrĩhĩrĩ kaitaatĩwĩ kasatiwaiwa kaiwa sahi kaiwise,” undataase.

39 Saundihi ami kiya kiyaamihha wihooan̄iha koai saundawaatopo. “Ami nyah̄ihi nyami asihoo apihoo Abiraaham̄ihoe,” undawaatopo. Iyauhi ami Jisaasiho kiyai saundataase. “Ami ak̄it̄in̄ihi sahi Abiraaham̄ihomi satoyaati mwaayaat̄itawaawaahi ami sahi ko kaipati nepi kireti tit̄ihi sahi kaitaapo. Ami sahihi Abiraaham̄ihoo kaipati kati windi kireti kamaayowi sahi Abiraaham̄ihomi saisatoyaati mwaayaat̄imaahe. Owe.

40 Nini piw̄iha kimaiwa taati sangisuni ami isihiyaisuni kasat̄iti kaundoh̄iw̄imaiwa Autaahaat̄ihoo piw̄iha ak̄it̄in̄ihi akaaha nahata kandih̄i atindi nehoh̄iwaiwa sangi kasatataato. Saindi nini piw̄iha akaaha kasaton̄ihandi kandi sahi ningi sohon̄ihi niw̄itaat̄iw̄i sami omasiha nait̄ipw̄iriw̄i tit̄imetawaayopo. Abiraaham̄ihohi sahi kope nyami asihoe tohihohi Autaahaat̄ihomi isihiyai koai piw̄iha Autaahaat̄ihopi kaundauh̄ihiyai windi siyati sahi ningi kanisoh̄it̄imandat̄iyati kamaawisahore.

41 Ami sahihi sami japiho (Bwaas̄ir̄ih̄iri) kaipati kati nepi kireti kiyawaayopo,” undataase. Saundihi ami kiya kiyaamihha wihooan̄iha Jisaasihoai saundawaatopo. “Ami nyah̄ihi neh̄ihaati maat̄imaati daih̄iraapi niya nanyamw̄iw̄ihyaan̄in̄imaahe. Autaahaat̄ihoo neh̄i naasohi sawahoh̄ihi nyami Ap̄ihore. Nyahi komi mwaayaan̄i ak̄iȳihyaan̄ine,” undawaatopo.

42 Saundauhi Jisaasiho komihha wihooan̄iha kiyai saundataase. “Ami ak̄it̄in̄ihi Autaahaat̄ihoo

sami Japihō tanaahi sahi ningi maariho nanimitaapo. Ami nini Autaahaathiho koaisati bimambiti wani kimbihhi kimoninindaayono. Nini niwahoninunyaati napitihoninimahe ami Autaahaathiho natanoaasihhi napitihonine.

⁴³ Sahi nisi piwaha sangi kasatiti katohiwimaiwa atiw namehohitmandi napaape. Sandi apaapimahe sahi satiw komi piwaha katiwaiwa wandi newaati atihomaawitahaawo tiwi sami maariho atihiri nepi daahi nisaputohithandahe.

⁴⁴ Sahihhi sami japihō Bwaasirihirami mwaayaate. Isi ami ko gwinyaati maaritati kaiwaiwa kaiwa sahi nepi iwinjapepihiriw ami watipitiwi mwitetiw kaitatiwi maaritiwimawaayopo. Ko aimapi ishiyai konihhi tiwamainjahore. Wapa piwaha akiti akaaha katati piwaha akaahaamihioanji bitoti kaitandihandi apipaahi owehore. Ko jaiwitiandihandi sandihihhi titihhi komi piwhe nahateweti piwaatisiha ami ko nehhi jaipipaahihhi kurimundahoso. Ami ko nehhi piwaha jaipipaahihhi katahosi ami ko noaipati jaipipa namoyaasihho sapihomatataise.

⁴⁵ Ami ninihhi piwaha akiti akaaha katonihiyawa sahi nisi piwaha katohihaapi satiw 'Ko akiti akaaha kandaaso,' tiwi giimaanunyaahopo.

⁴⁶ Ami nini maipihaiwa kaindihoninitanahhi sami wonji nga ausaapi nanisapi, 'kinyi maipihaiwa kimaiwa kaimbihone,' ndipi kanditaino? Nini maipihandi kamaindi apipaahi owehonine. Isi ami Nini piwaha

akiti akaaha kandaatonī ami sahi nisi piwīha katohiwīmaiwaapi satiwī, ‘Ko akaaha kandaaso,’ tiwī atiwī gwīnyaapi namehohitīmandī napaape?

⁴⁷ Nehi Autaahaatīhomi isīhiya manyinyaahīhi Autaahaatīhomi piwīha atīwiwī newaayopo. Ami sahihi Autaahaatīhomi isīhiyaatī manyinyaatīmetisi komi piwīha sahi wīndī atiwī namaitaapo” undatī kaundataase.

Kīma Piwīma Jisaasiho Abiraahamīho Sangi Noaipasihī Ninī Nīwahonīni Bimohīhonine Tati Katindīhandapīhaare

⁴⁸ Saundihī Judaahiya kiyaamīha wihoaaniha Jisaasihoai saundawaatopo. “Kinyī utaahonī Samariyaahandaahapīhone. Ami kinyī omanītītīhi itīpīho maipīho yaho bimohone. Isi ami nyahi sandī tītīhi akiti katīhaatono e owetiso?” undīwī kaundīwī nunjenawaayopo.

⁴⁹ Kiya koai saundauhi ami Jisaasiho komīha wihoaaniha kiyai saundataase. “Ninī nisīhetī nisi omanītītīhi itīpīho maipīho wīndī bimimoti owehonine. Ninī nisi Apīhoai nīwimaatī komī ambīpatī nīwimaatī autaahi awaindemwataayo. Ami sahihi nisi ambīpatī nepī yatīhepīnimawaayopo.

⁵⁰ Ninī nīwahonisi ambīpatī netī naimaatataamaayo. Ami wo sanitandīho yahore nisi Apīho Autaahaatīho, ko sahi nisapunī ami nisi kandī kandunjohīwaiwaapunī gwīnyaahohīwaiwa netī tipītapaatī mmonatī ami ningi ambīpatī awaipatī naninyati netī autaahi nanimaataise.

51 Nīnī sangi akītī akītīnīhī kasatataato utaaho wo nisī pīwīha kandī kandunjohīhaamī tanyaaha nusesīpatonīhī isīwatisīho asītimatītandīhandī netī ko wīndī namaapwītaise. Apīpaahī owetītaise” undataase.

52 Saundihī amī Judaahiya koai saundawaatopo. “Nyahī aimī mmonīthaayo. Akītī akītīnīhī kīnyī itīpīho maipīhoaisapīhōje. Abīraahamīhounī amī isīhiya Autaahaatīhomī pīwīha atiwī nepī ausaahohiyīhiyaunī aimī napopo. Kiya saiwī aimī napwauhīhandī kandī kīnyī satapaase. Utaaho itapaatī wo waatī kīnyī pīwīha nepī japepīhīrīwī kiyohiyīhiya apīpaahī wīndī namaapwītaapo tapaase.

53 Kīnyī nyamī asīho Abīraahamīhoai daahemwapī nusatīpīhaapīhōjo? Abīraahamīhohī aimī napwīhī amī isīhiya Autaahaatīhomī pīwīha atiwī nepī ausaahohiyīhiyaisangi aimī napopo. Amī kīnyī uta akosōjī diyaamahōjītapa pīwa sa katise?” undīwī Jisaasihoai kiya nunjenawaayopo.

54 Amī Jisaasiho komīha wīhoanīha kiyai saundataase. “Nīnī nīwahonisī ambīpatī netī autahematī naimaataataahī amī nīnī ambīpatī awaipatī wīndī namaito. Nisī Apīho ko sahī nyamī Autaahaatīhoe tohīho sohīhī nisī ambīpatī netī nanimaataise. Iyatī ko nīngī ambīpatī awaipatī naninyataise.

55 Sahī koai wīndī mausohopo. Amī nīnīhī koaisī usonītīhonīne. Nīnī koai wīndī mausoho ndī kandaataahī amī samataindī nīnī jaipītīto. Aihī amī nīnīhī koai aimī usonītī amī komī asīmwaatītīhī pīnundī komī pīwīha netī atīndī

japepih+rataayo.

⁵⁶ Sami jaas+ho Abiraaham+ho nini maapi yapimbataapihi napisanihura nisondandi awaindihandi asakiyati maaritataise. Iyati ko komi ndihaara nini yapipataapihi napiti noaipaitandihura mmonataati awaindihandi asakiyati maaritise?” undataase.

⁵⁷ Saundih+ ami Judaahiya koai piwa sa atisawaawi saundawaatopo. “Kinyi kinaungwiha sangi 50 kiyahonisi ami kinyi napitaimbi maahiwura Abiraaham+hoai usonapaapise?” undiwi nunjenawaayopo.

⁵⁸ Saundiwi nunjenihauhi ami Jisaasiho komiha wihoan+ha kiyai saundataase. “Nini sangi akitihihi kasatataato. Abiraaham+ho sangi noipasihi, ‘Nini Koninhihi Kimikaindi Bimohihonine!’” undataase.

⁵⁹ Saundih+ ami kiya koai yahwi tiwitaatiwi nawiha newaayopo. Iyauh+ Jisaasihohi noaatati Autaahaatihom+ An+ Awaindihandami masaataati matambipa namasi noipasi nehahaati ipaahaapi notaise.

9

Kima Piwima Utaaho Ndiha Niyotaho Sanaati Gwisahaat+hap+ Namohoi Jisaasiho Komi Ndiha Nusor+haasit+handapihaare

¹ Jisaasiho taati notaati utaaho wo sanaatami gwisahaatapi aimi ndiha niyotaho namohoi iwinjataise.

² Aih+ komi otipipati mmona newa kiyawa niwipinjohiy+hiyaanini Jisaasihoai saundaati

nunjen+haayo. “Kat+punjing+honye. Kimo utaamo sanaatami gw+s+haat+hapi ndiha niyotaho noaipasit+mandi maip+handi ndi kaihe? Ko sawaho maip+handi kaiho e komi saniyi sapiya maip+handi kaiho?” undaati nunjen+haayo.

³ Saundaati nunjen+hon+hi ami Jisaasiho nyahi komi ot+p+pat+hiyaanangi komiha wihooan+ha satati kanyatataase. “Maip+handi kimo utaamo sawaho kaihuni ami komi saniyi sapiya maip+handi kaihi kandapi komi ndiha niyotaho ko sanaatami gw+s+haatapi noaipataamaise. Owetise. Komiheti Autaahaat+homi ot+p+pat+ wat+p+haiwa auta noaipahon+hi is+hiya mmondaatiwe.

⁴ Otap+haati saasanetisur+mura jaawaati Autaahaatiho ningi natanoaasih+ nasoh+homi ot+p+pat+ biyaati ak+ti nga kait+haawo. Ami asihatind+handi taati nasataiso. Isi ami apatind+it+hi is+hiya usa ot+p+pat+ w+ndi kamaitaawo.

⁵ N+n+ k+maapi yap+mbataap+hi bi-mohur+mura n+n+ n+wahon+n+ is+hiya maapi yap+mbataap+hiyai n+wusaat+itand+ nausainj+hon+ne,” nyatataase.

⁶ Jisaasiho satati kanyatatosati ko yap+pati neti maahoaipuwati sanyoaayati ndiha niyotis+homi ndiha niyotis+haat+hi ah+wisati iwinjaataise.

⁷ Iwinjaatosati Jisaasiho ndi niyotis+hoai saundataase. “K+ny+ numwe. Numbw+ Dur+h+r+ Siroam+handi bausane,” undataase. Iyataati s+r+ Dur+h+r+ an+mwaapiti Siroam+hando tohit+mandi tanyaaha satawaatopo. “Kiya

koai natiwusaasauhi ko notaise,” tawaatopo. Aihĩ ko noti animwaahipati Durĩhĩrĩ Siroamĩhanda Bausanataise. Bausanamapi komĩ anĩpĩpĩhapĩ japĩhĩ taati nasataaheti komĩ ndĩha nusorĩhainjĩhĩ kahapaamapĩpa nga mmonati japi nasataise.

⁸ Aihĩ ko sawahomĩ aunahipataahapĩhiyaunĩ amĩ isĩhiya nehĩ usaunĩ koai jĩhura winjĩhauhi ko bindata isĩhiya nuwĩ napĩwĩyauhĩhiyai nawĩho amĩ wapa koai numwĩtaatiwĩ nunjenatoaatisĩhotihĩ amĩ kiya namapi yaiwĩmapĩ satawaatopo. “E! Yahoai iwinjapewise! Utaaho ndĩha niyotihĩ bindata isĩhiyai nawĩho kahapaamapĩpa wapa koai numwĩtaatiwĩ nunjenatoaatisĩhorohoro e koai nehĩ woro?” tiwĩ nasenawaayopo.

⁹ Nasenĩwĩ kiyaamĩ usa “kĩmĩkore,” tawaatopo. Iyauhĩ amĩ kiyaamĩ usa satawaatopo. “Owe. Komaahē. Nehĩ komatendaise,” tawaatopo. Satauhĩ ko jĩhĩ ndĩha niyotisĩho kiyai saundataase. “Nĩnĩ kĩmĩkonĩne,” undataase.

¹⁰ Aihĩ kiya koai saundiwĩ nunjenawaapo. “O amĩ kinyĩ ndĩma napitiyati nangorĩhaatise?” undĩwĩ mwĩtipĩsawĩ nunjenawaapo.

¹¹ Saiwĩ nunjenĩhauhi amĩ ko kiyai saundataase. “Utaaho isĩhiya katawaawĩ komĩ ambĩpati Jisaasihoe tohĩho wepati waapohoisati sanyoaayati nisi ndĩhotĩ ninjaati nanĩhasĩhe. Ninjaati sandati kinyĩ animwaahipati durĩhĩrĩ Siroamĩhanda numbwĩ bausane ndĩhĩ amĩ nĩnĩ nundi bausanataayo. Bausanataati amĩ nisi ndĩha nanorĩhaata gaatihĩ

nini nga jati kahapaamapipa nga mmonataayo,” undataase.

¹² Ko saundihĩ ami kiya koai saundĩwi nunjenawaayopo. “O ami ko utaaso maahapĩhe?” undĩwi nunjenawaayopo. Iyauhi komĩha wihoanĩha kiyai saundataase. “Nini windĩ moho” undataase.

Kĩma Pĩwĩma Parisihiya Jisaasiho Ndiha Nursorĩhaasĩhoai Nunjenohĩĩhandapĩhaare

¹³ Utaaho jĩhura ndiha niyotisihoai isihiya numwaasi Parisihiyaapĩhi nowaayopo.

¹⁴ Iyataati asisa sa keti Jisaasiho utaaho ndiha niyotisihoai nursorĩhaasurura Judaahiyaanami asisa ikiĩnohiha Saararehura Sapaatihandete.

¹⁵ Aihĩ ami Parisihiya utaahoai “kinyi ndiha niĩnapitiyati nangorĩhaatatĩ gaasetise?” undĩwi koai nunjenawaayopo. Nunjenĩhauhi ko komĩha wihoanĩha kiyai saundataase. “Ko wepati waapohoisati sanyoaayati nisi ndihoti ninjaasĩhi ami nini bausanihonĩhi nisi ndiha nanorĩhaatatĩ gaatihĩ wani nini baindi jati kahapaamapipa nga mmonataayo,” undataase.

¹⁶ Aihĩ Parisihiya usa koai saundawaatopo. “Kĩmo utaamo (Jisaasiho) Sapaatihandami winĩhapipa windĩ minjapepihĩrisi koai Autaahaatiho natausaasihĩ nasahomaahẽ. Owetise,” tawaatopo. Usa satauhĩhandĩ kandĩ kiyaami usa satawaatopo. “O ami utaaho maipĩhandisaho wo siyati Autaahaatihomĩ otĩpĩpati watĩpĩhaiwa windĩ nga kamaitaise. Nehĩ Autaahaatiho koai watĩpĩhandĩ nunyonaahi nga ko saiwa kaitaise,”

tawaapo. Kiya sat+wi nepi yiyandi+hemati+wi tipitapaatawaayopo.

17 Aih+ ami+ Judaahiyaanam+ awaisaw+hiya ko ndiha jih+ maip+tisi+hoai jih+aat+i saundi+wi nunjenawaayopo. “Utaamo kimo (Jisaasiho) kiny+ ndiha neti nangor+haataise. Kiny+ kop+ napitaimbi+ ami+ diyaamahoe t+pi+ gw+inyaapaise?” undawaatopo. Kiya sat+wi koai nunjen+hauhi kom+ha wihoan+ha kiyai ko saundataase. “Nini kop+ Autaahaat+homi p+w+ha atisati neti ausaasi+hoe ndaato,” undataase.

18 Ami ak+i+ni+hi+ so utaaso jihura ndiha maip+tati niyotaho ko wani+ nga nusor+haasi+hi jataise. Aih+handi+ kandi+ Judaahiyaanam+ awaisaw+hiya kandapi akite t+wi+ gw+inyaitaat+wi kiyai poundamataise. Saiwi+ ko ndiha nusor+hainj+hi+ jas+homi+ saniyi+ sapiyaapi+ gaatawaatopo.

19 Gaatauhi+ kasanyuri+ napihi+ ami+ kiya kasanyuri sat+wi nunjenawaapo. “Ami+ kimo utaamo sainjanyuraasami+ simwaahoro? Koai komi+ ndiha aimi+ niyotamas+hoai sanaati+ namotai+horo? Sasanyuraahi+ satamaaso? Ami+ wani+ ko napitiyati+ nga jase?” und+wi+ nunjenawaapo.

20 Saundi+wi+ nunjen+hauhi+ komi+ saniyi+ sapiyam+ha wihoan+ha kiyai saundamaase. “Yasanyuraan+hi+ uson+haayo+ kimohi+ yasanyuraanyami+ met+hotiho. Iyat+ ami+ ko sanaatami+ gw+s+haat+hapi+ aimi+ ndiha niyotamas+hoai sanaati+ namohore.

21 Ko siya setahosi+ ami+ wani+ komi+ ndiha nusor+haatat+i gaat+hi+ biyat+i mmonati+

jasiti mandapuni ami utaaho komi ndiha titihemwasihopuni yasanyuraaji windi moho. Ko aini gwinyaaho awaisihosi sawaho katitaise, koai sahi nunjeniwise,” undamaase.

²² Komi saniyi sapiya piwaha sa satimi katindi mandi Judaahiyaanam awaisawihyaapi yayamaame. Ami kiya Judaahiyaanam awaisawihya aini piwaha wisasawi satauhe, ishiya usa Jisaasihopi satiw, “Autaahaatoho Ishiyai Japihi Numwaitandi Ahiwisihoe,” tisaihiyai ami yaawhandi nunyaw kiyaami anihaiwa gwiharaahaiwa Autaahaatihopi gwinyaapi gaapunditaatiwi ahoyanohiwaiwaatih ishiyaisawi windi ahomaayandaatiwi nemaitaatiwi kanihauhe.

²³ Aih sandapi komi saniyi sapiya sawahoai nunjeniwise ami ko aini gwinyaahoso undimi kaundise.

²⁴ Saundih Judaahiyaanam awaisawihya kasinhandi jahira utaaho jihura komi ndiha niyotishoi gaatiwi numwaawaayopo. Aiw ko napih kiya koai saundawaayopo. “Kinyi piwaha nehi akithaahi watipitipi katipi Autaahaatihomi ambipati niwimaape. Nyahi kimo utaamopi (Jisaasimopi) aini mmonithaayo. Ko maiphore,” undawaatopo.

²⁵ Koai saundauhi ami komiha wihoaanaha kiyai saundataase. “Ami ko maiphore e gaahore ndi nini windi moho. Kimandi naasaindhi nini mmonataayo. Nini jihura ndiha niyotahonini ami wani nini nga nisi ndiha nanorhainjih jati kahapaamapi nga mmonataayo,” undataase.

²⁶ Saundih ami kiya koai jhaati saundiwi

nunjenawaayopo. “Ko gi napitihisataise? Ko kinyi ndiha napitiyati nangorihati titihemataise?” undiwi nunjenawaapo.

²⁷ Iyauhi komiha kiyai saundataase. “Nini sangi aimi kasato. Kasatonihahi sahi windi baiwi atiwi namehopo. Japihahi sahi napindapi atitaatiwitopo. Sahi noaipapahi koai niwipinjawahi komi otipipatihyaatimatitaatiwitowo?” undati nunjenataise.

²⁸ Saundihahi Parisihiya Judaahiyaanamahi awaisawihiyahi apouwihahi koai maipihaiwa kaundiwi ambipatihahi maipihati nusoasawaayopo. Aiwahi kiya koai saundawaatopo. “Nehi kinyi kiwahonihahi koai niwipinjapahi komi otipipatihone. Amahi nyahihahi Mosesihoahi niwipinjaatahi komi otipipatihahi mmonaati newa kiyohiyihiyaanine.

²⁹ Iyaati nyahahi aimi mmonihayaayo. Mosesihoaisaahihahi Autaahaatihohi komi piwihahi numwise. Amahi kimo Jisaasimo noaipasirihiraapahi sapihapahi nasahoe taati nyahahi windi moho,” undawaatopo.

³⁰ Saundauhi amahi utaaso jihahi ndiha niyotisiho kiyahi komihahi wihoanihahi satati kaundataase. “Sahi akitinihahi piwihahi sa nehi kai wa katawaatopo. Amahi sahi ko napimbipihapahi ahapihapahi nasahoe tiwi windi mohopo. Amahi kohi nisi ndiha nanorihati titihenmataise.

³¹ Nyahahi mmonaati nanyesipatahiyaane. Isihiya maipihiyahi maipihaiwa kaiwihiyahamahi piwihahi Autaahaatihohi windi atihomaawisahore. Ko nehi isihiya titihahi saasano-tahiya komi gwinyaati maaritirihireti

japepihirohiyhiyaisaahihhi atiwisahore.

³² Utaaho wo ami komi ndiha sanaatami gwisihaatihapi niyotaho noaipahoai wo neti titihwiwat nusorahaase tauhi windi atihomisopo. Kimandi neh wanhandi noaipataise.

³³ Kimo Jisaasimoai Autaahaaticho neti nata-mausoasonihondaataahi ko wapa watipihaiwa windi nga kamaitaise. Owetitaise,” Undataase.

³⁴ Ko saundih Judaahiyaanam awaisawhiya Parisihiya koai saundawaatopo. “Kinyi kinyi kinaatami gwisihaatihapi maiphandi tisaindahonj noaipapihone. Isi wansangi maipihonis nini gaahoniniso tpi nyangi kinyi piwaha sa katipinyisapaino?” undiwi nepi nehahaapemapi “sikonjinihi numwe,” undiwi natiwusaasauhi notaise.

Kima Piwima Isihiya Satiwi Nyahi Autaahaatihomihaiwaapi Ndiha Niyotahiyaane Tiwi Gimunyaahohitihandapahaare

³⁵ Jisaasiho ko utaaho ndiha niyotih titihemwasihoi Judaahiyaanam awaisawhiya nepi nehahaati yotopotauhi atisataise. Ami ko noti koai usonata saundataase. “Kinyi Isihiyaami Awaisiho Saaho Jihopi Komi Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaaticho Ahwisihore tpi gwunyaapaino?” undati nunjenataise.

³⁶ Saundati nunjesihhi ami ko Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Awaisihonye, so Isihiyaami Awaisiho Saaho Jicho diyaamahore? Nini windi mohono kopi kinyi ningi kande ami nini kopi gwunyaitaano,” undataase.

37 Saundihĩ ami Jisaasiho koai saundataase. “Wani kinyi koai aimi usonapaise ami ko gi wani taati piwaahitimoso,” undataase.

38 Saundihĩ ami ko ndi maipihho Jisaasihoai saundataase. “Awaisihonye, nini kinyapi ghunyaataayo,” undataase. Saundati kapihĩ Jisaasihomihini atotipiwesati Jisaasihoai neti mepi autahemwataise.

39 Aihĩ Jisaasiho sandaase. “Nini ishiya yapipataapihiyai neti tipitapaati usondandi napitihoni. Saindi nini kiyai neti tipitapaati usonahi ishiya ndiha niyotisawihya nusorahaatonhi jasahi ami ishiya ndiha gaahya ndiha niyotati asahatitande,” daase.

40 Ko satihĩ kapihĩ Parisihya Jisaasihomihini deti bitotawaayopo. Bitotawa kiya Jisaasiho piwaha sa katihĩ atisawaayopo. Atisawaapi kiya Jisaasihoai saundawaatopo. “Kinyi napotapaase? Nyangisangi ndiha niyotahiyaano?” undiwi nunjenawaayopo.

41 Saundiwi nunjenhauhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Ami sami ndiha niyotonaahi maipihaiwaapi piwaha sahi naitatiwaha owetitaise. Owetitihati kati ami sahi satiwĩ nyahi nyami ndiha namaayotati gaahiyaane tawaatowi ami sami maipihaiwaapi piwaha naitatiwaha yaiha ahisondaise,” undataase.

10

Kima Piwima Jisaasiho Nini Sipisipihandami Satihonini Gaahoni Tat Katindihandapihaare

1 Jisaasiho piwaha wa sandaase. “Nini akitihi sangi kasatataato. Sipisipihandami naaporihiroti utaaho wo nandaitandaahi ko titihi onepatetapi nandaitaise. Ami ko nehiheti wiraapi naaporihiri nehimwaati nandaahonaahi ami sohi utaaho ikohore. Ko sipisipihandi ikondandi nandaataise.

2 Ami utaaho titihi sipisipihandami satiho sipisipihandi biyati jatisiho onepati nuwatosati naaporihiroti nandaitaise.

3 Iyataati utaaho onepati maasomwaanji jatisiho onepati niwusihi sipisipihandami satiho nandaataise. Aihi sipisipihandi ko satiho jatisihomi piwaha naahwitarihiri atiwisataise titihi atiwisahandiso. Iyataati sipisipihandi nehi ninaasaindami ambipati gaatati jatisiho gwitih komi piwaha gapipa atiwisati sipisipihandi koenda nasataise. Aihi satiho jatisiho sipisipihandi nahandi gwitati numwaasi noaipataise.

4 Siyati sipisipihandami satiho komi sipisipihandi nahandi nehahaati ipaahaapi numwaasi noaipataise. Numwaasi ipaahaapi noaipati ko jhi naihi ami komi sipisipihandi satihom piwaha naahwitarihiri atiwisahandisi niwipinjai komi ipoti notaise.

5 Iyataati ami utaaho nehi koai woaisaahi sipisipihandi windi namaawipinjitaise. Daahi kop yanihimaitaise ami nehi utaaho koai wom piwaha naahwitarihiri windi atihomaawisahandiso,” undataase.

6 Jisaasiho piwaha kiima nepemaahiwati kaundihihandi kandi kiya kaami tanyaahaapi windi

mohopo. Owetise.

⁷ Saiwi kiya windi monhauhi Jisaasiho jahaati sandaase. “Nini akitinhi sangi kasatataato. Nini niwahonini sipisipihandami onepihonini maasomihonine.

⁸ Nisi jhi nasohiyhiya siya ikohiyaasi ishiya usaamihapa ikonwi nepi nopisasihiyhiyaare. Ikohiyaasi ami sipisipihandi kiyaami piwaha windi atihomaawise.

⁹ Nini niwahonini onepihonini maasomihonine. Utaaho itapaati wo waati nini maasomwaanji niwusanhi nandaasaho nandaasaamaati Autaahaathiho japihi numwaitaise. Autaahaathiho siyati numwaasaho numwaasaamaati nandaati ami noaipati noti nasayati ko kaati iwitatamanati anditiwiwitandihapa nandapa ami wapaisangi naitaise.

¹⁰ Ikoho so nehi nasataamaise. Ko sipisipihandi ikonati ami neti siwaiwai tiwamati ami neti kaiwai nopisasitandi nasataise. Ami ninhi ishiyai asitimatitaitiwhandi numwisanhi ami kiya asitimatitaitiwhandi nga nepi bimitaitiwhi nasataayo.

¹¹ “Iyataati nini niwahonini sipisipihandami satihonini gaahonini bairidi iwinjatohihonine. Sipisipihandi jatisiho gaaho sipisipihandi neti itatamanati japihi numwaitandi komi ambipati nihirahore.

¹² Ami otipipathiho nawho naitandi sipisipihandi jaatosiho sohi sipisipihandami sathi akohomaahе. Owetise. Isi suhiri ainjhirihihiri sipisipihandi tiwati nandandi nasonhi ko iwinjamapi sipisipihandi

kiyati bitohonihī namasi yanihimaitaise. Iyonihī suhirī ainjihirihirī sipisipihandī tiwati ikotī nanatī netī kihira toriwatī tahamanoasoasitaise.

¹³ Nawihopī otipipati kaisiho nehī nawiho naitandī kiyataahosī amī sipisipihandapī wīndī pihitati gimunyaahoe. Siyahosī suhirī ainjihirihirī nasonihī usesi yanihimaitaise.

¹⁴ “Ninī sipisipihandamī satihoninī sipisipihandī bairidī jaatohohihoninī gaahonine. Ninī nisī sipisipihandī bairidī usotī mmonitī usitwisonihī amī nisī sipisipihandī nīngi biyati nisonati usitnisahonine.

¹⁵ Amī nīngi nisī Apīho biyati nisosihī amī ninī koai mmonitī usonitihonine. Amī sikaindī nisī sipisipihandī usotihoninīsī ninī nisī sipisipihandī iwitatamanitī kandi netī nopisāsītandihandaatīhapī japihī numwaitandī nisī ambipati namataayo.

¹⁶ Amī ninī sipisipihandī wiwa yahaiwaisahonine. Kaiwa kimandī sipisipimandamī naaporimiri kimiroti bitositmandamhatihī wīndī bimitose. Amī sipisipihandī sandi maawī ninī numwaasi napitī kimiri naaporimirotimaitaano. Nesipitimasanihī ipotihura sipisipihandī noaipati ahoyanati nehī naasainditonihī amī sipisipihandī jatisiho satiho nehī naasohitito. Iyonihī sipisipihandī nasati kimatihī nandaasitīhandisangi jatisiho satiho nehī naasomī pīwīha naahwitarihirī atiwito.

¹⁷ Nīngi nisī Apīho maarīho nanimindimandī apaapīmaahē amī nisī isihiyaisī japihī numwaitandī ninī nisī ambipati nehī japihī naitandīhatī

kati gohi nehi masihonji namahonihe.

18 Nisi ambipati utaaho wo neti nanopisasati windi konhisinhi nemaanimaitaise. Nehi nini niwahonini maariti gwinyaahohirihireti nisi ambipati maarho namataayo nisi isihiyai japihi numwaitando. Saindi nisi ambipati maarho namatatihati ami japihi nisi ambipati maarho naitandi watipihandi nini niwahonisiheti ahondaise. Ami nini watipihonini watipihandisahoniniso. Nisi Apiho nini saitandi watipihandi ningi nanimih Autaahaatihomi piwaha watipihana nini nesihonine,” undataase.

19 Aih ko Jisaasiho piwaha saiwa satati katiwimaiwaara kopu Judaahiya kiyaami kiyohirihireti kaiwi maarho yiyahwi gwinyaawaayopo.

20 Judaahiyaami isihiya taahiyihiya usa Jisaasihopi satawaatopo. “Itipho maipho komiheti nasati nandaati koai neti nusopisasih ko naharisati naharindaase. Komi piwaha sahi atihiri mwitipisawi napindapi atiwitaatiwe?” tawaatopo.

21 Usa satauhi ami kiyaami usa satawaatopo. “Kimaiwa piwaamaiwa ko katiwimaiwa utaaho itipho maipho bimoho katimumwaanji kandaamaase. Ami itipho maipho utaaho komi ndiha niyotati maipitishoi nga nusorhaati tithemwaitaindho?” tiwi sawana nasenawaapo.

*Kima Piwima Jisaasihoi Judaahiya
Manditipiwisohithandapahaare*

22 Sura Judaahiyaami asisiha awaisiha wa Autaahaatihopi gwinyaapi komi ambipati niwimaitaatiwi Jerusaremihandahoyandaatiwiha noaipataise. Iyataati sa asisa jihura Anj Awaindihandi Jerusaremihandahetindihandi japihi nepi titihi Autaahaatihomi anjanemapi namihanohururaapi gwinyaapi maarititaatiwiha asisiha noaipataise. Iyataati Sura api paahi bwaahuraare.

23 Aihisura Jisaasiho mihatih Autaahaatihomi Anj Awaindihandami naaporihiroti masaataati ami usaanajipati Soromonihomi usaanajipato tiwihataini daayati bitondaise.

24 Aihisura Judaahiya napiw koai otaatemapi nesiwesipi bitotawaawi ami koai saundawaatopo. “Kinyi kiwahonyapi ahonine nyatipi ausaapi kanyate ami nyahi kinyapi ko utaaho diyaamahotindihotaati awaindipihiataati gwinyaahoaatihaayono. Ami kinyi komi isihiyaisi japihi numwaitandi Autaahaatihonangimihainjihonjipapaapi ausaapi kanyate,” undawaatopo.

25 Saundauhi ami Jisaasiho kiyaami piwahaami wihooanaha kiyai saundataase. “Nini sangi aimi ausaati kasato. Kasatonihandi kandi sahi posatih nisapi windi gimaanunyaahopo. Nisi Apihomi ambipataahun ami komi watipihandaahun otipipati watipimaiwa nini kiyohiwimaiwa nisapi sangi neti nasisataise.

26 Nini watipimaiwa kiyohiwimaiwa nisapi neti nasisihihandi kandi sahi nisihyaati nisi sipisipihyaatimendaati ami sahi nisapi windi gimaanunyaahopo. Ami Autaahaatihokomi

isihiyai japihi numwaitandi namihainjehoe tiwo.

27 Nisi sipisipihandi nisi piwaha naahwitarihiri atinisi ami ninii bairidi usohonihii ami kandi nngi atinisi nanipinjataise.

28 Aihii nisi sipisipihandi asitimatitandihandi nunyataayo. Kiya wairidi namaapopi ami wairidi owemetitaapo. Utaaho wo nisi ikwiraatihapi nisi sipisipihandi ahwati nemaanimitaise.

29 Nisi Apihoo nisi sipisipihandi ninii yamanitandi nngi nanaasataise. Iyataati ko nisi Apihoo watipihaiwa ami watipihaiya nahataapa nahatiyai nusatipihai apipaahi watipihoo awaisihore. Isi komi ikwiraatihapi nisi sipisipihandi wapa ami wo ahwati nemaanimitaise.

30 Iyataati ninunii nisi Apihouni noaipihaitamaamaitiha nehii naasaindindaane,” undataase.

31 Saundihii Judaahiya piwaha sa atiwosawii Jisaasihoai sohoai timaitaitiwi nawaha awaiwaiwaha jahaati pinuwii newaayopo.

32 Saiwi nehauhihandi kandi Jisaasiho kiyai saundataase. “Ninii sangi Apihomii otipipati gaahaiwa watipihaiwa taahiwaiwa pihindii kairidi nasiso. Kaiwaami maahwiwaapi sahi nngi tipiniimitaitiwiyo?” undataase.

33 Saundihii Judaahiya kiyaamihai wihooanaha koai saundawaatopo. “Nyahii gisii kinyii otipipati gaahaiwa kaingiwaiwaami witaapi tiwaahimitihaawimaayo. Owe. Ami kinyii nehii utaahonitaapaahandi kandi Ninii Autaahaatihonine tipii Autaahaatihomii aunahipa

nehinihi kandapi tiwaahimaitihaawiyo,” undawaatopo.

³⁴ Saundauhi Jisaasiho komiha wihooanaha kiyai saundataase. “Sahi sawanaatami winihapipaatihi piwaha wa satati jipatihimindiso? ‘Nini Autaahaatihonini sapi sandaato sahi autaahaatihyaate daato,’ tato?”

³⁵ Ami jihura Autaahaatihoo isihyaapi piwaha sa kandaase. Kandaati kiyapi Autaahaatihoo kiya autaahaatihye ndaase. Iyataati Autaahaatihomi piwaha jipatihindisiha nasisoari akithaahihihahondaise.

³⁶ Iyataati ningi Autaahaatihoo sawaho nanimahanati neti natanoaasihi napitihonine. Isi ami sahi nisapi napaapi satiw gwinyaapi katopo? ‘Kinyi nehi utahonitapaahandi kandi kinyi katipi kaingwimaiwaara kinyi Autaahaatihopi sisipitipi Autaahaatihomi aunahipa nepaise,’ tiwo? Ami Autaahaatihoo natanoaasihi napitihoninisi ami nini Autaahaatihomi Mwaahonine ndi kandaataahi titihi akiti kandaato.

³⁷ “Ami sahi mmonawaawi nini nisi Apihoo Autaahaatihoo kaiwaiwa windi kamaisanaahi ami nisi katohihaapi sahi windi gimunyaapi nehi namapise.

³⁸ O ami nini nisi Apihoo kaiwaiwa kaiwa kaisanaahi nini kiyohiwiwaapi akite tiwi gwinyaapise. Sahi satiw nisi ‘ko Autaahaatihomi Mwaahoso,’ tiwi gimunyaitaatiwaahi ami nehi nisi otipipati watipihaiwa taati sammatihih kiyohiwimaiwaapi akithaiwaaso tiwi gwinyaapise. Saiwi gwinyaawaawi

kiretapi sangi nisapi biyati nasesipatonihî sahi mmondaatiwo. Ami Sapiho koaisatitihî maasi tîmaamaitimî saiwa otipipati watipihaiwa kiyamaiso tîwî sahi mmonîwî gwînyaitaatîwo,” undataase.

³⁹ Saundihî Judaahiya jahaati Jisaasihoai nepî isiwatitotîwiyauhî ko kiyai nemapi katihî ketî kiyaami ikwîraatîhapî napandîwatî yanîhîmataise.

⁴⁰ Siyati yanîhîmatî Jisaasiho waapîhaati Jorîtanîhaati nahaitatî wihînî mîhîhînî notaise. Iyatî jîhura Jonho isîhiyai baawusisîho isîhiyai baawusimbîpîhî notî noaipataise. Noipati ko sapîhî bindataise.

⁴¹ Ko sapîhî bimihî isîhiya taahiyîhiya koenda nasawaayopo. Napîwî kiya saundawaatopo. “Jonho komî pîwîha ami otipipati kaiwaiwai netî andîtîwiwîtandî watipihaiwa ko wîndî kamaise. Kamaayataahandî kandî Jonho kîmo utaamopî pîwîha katiwaiwa nahatewa akîtînîhî noaipataise,” tawaatopo.

⁴² Satîwî Jisaasiho sapîhî bimihî isîhiya taahiyîhiya kopî gîwunyaawaayopo.

11

Kîma Pîwîma Rasaarusiho Nap-wîndîhandapîhaare

¹ Utaaho wo komî ambîpati Rasaarusihoai yaawihî timbiyataise. Aihî ko aunahîpati wîtî katami ambîpati Betanihandaaahapîhore. Iy-ataatî satî aunahîpiti Betanihandî Mariyaahaatamunî kaatami sanaanîhaatî Mataahaatamunî aunahîpate.

² Iyataati kimaati Mariyaamaati wani kaatami saniho Rasaarusihoai yaawihî nanototisi momi sanaamaati kimikaati Jisaasihoai atipati awaindihandi waamainjotahati noati iwinjaati kataami misisihaara Jisaasihomi auhiri neti niwipiyaipasaamaate.

³ Isi ami kapuri Mariyaayi Mataaya Jisaasihopi piwaha satimi nusoasamaise. Awaisihone, kinyi naisoho kinyi maariho aungwohandi numwingiho Rasaarusihoai yaawataise timi piwaha nusoasamaise.

⁴ Aihî Jisaasiho kapurami piwaha neti atisatosati sandaase. “Sapa timbipa Rasaarusiho napwitandihapa ko timbiyataamaise. Owetise. Isihiya Autaahaatihomi watipihandi mmonawaawi ami komi ambipati niwimaapi awaindepumaitaatiwihapaare. Isihiya saisaihi ami kapetapi Autaahaatihomi Mwaahonini ambipati awaipati naitando,” daase.

⁵ Iyataati Jisaasiho Mataahaatisuni kataami sanaapwihaatisuni ami Rasaarusihoaisuni komi maariho aungwohandi kinyai nunyamahore.

⁶ Siyahondaahandi kandi Rasaarusihoai yaa-wise undauhi atisataahandi kohi asisihâ yatairi kapihi bimimbipihî daahi bindataise.

⁷ Aihî sauri asisi yatiwauri sanaihihura komi otipipati mmoniwi nepi kaiwi niwipinjohiyihiyai saundataase. “Nyahi Judiyaahandaahapi japihî nutihaawo,” undataase.

⁸ Jisaasiho saundihî ami kiya komi otipipatihya koai niwipinjohiyihya koai saundawaatopo. “Katipunjingihonye!

Kinyi Judiyaahandaahapi japihi nutaapo? Windi otihi utarihandi sanamaise ami Judaahiya Judiyaahandaahiya gi sohongi tihiwitaatiwiyauhi kinyi kapihi namasi yanihimahingihone,” undawaatopo.

⁹ Kiya saundauhi ami Jisaasiho komi otipipatihiyai saundati kaundataase. “Ami ipiho naasoeti ipihomi yunjisihaami auwaahandi 12 kiyahaiwaapi saasanimondaindihoho? Ami utaaho wo otapihaati ipihoeti daisihoho ko windi napepaati timaamihaitaise. Ami ko maapi yapimbatami nausainjitihandi kahapaamapipa nga mmonati neusosati daayataiso.

¹⁰ Ami nehi apatihhi ko daayataati asahatihhi kahapaamapipa windi biyati ko monataati napepaati timihaitaise,” ndaase.

¹¹ Ami ko sandi katati owetihhi kapihi wa kiyai saundati kaundataase. “Nyami naisoho Rasaarusiho nanototise. Isi ami ninhi nundi koai ahowimaito,” undataase.

¹² Ami komi otipipatihiya Jisaasihoai saundawaatopo. “Awaisihone, ami ko nanotoson-aahi komi timbipa gausetiitaise. Iyonihi koai titihiwititaise,” undawaatopo.

¹³ Iyataati ami komi otipipatihiya Rasaarusiho aimi napomasihopinyaso tiwi Jisaasiho kaundisihaapi windi kiya mohopo. Ami kiya nehi akitinihhi Rasaarusiho nanototihihopiso tiwi gwinyaawaayopo.

¹⁴ Kiya saiwunyaahauhi namati Jisaasiho kiyai titihhi kaundataase. “Rasaarusiho aimi napomase.

¹⁵ Aihhi ami ninhi sapi gwinyaataati koaisati

maasi nga wĩndĩ bĩmimono ndĩ maaritataayo amĩ sahiĩ nisapĩ gĩnunyaitaatiwo. Isi waniĩ nyahiĩ koenda nutĩhaawo,” undataase.

¹⁶ Jisaasiho kiyai sa kaundatiĩ namĩhaasihura amĩ Tomaasiho komĩ ambĩpatĩ wĩtiĩ Didimaasiho komĩ sasaahoya Jisaasihomĩ otĩpatĩhiya usai saundataase. “Amĩ nyangisangi nutĩhaawo koaisaatiĩ maasiĩ napwĩtihaawo,” undataase.

*Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Mariyaayi Mataayai
Maarĩho Asĩpĩwindĩhandapĩhaare*

¹⁷ Jisaasiho komĩ otĩpatĩhiyaisatiĩ maasiĩ nuwĩ Betanihanda noaipawaayopo. Noaipapĩ Jisaasiho atisata Rasaarusiho aimĩ animwaahĩpatĩ akosiĩhotĩ ahiyauhiĩ asisiĩha maurĩ maurĩ sanotaise tawaatopo.

¹⁸ Iyataatiĩ Betanihandĩ 3 kiromita kiyatiĩ Jerusaremĩhandamĩ detĩ ahendaise.

¹⁹ Aihĩ Judaahiya taahiyĩhiya Mariyaayi Mataayenda nasawaayopo. Amĩ kiya kapuri sanĩho Rasaarusiho napwindĩhandapĩ ikwĩrĩ ahowiwĩ isaumwapĩ maarĩho asĩpĩwiwĩ gĩwusoaitaatiwo.

²⁰ Iyawaawĩ Mataahaati Jisaasiho yaho taatiĩ daihĩra napise undauhiĩ atisataise. Atisamapĩ Jisaasihoai daihĩra iwinjaitandĩ Mataahaatiĩ anĩpĩpĩhiĩ namasi notaise. Naihiĩ Mariyaahaatiĩhiĩ daahĩ anĩpĩpĩhiĩ bindataise.

²¹ Mataahaatiĩ notĩ daihĩra Jisaasihoaisamĩ nutanĩmĩ Jisaasihoai kaatiĩ saundataase. “Awaisihone, kinyĩ kimbĩhiĩ bindapaapisĩ nisiĩ nyĩniho wĩndĩ namwaapwĩtaihe.

²² Ami nini mmonataayo wanisangi kinyi Autaahaatihoi wapaapi nunjesamaahi kapa gi nga nahimitaise,” undataase.

²³ Saundih Jisaasiho Mataahaati saundataase. “Kinyi sinho japihi asoheomatati nepaitaise,” undataase.

²⁴ Ami Mataahaati kaatamha Jisaasihoai saundataase. “Nini gwinyaati mmonataayo. Asisaha ipotiheti ishiya japihi nepasaihura ko japihi nepaitaise. Nepati ko asimatitandhandi naitaise,” undataase.

²⁵ Saundih ami kaati Jisaasiho komha wihoanaha saundataase. “Nini niwahonini ishiyai japihi ahowimati numwaa-hohihoni. Aindi nini niwahonini ishiyai asimatitaatiwihandi nunyohihoni. Utaaho wo nisapi ginunyaasaho ko napotaahandi kandi japihi nepati konhi asoheomatitaise.

²⁶ Ami utaaho asoho bindataati nisapi ginunyaasaho ko windi namaapwitaise. Mata nini kima kahitohi maapi ginunyaapaino e owetiso?” undati Jisaasiho nunjenataise.

²⁷ Saundih Mataahaati Jisaasihoai kaatamha saundataase. “Ye. Awaisihone. Nini kinyapi, ‘ko Autaahaatihomi Mwaahore,’ ndaato. ‘Ami Kom Isihiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatihoni Namihainjihore,’ ndi ami, ‘Autaahaatihoni koai yapipataapihi natausaasitandi katisihoni natausaasihini nasahore,’ ndi kinyapi nini ghunyaataayo,” undataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Rasaarusihopi
Maarho Asipiyati Gwindihandapihaare*

28 Kaati sa Jisaasihoai saundati kaundamapi japihi kaatami sanaapwahaati Mariyaahaati gaatati numwaati kapuri nawisami bitotamaami Mataahaati Mariyaahaati bipi saundataase. “Kataunjisihho kimbihhi kimo nasati bitondaati ginjaitandi kinyapi ko taati nasenataise,” undataase.

29 Mariyaahaati piwaha sa atisamapi keti dosi Jisaasihoenda notaise.

30 Ami Jisaasiho sangi aunahipata niyati nandaati kapihi Mataahaati noti iwinjasihipihi daahi konihi bitondaise.

31 Aihhi Judaahiya Mariyaahaatisawi maasi anjipipihhi bindawa maarho asipiwihhi giwusehohiyihhiya iwinjawaayopo Mariyaaha dosi keti ananji namasi naiho. Aihhi kiya saiwi kaati gwitandi Rasaarusihoai ahiyohipipihapi notaise tiwi gwinyaawaayopo. Satiwi gwinyaapi kaati niwipinjai nowaayopo.

32 Mariyaahaati noti Jisaasiho bitosipipihhi kapihi noaihati winjataise. Kaati iwinjatosati komi auhiraapihi yatihhi timahiyati atotipiwesati koai saundataase. “Awaisihone, ami kinyi kimbihhi bindapaapisisi nisi nyinihho wihhi namaapwihhi,” undataase.

33 Saundihhi Jisaasiho Mariyaahaati iwinjata kaati taati gotaise. Aihhi ami Jisaasiho Judaahiya kaati niwipinjai nasohiyihhiyai iwinjata ami kiyaisangi maasi taawi gowaayopo. Siyauhi ami Jisaasiho komi maarho apipaahi aungwohandi tundataise. Iyati ami koaisi kusihhi wihhiwitataise. Aihhi ko gwitandiyataise.

³⁴ Sawimainjihi Jisaasiho sandaase. “Sahi Rasaarusihoai maahapihi ahiyopo?” undati nunjenataise. Aiw+ kiya koai saundawaatopo. “Awaisihone, kinyi nambi mmome,” undawaatopo.

³⁵ Saundauhi Jisaasiho gotaise.

³⁶ Gwih+ Judaahiya Jisaasihoai iwinjaposaw+ satawaatopo. “Winjasawise. Am+ Jisaasiho Rasaarusihoai komi maar+ho apipaahi aungwohandi nunyahoso,” tawaatopo.

³⁷ Am+ kiya Judaahiya usa Jisaasihopi satawaatopo. “Ko is+hiya nd+ha niyotahiyai nusor+haati t+hemwahosi am+ kimo utaamoai t+maawiwati napaapi neh+ iwinjas+hi ko napwise?” tawaatopo.

Kima Piwima Jisaasiho Rasaarusihoai Japihi Ahowimati Gaatih+ Nepas+handap+haare

³⁸ Jisaasiho komi maar+ho apipaahi awaindahandi tundati yaawati naanawisamas+ho nasati Rasaarusihoai ahiyoh+pi+hi animwaah+pati akos+haami mipateti noaipataise. Iyataati akos+haami mipateti naw+ha aungwohandi napundataise.

³⁹ Siyati napundih+ ko sandaase. “Naw+ha nemapise,” ndaase. Satih+ ami sotis+homi sanaamaati Mataahaati Jisaasihoai saundataase. “Awaisihone. Rasaarusiho aimi napohore. Asis+ha aimi maur+tih+ maur+tih+ 4 kiyati sanaise. Ko animwaah+patop+ ahotiho. Isi ami and+hir+ maip+handi noaipataise,” undataase.

⁴⁰ Saundih+ ami kaati Jisaasiho saundataase. “Nini gi jih+ napit+ndi kah+to? Am+ kinyi

nisapi satipi Autaahaatihomi Mwaaho Komisihiyai japihi numwaitandi Autaahaatihonamihainjihoso tipi g'nunyaapaapaahi kinyi Autaahaatihomi watipihandi awaindihandi mmondaise hititi aimi kahito," undataase.

⁴¹ Saundihikiya namapi nawiha awaindihandi mipateti maahomwaanji nisapuwati napundisiha nupwi nemawaayopo. Nemihauhi Jisaasiho autahi naingaati jatataati sandaase. "Apore, nini gi gaahone, gaare hitataato ami kinyi nisi piwaha nahseti kahitohiha aimi atininiho.

⁴² Kinyi ningi nasisoari nahateweti atinimbihone. Saimbi atinimbihonjitihi nini aimi mmoho. Saindi aimi mmonataahandi kandi ami ishiya kimiya nisimini kimbihibitohohiyimiyaapimainjiihi nini saiwa kandaato. Ami kiya nisapi Autaahaatihonatausaasihinasahoe tiwi mmondaatiwo," daase.

⁴³ Jisaasiho satati katatosa ko waati waapihita kaahaata sandaase. "Rasaarusihonye, kinyi ipaahaapi noaipape," ndaase.

⁴⁴ Ami Jisaasiho satati gaatih Rasaarusiho atisati japihi asoheematati nepasi ipaahaapi noaipataise. Iyataati komi ikwauhir apotihira napapihiwi ami ndimaahomwaanji apotihonji masihonji angasipihanda napapihiwi mmapihore. Setahosi Jisaasiho kapihisihiyai saundataase. "Apotihiri koai mmapi napapihiwi yamwaahohipi sahi nepi nesipapumapise. Nesipapumasahi ami ko daito," undataase.

*Kima Piwima Judaahiyaami Awaisawihiya
Mithiya Jisaasihoai Tiwitaatiwi Piwaha*

Wisasohiti handapahaare

(*Matiyuho 26:1-5; Maakiho 14:1-2; Rukihho 22:1-2*)

⁴⁵ Judaahiya ishiya taahiyihiya Mariyaahaati iwinjaitaatiw+ nasawaayopo. Ami kiya Jisaasiho Rasaarusihoai ahowimasihi japihi asohoematati nepashi iwinjawaayopo. Iwinjawaawi kiya Judaahiyaami usa taahiyihiya Jisaasihopi giwunyaawaayopo.

⁴⁶ Iyauhi ami kiyaami usa Judaahiyaami awaisawihiya Parisihiyaapih+ nowaayopo. Nuwi Jisaasiho kaiwaiwaapi Parisihiyai kaundawaatopo.

⁴⁷ Kaundauhi ami atiwasawi p+risihiya ishiyaapi+ nandapa tih+w+ Autaahaatihoai dipuman+hohiyihiyaami jhiya mitihiya iwinjatohiyihiyaatih+ ami Parisihiyaatih+ ahoyanawaayopo. Ahoyan+w+ Judaahiyaami Kaunjorhiya San+het+ren+hiyai gaatiw+ nepi ahoyawaayopo. Ahoyan+w+ kiya sawana saniw+ nasenawaapo. “Nyah+ napitaitihaawe? Kimo utaamo (Jisaasiho) watipihaiwa taahiwaiwa taati kiyataiso?”

⁴⁸ Ami nyahi nehi koai iwinjasaihi kimaiwa watipimaiwa konhi kaimi notaataahi kop+ ishiya nahatiya giwunyaitaapo. Saisaihi ami Romhiya nap+w+ nyami Autaahaatihomi Anj+ awaindihanduni ami nyami ishiyaisuni aunahipati yapipati nanyepi nepi nanyop+sas+taapo,” nnawaatopo.

⁴⁹ Ami sura kiyaamihatih+ utaaho wo komi ambipati Kaiyapaasiho bindataise. Iyataati ko Autaahaatihomi Anj+ Awaindihandi

jatawa p̄risihiya nandapa kohasip̄iho t̄h̄w̄ Autaahaat̄hoai d̄puman̄ihohiȳhiyaam̄i j̄ho awais̄ho p̄risihore. Siyat̄ ko awais̄ho m̄it̄hos̄i am̄i ko sandaase. “Sah̄i wapa sangi net̄i jatataman̄itand̄ihapaap̄i ḡmunyaap̄ihiyaate.

50 Sah̄i sangi net̄i jatataman̄itand̄ihira yaih̄iraasi am̄i kiraap̄i sah̄i w̄ind̄i mon̄iw̄i ḡmaasunyainje. Am̄i wiwa is̄hiya nahatiya nep̄i nop̄isas̄in̄iw̄i napop̄i owet̄itaaw̄i kiyaam̄i aunah̄ipa net̄i utaaho neh̄i naasoh̄i napotaataahi am̄i s̄ira gaare. Iyon̄ih̄i is̄hiya nahatiya w̄ind̄i nep̄i nop̄isas̄in̄iw̄i owemet̄itaatiwo,” undat̄i kaundataase.

51 Kaiyapaasiho sa katis̄ma neh̄i sawaho gw̄inyaati kandaamaase. Owetise. Am̄i sura k̄inaungw̄iha set̄i koai nam̄ihanauh̄i noaipati p̄risihiya is̄hiyaap̄i nandapa maahoapat̄i t̄h̄w̄ Autaahaat̄hoai d̄puman̄iw̄i am̄i Judaahiyaam̄i Autaahaat̄hom̄i An̄j̄i awaindah̄and̄i jatohiȳhiyaam̄i p̄risiho m̄it̄ho j̄ho awais̄hore. Is̄i ko (Autaahaat̄hom̄i p̄w̄iha atisat̄i net̄i ausaat̄i) Jisaasiho kom̄i is̄hiya Judaahiyaap̄i napw̄itand̄ihandap̄i j̄h̄i t̄imanat̄i p̄w̄iha kandaase.

52 Iyataat̄i am̄i Jisaasiho neh̄i Judaahiyaisaah̄i jap̄h̄i numwaat̄i iw̄itataman̄itand̄i napotaa-
maise. Owe. Autaahaat̄hom̄i mwaaya maatiya nahatiyai numwaat̄i net̄i ahoyon̄ih̄i k̄ihap̄h̄i tor̄iwat̄iw̄i bimohiȳhiya noaipap̄i neh̄i naasiyaah̄it̄itaatiw̄i Jisaasiho napotaise.

53 Aih̄i asisa set̄i suraap̄i namasaw̄i Judaahiyaam̄i awaisaw̄ihiya Jisaasihoai

koaisinihi owemapi nemaitaatiwi piwaha kanwi wisasawaayopo.

⁵⁴ Siyauhi namati Jisaasiho Jerusaremihanda otihati kiyaami ndiheti auta windi dahomaise. Ko aunahipati witi iwiriho ishiya waapoho owehapihi awasihapihi deti ahetihihata no-taise. Iyataati ko aunahipa taunihandi masehonji katami ambipati Epiraimihanda notaise. Noti sapih Jisaasiho komi otipipatihiyaisati (noaatati) bindataise.

⁵⁵ Iyataati asisaha awaisaha Autaahaatiho Isiraherhiyai nehi winjasihi nga bimohitihandapi Judaahiya gwinyaitaatiwiha kimbapiho noaipaitandi aimi detindaise. Iyataati so kimbapomi ambipati Pasopaahande. Iyataati Pasopaahandi sangi noipasih ishiya taahiyhiya kiya wapihi wapihi bimohipipih namasi Jerusaremihandaahapi niyawaayopo. Kiya Pasopaahandapi nepi titihematwi ami timaniwi wapa kaitaatiwo ami kiya Pasopaahandeti Autaahaatihomi ndiheti gaahiya titihi saasanotahiya noaipaitaatiwo.

⁵⁶ Iyawaawi kiya ishiya Jisaasihopi daawaayopo. Daapi anj Awaindihandaatih bitotawa ishiya sawana sanwi nasenawaapo. “Ami Jisaasiho kimbapiho Pasopaahandi mmondandi napitaindih e namaapitaindih?” niwi nase-nawaayopo.

⁵⁷ Iyataati ami pirisihiya ishiyaapi nandapa maahoipati tihwi Autaahaatihoai dipumanwi Autaahaatihomi Anj Awaindihandi jatohiyhiyaami awaisawhiya jhiya mitihiya ishiyai piwaha aimi timaniwi kaundawaatopo.

Jisaasihoai wap̄hi bimon̄hi is̄hiya koai usonawaawaah̄ am̄i kiya nap̄w̄i Judaahiyaam̄i awaisaw̄hiyai kaund̄itaat̄wo. Kaundisaihī am̄i kiya awaisaw̄hiya Jisaasihoai nep̄i is̄ip̄i wiraitaat̄wo.

12

*Kima P̄iwima Jisaasihoai Mariyaahaat̄i Wer̄hand̄i At̄ipatī Iwinjaas̄it̄handap̄haare
(Matiyuho 26:6-13; Maak̄ho 14:3-9)*

¹ Kimbap̄ho Pasopaahand̄i noaipaitand̄i asis̄ha ikw̄i naasair̄t̄ih̄i wih̄n̄ram̄i naasoh̄t̄iha 6 kiyat̄ ahondaise. Aih̄i Jisaasiho aunah̄pat̄i Betanihanda not̄i noaipataise. Iyataat̄i sap̄hī Betanis̄nda j̄ihura utaaho Rasaarusiho nap̄wih̄i an̄imwaah̄pat̄i akos̄homb̄i Jisaasiho ahowimas̄ho bimimb̄ip̄he.

² Aih̄i Jisaasihoaisaw̄i maarit̄w̄i nandaat̄w̄ihapa nandapa t̄ihawaayopo. T̄ih̄w̄i Mataahaat̄i kiyai nandapa t̄ihat̄i numwih̄i nanawaayopo. Aih̄i Rasaarusiho is̄hiya Jisaasihoaisaw̄i maas̄i nandapa nan̄hohiȳhiyaisat̄i bindataise.

³ Aih̄i am̄i Mariyaahaat̄i at̄ipatī wer̄hand̄i sandaahande t̄iw̄hand̄i naw̄ho ap̄ipaahī awais̄ho nunyat̄i nehand̄i netaise. Nesi nasat̄i Jisaasihom̄i auh̄ret̄i nuhaat̄i kaatam̄i m̄t̄ihom̄i mis̄is̄haara nuwipiyaipataise. Aih̄i an̄it̄t̄ih̄i nahataap̄p̄h̄i gaamat̄i kand̄i wer̄hand̄i at̄ipatam̄i waamaid̄h̄r̄i gaah̄r̄i waamainjondaise.

⁴ Aih̄i am̄i Judaasī Is̄ikariyot̄ihoaisangi sura sap̄hī bindataise. Ko Jisaasihoai

nɪwipinjohiyɪhiya otɪpɪpatɪhiyaamɪ wore. Iyataatɪ ko ipotihura Jisaasihoai tiworisaamɪ ikwɪraatɪhɪ numwisɪhore. Judaasiho Mariyaahaatɪ Jisaasihoai kawindɪmandapɪ wɪndɪ maarɪmitatɪ komɪ maarɪhoaatɪhɪ itɪhɪtatɪ gwɪnyaataise. Iyatɪ ko sandaase. “Kɪmandɪ werɪmandɪ nawɪho siriwaaho aungwohandɪ 300 kiyahopɪ nga usaisɪ nunyawɪ naitɪhande. Nepɪ nawɪho ko isɪhiya ikɪpɪpa owehiyai numwɪto.

⁵ Isɪ napɪndapɪ nepɪ nopɪsasopo?” tatɪ kandaase. Iyataatɪ sura isɪhiya nawɪhopɪ otɪpɪpatɪ kiyohiyɪhiya kɪnaungwɪha naasaamɪ otɪhatɪhɪ nawɪho samwaanɪ nehotɪhore.

⁶ Ko Judaasiho isɪhiya ikɪpɪpa owehiyaapɪ gwɪnyaatɪ maarɪho asɪpiyataatɪ sa pɪwɪha kandaamaase. Owetise. Ko ikonahosɪ ikondandɪ gwɪnyaataatɪ kandaase. Iyataatɪ ko Jisaasihoaisawɪ komɪ otɪpɪpatɪhiyaamɪ nawɪho iwinjatataahore. Iyataatɪ ko taahɪwaiwetɪ kiyaamɪ nawɪhomɪ bokisihandombɪ ikonatɪ noaatɪ nana-hore.

⁷ Jisaasiho pɪwɪha sa atisatosa komɪha wihoaanɪha sandaase. “Kaati wɪndɪ namaawisapupɪ nehɪ iwinjasawise. Wanɪ kɪmuraapɪ asisɪma kɪmetapɪ werɪhandɪ sandɪ kaatɪ ahiyatosatatɪhande. Nɪnɪ napotɪ amɪ anɪmwaahɪpatopɪ yamwaatɪtandɪhuraapɪ nisɪ ambɪpatɪ nepɪ nɪmanɪtaatɪwo.

⁸ Amɪ isɪhiya ikɪpɪpa owehiyaahɪ sangisawɪ nasisoarɪ maasi bimɪtaapo. O amɪ nɪnɪhɪ sangisatɪ maasi nasisoarɪ wɪndɪ bimimɪto,” undataase.

Kɪma Pɪwɪma Rasaarusihoai Tiwɪtaatɪwɪ Pɪwɪha Wisasohɪtɪhandapɪhaare

9 Judaahiya pihitiwi taahiyihiya Jisaasiho Betanihanda yaho nasati binye tauhi atisawaayopo. Atiwimap koai usondaatiwi kiya nasawaayopo. Iyataati ami neh Jisaasihoaisaahi usonda nasawaamaayopo. Rasaarusiho Jisaasiho jih animwaahipati akosihombi ahowimmasihoai maawi usondaatiwi nasawaayopo.

10 Aih ami sandapi Rasaarusihoaisangi tiwitaatiwi Judaahiyaami awaisawihiya mitihiya (Jerusaremihanda Autaahaatihomi Anj Awaindihandi jatohiyihiya) piwaha kanwi wisasawaayopo.

11 Ami sandi apaapimaah. Ami isihiya taahiyihiya Jisaasiho Rasaarusiho napwihihoi ahowimasih kand mmoniwimap kiyaami awaisawihiyai namasi Jisaasihopi gwunyaahauhe. Aih ami sandi kandapi-maawi Rasaarusihoai maawi tiwitaatiwi Judaahiyaami awaisawihiya gwinyaapi piwaha wisasawaayopo.

Kima Piwima Jisaasiho Judaahiyaami Awaisihoematati Jerusaremihanda Niyati Nandaasih Isihiya Koai Nuwimaahohitihandapihaare

(Matiyuhu 21:1-11; Maakho 11:1-11; Rukho 19:28-40)

12 Isihiya asakaiwi wirisandihandi asisaha awaisaha Kimbapaho Pasopaahandi mmondaatiwi ahoyaniwi Jerusaremihanda bindawaayopo. Iyauhi Jisaasiho Rasaarusihomi anjipipih (Betanihanda) nandapa tihwunyauhi nanati nanotati asisaha ipoti kapiheti

Jerusaremihandaahapî daihira yaho taatî nase tauhi isîhiya wirîsandîhiya atisawaayopo.

13 Atiwîmapî totîpatî isaaha tisatiwî isîsi daihira amî ko Jisaasihoaisawî nutandaatîwî nowaayopo. Nowaawî isî wirîsandîhiya satîwî kaahaatîwî konyahîtawaatopo.

“Autaahaatîhopî maarite. Awaisîhomî ambîpataahî napisîhoai Autaahaatîho iwîtatamanatî gaahandî kawisane. Ko Isîraherîhiyai Winjaatî Bimisîho Awaisîhoe,” *Aunîhîhîrî 118:25-26*
tîwî konyahîtawaatopo.

14 Jisaasiho dongiho netî koasîni yamwaatî awîtimatatî bindataise. Sandî ko kaindimandî Autaahaatîhomî pîwîha aimî katatî jîpatîpindirîhîretî kiyataise. Iyataatî pîwa sa satatî katise,

15 “Isîhiyaatî sahî aunahîpa awaipatî Sitihandî Saiyonîhandaahiyaate, sahî windî yamaiwîse. Yamaiwî sahî naingaapî jasawise. Sangî jainjaatî bimîtandîho Awaisîho yaho taatî nasataise. Ko dongiho sîpîpîhohoaasîni yamwaasi yaho taatî nasataise,” *Jekaraiyaaho 9:9*
tatî jîpatîpindirîhîretî Jisaasiho kiyataise.

16 Sura saiwa siyatî Jisaasihoai nu-soaipasurîmura komî otîpîpatîhiya koai nîwîpinjohiyîhiya windî gîmaawunyainje. Nehî ipotîhura Autaahaatîho Jisaasihoai ahowimatî ambîpatî awaipatî koai numwîhîhuraahî kiya pîwa saamî tanyaahaapî gîwunyainjîhî mmonawaayopo. Sa pîwa Jisaasihopî tîtîhî

kandaaso tiwo. Aihĩ ami kireti ishiya Jisaasihoai saiwa kawisawaayowo tiwo.

17 Iyataati ishiya Jisaasiho Rasaarusihoai animwaahipati akoshotapi ahowimasura maasi bitotawa iwinjahohiyhiya Jisaasiho sandi kaindi ndapi wĩndi namaamhaapi piwaha nesi ishiyai kaundi wĩ nahataapihi gaamawaayopo.

18 Ami sandi siwipati watipihandi (Autaahaatihomi watipihanda) Jisaasiho kaindi mandapi atisawaawi koai usondaati wĩ ko bimimbipihĩ kiya nowaayopo.

19 Aihĩ namapi Parisihiya sawana sanawaatopo. “Mmome. Nyahĩ kaitihaawi gwinyaahohitihandi wĩndi kamaito. Ami ishiya nahandi kandinĩ koenda nuwĩ koai taawi aimi niwipinjawaayowo,” nnawaatopo.

*Kima Piwima Jisaasiho Komĩ
Napwĩtandihandapi Katindihandapihaare*

20 Ishiya Jerusaremihanda Autaahaatĩhoai nuwimaapi Kimbapiho Pasopaahandi mmondaati wĩ niyohiyhiyaamhatihĩ ashiya usa Gĩrikĩhiya numwĩhandawaayopo.

21 Siya Gĩrikĩhiya Piripĩhoenda nowaayopo. (Piripĩho so aunahipati witi Garirihanda aheti pati Betisaitaahandaahapihoe). Nuwĩ kiya Gĩrikĩhiya Piripĩhoai saundawaatopo. “Awaisihonye. Nyahĩ Jisaasihoai winjaitihaawi nasahaayo,” undawaatopo.

22 Saundauhi Piripĩho atisamapi notĩ Andĩruhoai kaundataase. Aihĩ ami Andĩruyĩ

Piripiya maisahurɪ numwɪ Jisaasihoai kaundamaase.

²³ Kaundihi Jisaasiho kurami piwɪha wihoanɪha saundati kaundataase. “Isɪhiyaami Awaisɪhonɪni Saahonɪni Jɪhonɪni nisi isɪhiyai japihi numwaitandi Autaahaatiho katati nanɪmɪhainjɪhonɪni ambipati awaipati naitandihura wani kɪmuraare.

²⁴ Ninɪ akɪtinɪhi sangi kasatataato. Witɪhandi yandipiho yapipataatihi yamasaihi ko napoti wɪndi namaamasaataataahi nehi ko naasohɪhi ahotitaise. O ami ko yandipiho yapipataatihi yamasaihi napoti namasaataataahihi asoho witɪhandi yandipiho ningoti taahiho noaipaitaise.

²⁵ Utaaho wo sawaho maapi biyati bimɪtandɪhandapi pɪhitati gwɪnyaataataahi so ko komɪ ipotihura asɪtimatɪtandɪhandi wɪndi namaitaise. O ami utaaho wo sawaho maapi biyati bimɪtandɪhandapi pohipinataataahi ko komɪ ipotihura asɪtimatɪtandɪhandi anɪtisati isɪwatitaise. Iyati ko asɪtimatɪtandɪhandi neti konɪhi jinjapihi jinjapihi bimɪtaise.

²⁶ Ami sahi usaati ninɪ samɪ awaisɪhonɪni jain-jatohɪhonisi otɪpɪpati kanisohiyɪhiyaati nɪngi akɪtinɪhi sahi nanipinjawise. Ami ninɪ bimohɪpipɪhi nisi otɪpɪpatihiyaisangi nɪngisawɪ maasi kapɪhi bimɪtaapo. Ami utaaho wo nisi otɪpɪpati kanisɪhoai nisi Apiho Autaahaatiho ambipati awaipati numwɪtaise,” ndaase.

Kɪma Piwɪma Jisaasiho Ninɪ Isɪhiyaami Saahonɪni Jɪhonɪhi Nepɪ Autaahi Nanimaitaapo Tindɪhandapɪhaare

27 Iyataati Jisaasiho sandaase. “Wani nini nisi maarho omanjitihi ami ambipati awaindihandi yaasati naanjanisataise. Aih nini pihindi gwinyaataayo. Ami nini napititande? Nini satitando, Apore, kimandi nisi ambipati maarho yaasamandi nini napwitandiyohitmandi nemapi ningi kandaatihapi nanimaape titando? Owe. Nini sandi windi kamaatitaano. Ami kimandi kandi nisi ambipati maarho yaasamandi wani kimura naitandi nini napitihoniso.

28 Apore, kinyi ambipati nepi autaahi naimaapi awaindemape,” daase Jisaasiho.

Jisaasiho satati namihaasi piwaha wa yamihapataatihapi satati nasataise. “Nini nisi ambipati aini neti awaindemaho. Ami nini jhaati neti awaindemaito,” taha nasataise.

29 Isihiya wirisandihandi kapihi deti bitohohiyihiya sa piwa atisawaayopo. Atisawaawi ami kiya satawaatopo. “Ausoaaha gandaase,” tawaatopo. Ami kiyaami usa woretihiya satawaatopo. “Autahaatihomi enjerihiya otipipatihiya yamihapataatihimi bimohiyihiyaami wo nasati Jisaasihoai piwaundataase,” tawaatopo.

30 Satauhi Jisaasiho kiyai saundataase. “Kima piwima nisapihaamaahe. Owe. Sapihaare.

31 Wani kimura Autahaatihomaapi yapimbataapihi isihiyai neti tipitapaati usondandihuraare. Wani kimura utaho yapimbatami mitiho awaisihoematati jatisihoai Autahaatihoma nemaitandihuraare.

32 Ami ninhi wani yapipataapihi bindataayo ipotihura ishiya ningi nepi autaahi nanimaitaapo. Nanimaasahi sura ishiya nahatiyai nin n'wahonisaapihi numwaasi napito," undati kaundataase.

33 Jisaasiho sa piwima katisima ko sawaho ipi titihi atawihateti napwitandihiraapi saindi napwito undati ishiyai neti nunjati kandaase.

34 Saundih ishiya wirisandhiya komi piwimaami wihoanaha koai saundawaatopo. "Nyahi Autaahaatihomi winihapipaatihi piwaha sataha atiso. 'Utaaho Komi Ishiyai Japihi Numwaitandi Autaahaatihonamihainjihohi ko nasataahura windi namaapoti konhi bimitaise,' taha atiso. Isi ami kinyi satipi Ishiyaami Saaho Jho Awaisihoai ishiya nepi (ipi titihi atawihateti) niwimaapi autaahepumwaitaapo tingitimandi napotipahaase? Ami so Ishiyaami Saaho Jho tingima tanyaaha napotipahaase? Ami diyaamahopise?" undawi Jisaasihoai kiya bapaiwi nunjenawaayopo.

35 Saundiwi nunjenahui ami Jisaasiho kiyai wihoanaha saundataase. "Nehi apipaahi masihonji nausaatindihandi sangisati maasi bimitaise. Wani nausaatindihandi sangisatitonihimura sahi kandi nausainjitihandeti daiwise. Ami wiwa asihatindihandi sangi neti nasamaasaitaiso. Utaaho wo asihatindihandaatih ko naimbipihapi windi mose. Owetise.

36 Wani nausainjitihandi utari wonji sangisati maasitonihimura ami sahi kandi nausainjitindapi giwunyaapise. Giwunyaawaawi

ami sahi noaipapi nini nausainjitihandami tanyaahonishiyaati manyinyaatimatwi isihyai niwusaati taatiwihyaatimataatiwo,” undataase. Ko kiyai saiwa kaundati owemamapi namasi notaise. Noti koai ishiya windi mausondaatiwihapihikiyaapi noaatataise.

Kima Piwima Judaahiya Taahiyihiya Jisaasihopi Gimaawunyaahohithandapihare

³⁷ Jisaasiho siwipati otipipati watipihaiwa Autaahaatihomi watipihanda kaihi ishiya mmonawaayopo. Saiwa watipihaiwa taahiwaiwa Jisaasiho kaihi mmonawaahandi kandi kopisihya taahiyihiya windi gimaawunyaahopo.

³⁸ Iyataati Autaahaatihomi piwaha atisati neti awusaasiho Aisaiyaaho jihura piwaha wa katirihiri kireti sandi kiya kiyawaayopo. Iyataati piwa ka Aisaiyaaho satise.

“Awaisihone, ndinhihi nyami piwaha ginyunyaase? Owe. Ami ndinhihi Awaisiho komi watipihanda watipihaiwa kaiwaiwa mmose? Owe,”

Aisaiyaaho 53:1

tati katise.

³⁹ Ami sandi kandapi kiya Jisaasihopi windi baiwi gimaawunyaahopo. Aihisaiwi kiya Jisaasihopi gimaawunyaahotimandapi piwaha wa Aisaiyaaho satati katise.

⁴⁰ “Autaahaatihoni kiyaami ndiha neti nurimaasati niwisotise. Iyati kiyaami maariho nawihaamatiyati daahi niwisapuse. Autaahaatihoni kiyai sawisataise ami kiya kiyaami ndihaara windi japi moniwi ami kiyaami

maríhoaatíhí wíndí gímunyaitaatíwo. Amí wiwa kiyaamí ndíha gaataníhí baiwí mmoníwí amí kiyaamí maaríhoaatíhí biyatí gíwunyaatoníhí nisenda nepemaitíwí napisaihí amí níní kiyai netí wiwa títhemwatípanotise,” *Aisaiyaaho 6:10*

tatí Aisaiyaaho katise.

⁴¹ Aisaiyaaho sa píwíma katindímandí amí ko Jisaasihomí watípíhandí ipotíhura noaipaitandíhandapí mmonataatí píwíha sa Jisaasihopí kandaase.

⁴² Amí isíhiya (Judaahiya) taahiyíhiya naasíkura Jisaasihopí gíwunyaawaayopo. Amí Judaahiyaamí awaisawíhiya mítíhiya usaisangi maawí Jisaasihopí gíwunyaawaayopo. Gíwunyaawaahandí kandí amí kiya Parisíhiyaapí yayawa Jisaasihopí kiya gíwunyaahohítíhandí ausaapí wíndí kamaatopo. Amí mítíhiya kiyai nepí níwisapusaihí amí kiya Judaahiya usaisawí tímaamaitíwí kiyaamí aní gwíharaahonyaapíhí ahoyaníwí Autaahaatíhopí gwínyaapí amí gaapundíwí auníhíhírí wíndí kamaataane tíwo.

⁴³ Amí kiya isíhiya nyangi awaisawíhiyaaso tíwí nyamí ambípatí nanyimaito tíwí gwínyaapí maarítíwíhiyaataawaawe. Amí Autaahaatího kiyaamí ambípatí netí níwimaitandí kiya kopí wíndí maarímitawaawe.

*Kíma Píwíma Jisaasiho Satatí Píwíha
Kandunjohíha Isíhiyai Típítapa Usondaise Tatí
Katindíhandapíhaare*

44 Aih+ Jisaasiho waap+hitati+ sata kandaase. “Utaaho wo nisapi+ ginunyaasiho ami+ nehi+ nisapaah+hi+ ginunyaataamaise. Ap+ho ningi+ natanoaasih+ nasoh+hopimaaw+ gi+wunyaataise.

45 N+ingi nisonati+ ninjaso so n+ingi neti+ natanoaasis+hoai usonati+ winjataise.

46 N+ini sis+ha nausainji+ti+handamataindi+ is+hiyai ni+wusaati+tandi+ yap+ipataapi+hi+ nasataayo. Ami+ utaaho nisapi+ ginunyaaso so as+hatindi+handaat+hi+ ko wi+ndi+ bi+mimitando.

47 “Ami+ utaaho wo nisi+ pi+w+ha at+nisataahandi+ kandi+ pi+w+ha ka biyati+ miwatis+hoai n+ini wi+ndi+ tip+itapaati+ mausondo. Ami+ n+ini is+hiyai neti+ tip+itapaati+ usondandi+ nap+iti+hon+n+imaah. Owetise. N+ini is+hiya yap+ipataapi+hiyai japi+hi+ numwaitandi+ nap+iti+hon+ne.

48 Is+hiya yap+ipatambi+hiyai neti+ tip+itapaati+ usondandi+ho utaaho yahore. Isi+ ko utaaho wo n+ingi namaan+imaati+ ahos+n+imati+ ami+ nisi+ pi+w+ha at+homisati+ nen+imasoai neti+ tip+itapa usondaise. Nisi+ pi+w+ha at+homis+ha ka utaasoai saundati+, ‘kiny+ utaahon+ maip+handisapi+honjis+ kiny+ pi+w+ha nepe,’ undati+ asis+ha ipoti+heti+ neti+ tip+itapa usondaise.

49 Ami+ n+ini ni+wahon+n+ini gw+inyaahoh+ha n+ini kandaamaato. Pi+w+ha nahata n+ini kandi+ ausaa+hoh+ha nisi+ Ap+ho wat+ip+itati+ wat+ip+ha kandati+ natanoaasih+ atindi+ nesi+ nasoh+haah+hi+ n+ini kandi+ ausaataayo.

50 N+ini mmonataayo, Ap+hom+ pi+w+ha wat+ip+ha katis+ha is+hiyai as+timati+taati+w+handi+ nunyataise. Kiya nep+ as+i+hiyaimati+w+ kiyaan+hi+ jinjap+hi+ jinjap+hi+ bi+m+taati+wo. Isi+

ami piwaha katoha nahata nisi Apaho ningi kandihaha kandaato,” undati kiyai kaundataase.

13

*Kima Piwima Jisaasiho Kom
Otipipatihyaami Auhiri Baawusindhandapahaare*

¹ Iyataati Judaahiyaami kimbapaho awaisiho Pasopaahandi noaipaitandihurandaise. Aih Jisaasiho sawahopi ko aimi mmonati gwinyaataise ami ko yapipataapihi namasi komi Sapihohenda naitandihuraatiho. Iyataati isihya maapi yapimbataapihi bimohiyihya komihyai maarho biyati nunyainjahore. Nunyainjahosi ami sura komi isihyai apipaahi aungwohandi komi maarho nunyataise. Nunyat ami ko napwitandihuraisangi ko kiyai maarho numwindihandi waati ausaati auta kiya komi isihyai nunjataise.

² Aimi asihataahura napwihisuraatihi Jisaasiho komi otipipatihya koai niwipinjohiyihyaisati maasi nandapa asihataahuraapihapa taawi nanawaayopo. Iyauhi utaaho maipho Bwaasirihiri Judaasihoai neti gwunyaatosataise ami ko Jisaasihoai neti tiworisaami ikwiraatihimaitando. (Iyataati Judaasiho so Saimoni Isikariyotihomi mwaahore).

³ Iyataati ami Jisaasiho aimi mmonati biyati gwinyaahore. Ami komi Sapihoh Jisaasiho sawahomi ikwiraatihih kahapaamapi nahataapa neti ahaiho. Ami koai sura kahapaamapi taati nusoipati isihya kawisohipipai maawi Jisaasiho sawaho

jatataise ami Saptho watipthandi koai aimi numwihhoso. Iyataati ami Jisaasiho siyati ningi nisi Aptho natanoaasih napitihoniso tati mmonati gwunyaatahore. Iyati ko siyati nini nisi Apthoenda japhi niyataayono tati mmonahore.

⁴ Aih taawi nandapa nanawaawi Jisaasiho doti bitondaati komi apothihi utarhihi tiwathihaati niyosirhihi nausohaati ahiyataise. Iyatatosati ko taurhandi windi neti komi gwisahaaphi wisasana niyotaise.

⁵ Siyatosati ami waapoho neti kopuho disih woatthi nuhaataise. Nuhaatosati namasati komi otipipathiya koai niwipinjohiyhiyaami auhri baawusataise. Baawusati taurhandi komi gwisahaathi wisasainjithanda kiyaami auhri nuwipiyaipataise.

⁶ Baawusami noti Saimoni Pitaahoapthi komi auhri baawusitandi noaipataise. Aih ami Pitaaho Jisaasihoai saundataase. "Awaisihonye, Kinyi nisi auhri baanusitaapo," undataase.

⁷ Saundih Jisaasiho komiha wihoanaha Pitaahoai saundataase. "Nini wani kimandi sangi taati kasisohitmandap gi windi gimaahunyainje. Ami ipotihura gi ghunyaatonthi kinyi mmondaise," undataase.

⁸ Saundih Pitaaho Jisaasihoai saundataase. "Kinyi nisi auhri apipaahi windi bahomaanusitaise. Owetitaise," undataase. Saundih Jisaasiho Pitaahoai wihoanaha saundataase. "Ami nini gi windi bahomaahusataataahi kinyi ningisapi windi maasi bimimitaise. Aimb kinyi noaipapi windi

nisì otìpìpatì kanimbì nìngi namaanìpinjìtaise,” undataase.

⁹ Saundihì Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “O amì kiyonaahì Awaisìhonye. Nehì nisì auhìrìhì bahomaanusapì amì ikwìrì mìtìhoai maawì baanuse,” undataase.

¹⁰ Aihì amì Jisaasiho Pitaahoai komìha wi-hoanìha saundataase. “Utaaho aimì bausanamapìho nehì komì auhìrìhì bausìtaise. Amì komì ambìpatì nahatepì aimì bausainjìhì kipatì owehoso. Iyataatì amì sahìhì kipatì owetatì aimì gaahiyaatì popìtìhiyaate. Iyataatì amì sandì nìnì sahì nahatiyaatapìmaato,” undataase.

¹¹ Amì sandì Jisaasiho saundatì, ‘sahì nahatiyaatapìmaato,’ undatì kaundindìmandì apaapìmunje. Amì koai utaaho komì otìpìpatìhiyaamì wo Jisaasihomì tiworisaamì ikwìraatìhemaitandìhoai usonatì gwìnyaahosì kandapì sahì nahatiyaatì kipatì owetatì popìtìhiyaatìmaahe,” undataase.

¹² Jisaasiho siyatì komì otìpìpatìhiyaamì auhìrì baawusatì owematosatì komì apotìhìrì netì niyotì amì komì bimimbìpìhì notì netì bindataise. Bindataatì komì otìpìpatìhiyai Jisaasiho saundatì nunjenataise. “Nìnì wanì kìmandì sangì kasisohìtìmandapì gisunyaatatì nasesìpatataiso?” undatì nunjenataise.

¹³ Amì sahì nìngi sandìwì ‘Katìpinyasingìhonye’ amì ‘Awaisìhonye,’ dohìtìmandìhì tìtìhì kandawaatopo. Amì nìnì kìmì konìniso.

¹⁴ Iyataatì amì nìnì samì Awaisìhonìnì amì sangì kandisasohìhonìnì samì auhìrì baasusa-

taayo. Isi ami sahi nini sangi kasisohitimandi nepi wonji ami woai komi auhiri baawusapi bausanwise.

¹⁵ Iyataati nini sangi wani kasisohitimandi ami sahi mmoniwu nepi kaitaatiwu nasisati kiyataayo.

¹⁶ Iyataati nini sangi akitinhi kasatataato. Otipipatiho komi awaisihoai daahemwati nusatipahaataamaise. Iyataati ami utaaho wo womi otipipati kawitandi natausaasih naisiho koai neti natausaasihoi daahemwati nusatipahaataamaise. Owetise.

¹⁷ Iyataati ami wani sahi kimaiwa mmoniwu gisunyaatataise. Isi ami sahi kmikaiwa nepi kiyawaawaahi sami maariho omanjitihi nga maarititaapo.

¹⁸ “Iyataati nini sahi nahatiyaatapimaato. Ami nini nisihyaimatiatiwihya namihanohiyihyaisaahi ami nini usoniti usitiyataayo. Aindi ami kimba ningi nanoaipaitandaimbimbaapaahi ami Autaahaatihomi piwaha nisapi jipati pindisaha noipati akaahaimatitandi noaipataise. Iyataati piwaha ka satise.

‘Utaaho ningisa maawi nandapa ninawipih nanihohiho ningi manditinisati schonhi nitipiwati niwitandi komi auhiri atasaha autaahi naimaase,’ tise. *Aunihihiri 41:9*

¹⁹ “Iyataati sandi sangi noipasih jhi nini sangi kasatataayo. Ami kandi noaipahonihura sahi nisapi satiwu, ‘Ko aimapi konhi susaatipimatati bimishoe,’ tiwi nisapi ginunyitaatiwo.

20 Ninì akìtìnìhì sangi kasatataato, utaaho itapaatì wowaatì nisì otìpìpatì kanitandì utaaho ninì nandusoasisanìhoai numwaatì nandapa nunyatì iwìtatamanataataahì amì sosaatì nìngi nanìmaatì nìtatamanataise. Iyataatì amì utaaho itapaatì wowaatì komì amì kaatamì maarìhoaatìhì maaritatì nanìmaataataahì amì Autaahaatìho nìngi natanoaasihi nasohìhoai numwaataise,” undataase.

*Kìma Pìwìma Jìsaasihoai Utaaho Wo Ju-
daasiho Tiworisaamì Ikwìraatìhemasìthandapìhaare
(Matìyuhu 26:20-25; Maakìho 14:17-21; Rukìho
22:21-23)*

21 Sa pìwa katatì namìhaatosatì Jìsaasihoai komì maarìho omanìtìtìhì apìpaahì awaindìhandì nusopìsasìnati naanjawisataise. Aihì komì otìpìpatìhiyai satatì ausaatì kaundataase. “Ninì sangi akìtìnìhì kasatataato. Samì wonì nìngi nepì anusaapì nisì tiworisaamì ikwìraatìhì ahìnitaapo,” undataase.

22 Ko kiyai saundihì amì kiya komì otìpìpatìhiyaahì nepì sawana mmotìnìwì jatìnìwì satawaatopo. “Nyamì utaaso diyaamahopise?” tawaatopo.

23 Iyataatì nyahì Jìsaasihoai nìwìpinjohiyìhiyaanamì wo Jìsaasiho bapìyatì kopì maaritatì maarìho numwisìho Jìsaasihomìhinì detì nausanatondaise.

24 Aihì amì Saimonì Pitaaho komì mìtìhora kiyajunjatì Jìsaasiho maarìho bapìyatì numwisìhoai saundataase. “Kìnyì koai nunjeme utaaso diyaamahopise tìpo,” undataase.

25 Saunda “nunjeme,” undihî ami ko Jisaasiho koai maariho bapiyatî numwisîho detî Jisaasihomîhetî komî mitîho Jisaasihomî kirîwipatotî nausatosatî saundatî nunjenataise. “Awaisihonye, kinyî utaaso diyaamahopise?” undatî nunjenataise.

26 Nunjesîhî ami Jisaasiho pîwîha wihoaagîha satatî kandaase. “Nandapa kîmba wihoaagîhapa netî waapoho supwîhandaatîhî tîmandaatî utaaho woai ninî numwîto. Nandapa ninî numwisanihî neso so kore,” undataase. Saundatosatî nandapa wihoaagîhapa nawîpîpa netî supwîhandaatîhî tîmandaatî Saimonî Isîkariyotîhomî mwaaho Judaasihoai nunyataise.

27 Numwîhî Judaasiho nandapa nawîpîpa netî nainjîhî ketî kuraanihî Bwaasîrîhîrî komîhetî nandaataise. Aihî Jisaasiho koai saundataase. “Kinyî wapa kaitaapî gwînyaahingîpîpa ketî tarîwaimbî kaime,” undataase.

28 Saundihî ami nyahî nandapa taawa nanîhohiyîhiyaanîni kaundisaami tanyaahaapî wîndî nyangî namaanyesîpata gîmaanunyunje Judaasihoai Jisaasiho napindapunje taato.

29 Amî Judaasiho nyamî nawîho nyainjatataa-hotihî nyahî usaanîni siyaatî gwînyaahaayo asisîha kimbapîho awaisîhetî nyahî nandapa tîhawa nandîhaahapa japîhî wapa naitandî kaundataatîndîho e isîhiya taanahiyîhiya mîmaipaiwî bimohîti-matîmai wapa nepunye undatî kaundîndîho taatî gwînyaahaayo.

30 Aihî Judaasiho nandapa sapa nawîpîpa nesisî ketî nihîti ipaahaapî noaipataise. Aihî asa-

hatamataise.

*Kima p#w#ma Jisaasiho Koai
N#wipinjohiy#hiyai P#w#ha W#n#hap#pa Wan#hapa
Numwind#handap#haare*

³¹ Judaasiho aim# ipaahaapi noaipas#hura Jisaasiho sandaase. “Wan# N#n# Is#hiyaam# Saahon#n# J#hon#n# (Is#hiyai Jap#h# Numwaitand#) Autaahaat#ho Ah#nis#hon#hi is#hiya mep# autaahep#n#map# amb#pat# awaipat# nan#m#taapo. Nan#misaih# n#n# Is#hiyaam# Saahon#n# J#hon#n#hetap# Autaahaat#ho amb#pat# awaipat# nehon#h# kop# is#hiya Autaahaat#ho ap#paah# gaahore t#w# kom# amb#pat# mep# autaahepumaitaapo.

³² Am# nis#hetap# Autaahaat#ho amb#pat# awaipat# nehon#h# koai is#hiya mep# autaahepumasai# am# Autaahaat#ho sawaho N#n# Is#hiyaam# Saahon#n# J#hon#h# amb#pat# awaipat# nan#m#taise. Am# ko sand# ket# kuraan#h# kaitaise.

³³ Nis# manyinyaate, n#n# sangisat# utaar#hand# w#nd# b#mim#to. Sangi n#n# nasamaitand#hura ap#paah# mas#honje. Is# n#n# sangi nasamasan#h# sah# nisap# daitaapo. N#n# Judaahiyai p#w#ha kaundoh#ha ka wan# sangisangi kasatataato n#n# wap#h# niyoh#p#p#h# sah# w#nd# namaap#taapo.

³⁴ Iyataat# n#n# wan# sangi w#n#hap#pa saind# nasanyataayo. Sah# nis#hiyaat# sawanaat# n#naason# n#naasaan# sam# maar#ho baiw# ak#t#n#h# nam#n#w#se. N#n# nis# maar#ho bair# ak#t#n#h# sangi nasanyon# am# s#k#ret# sah# nis# is#hiyaat# sawanaat# won# waan# sam# maar#ho ak#t#n#h# nam#n#w#se.

³⁵ Amì sahi nisi isihyaati sawanaati saiwi samì maariho naminjaihi sandi sapi isihya nahatiyai siyati neti nunjitaise, siya isiya Jisaasihoai nuwipinjohiyihiye tati nunjitaise,” undati kaundataase.

Kima Piwima Jisaasiho Satati Pitaaho Nisi Ambipati Neti Nanoasitaise Tati Katindihandapahaare

(Matiyuhu 26:31-35; Maakho 14:27-31; Rukho 22:31-34)

³⁶ Pitaaho Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Awaisihonye, kinyi maahapihapi taapi niyapaise?” undati nunjenataise. Aihì Jisaasiho Pitaahoai komiha wihoanaha satati kaundataase. “Nini wapihapi taati niyohipipihì kinyi wani wìndi nanipinjai namaitaise. Owetise. Amì kinyi nisi ipoti nanipinjai nini wani taati niyohipipihì napitaise,” undataase.

³⁷ Aihì amì Pitaaho Jisaasihoai saundati nunjenataise. “O napaapi wani nini gi wìndi namaahipinjito?” undati nunjenataise. Amì ninihi kinyi wìndi namwaapwitaapi nini kinyi aunahipa neti napwitandi timendaayo,” undataase.

³⁸ Saundihì komi piwaha neti Jisaasiho Pitaahoai saundataase. “Kinyi apipaahi akitinhihi nisi aunahipa nepi nini wìndi namwaapwitandi napwitaapi timetapaino? Nini gi akitinhihi akaaha kahitataato otipwisipaati sangi gaatonhihi kinyi nisapi mairimaara satipi ‘soai nini wìndi mausotihonine,’ tipi nepi nanoasapi katitaise,” undataase.

14

*Kima Piwima Isihiya Apihoenda
Naitaatwi Nin Daihone Tat Jisaasiho
Katindhandapahaare*

¹ Jisaasiho isihiya koai n>wipinjohiy+hiyai saundataase. “Sami maarho yayapwitat+doti w+ndi bimaasitone. Sahi sami maarho ami ndiha Autaahaat+hom+het+ahiyaw+kop+g+wunyaap+se. Aiw+ami sami maar+houn+ndihaun+nis+het+ahiyaw+nausaw+nisap+g+nunyap+se.

² Nisi Ap+hom+anjan+kih+rotohand+(rum+handi) sap+h+r+kih+rotohir+iyand+hi neti tisaman+tandi niyataayono. Ami w+ndi sametanaah+ni+angi kimandi kasatoh+it+mandi w+ndi kamaasat+taan+he.

³ Ami ni+ni naind+wap+hi sah+ni+ngisaw+bim+taat+w+hap+hi neti t+manataataah+ni+ni jap+hi nap+it+angi nasamaito ni+ngisaw+maas+bim+taat+wo. Saisan+hi ami ni+ni bimoh+ip+ip+hi kap+hi sangisangi ni+ngisaw+maas+bim+taat+wo.

⁴ Ni+ni taati naitandiyoh+ip+mb+hapi daih+ira sah+aim+mmon+w+hiyaate,” undataase.

⁵ Kiyai Jisaasiho saundih+ami Tomaasiho koai saundataase. “Awais+honye, kiny+taap+naitaapaing+ip+mb+hapi nyah+w+ndi moho. Owe. Isi nyah+napitiyaati mmona gw+nyaito kiny+naitaapaing+ip+ip+hapi daih+iraapo?” undati nun-jenataise.

⁶ Aih+Jisaasiho kom+ha wihoan+ha koai saundataase. “Ni+ni ni+wahon+ni isihiya nisi Ap+hoenda naitaat+wi daihone. Isi isihiya nisi Ap+hoenda daih+ira w+raap+namaitaapo. Ni+ni

nɪwahonɪnɪ kiyai numwaasi naisanaahɪ kiyai nga naiwɪ nisɪ Apɪhoai usondaapo. Amɪ nɪnɪ nɪwahonɪnɪ daihonɪnisɪ nɪnɪ pɪwɪha akaaha isɪhiyai netɪ nunjisanɪhɪ kiyai Autaahaatɪhopɪ nga mmonɪwɪ gɪwunyaatɪtaise. Kiyai mmonɪwɪ gɪwunyaatonɪhɪ kiyai Autaahaatɪho kiyai asɪtimatɪtaatɪwɪhandɪ numwɪtaise.

⁷ Amɪ sahɪ nisapɪ mmonɪwɪ gɪsunyaatataataahɪ amɪ nisɪ Apɪhopisangi sahɪ mmonɪwɪ gɪsunyaatɪtaise. Wanɪ kɪmuraapɪ namasatɪ kopɪ gɪsunyaatɪhɪ amɪ sahɪ koai aimɪ usonawaayopo,” undataase.

⁸ Saundihɪ Piripɪho Jisaasihoai saundataase. “Kɪnyɪ nisɪ Apɪho kɪmore tɪpɪ nyangi nepɪ koai nanyise nyamɪ ndɪha nanyorɪhaatonɪhɪ nyahɪ koai usondaano. Usonɪhaawɪ nyamɪ maarɪhoatɪhɪ maaritaatɪ amɪ gwɪnyaahohɪtɪhandɪ ngaatɪtando,” undatɪ nunjenataise.

⁹ Saundatɪ nunjesɪhɪ Jisaasiho komɪha wihoanɪha Piripɪhoai saundataase. “Piripɪhone, nɪnɪ sangisatɪ utaarɪhandɪ bimaamɪ nasataayonɪ kɪnyɪ nisapɪ wɪndɪ monɪpɪ sangɪ nangesapainjo? Utaaho wo nisapɪ mmonatɪ koai nusesɪpatataataahɪ amɪ Apɪhopisangi ko aimɪ mmonatɪ aimɪ koai nusesɪpatahoe. Isɪ kɪnyɪ napindapɪ nɪngɪ sandɪpɪ kɪnyɪ Gapɪhoai nepɪ nyangi nanyise ndɪpɪ nanɪsehise?

¹⁰ Kɪnyɪ nisapunɪ nisɪ Apɪhopunɪ wɪndɪ monɪpɪ gɪmaanyunyaahɪno? Nisɪ Apɪhounɪ nɪnuni yaindaanɪ tɪmaamaitɪha nehɪ utaaho naasomatɪyahindaanɪ. Iyataatɪ nɪnɪ sangɪ pɪwɪha kasatohɪwiwa nehɪ nɪnɪ nɪwahonɪsɪ

p̄iw̄ihaamaahe. Owe. Nisi Ap̄iho n̄ngisati maasi t̄imaamait̄iha bindataati komi ot̄ip̄ipati kiyati sangi ko p̄iwaasatataase.

11 Isi sahi p̄iw̄iha n̄ni sangi sandi kasatot̄ihaapi gw̄inyaap̄ise. Nisi Ap̄ihoais̄iha yaindaaji nehi utaaho naasomatiyahindaane satohaapo. O ami sahi w̄indi saiwi ḡimunyaait̄iwaahi n̄ni ot̄ip̄ipati wat̄ip̄ihaiwa kiyoh̄iwaiwa sahi mmonawaawi ap̄ihoaisaha yaindaanyapi sat̄iw̄i kindari nehi utaaho naasomataim̄hindare t̄iw̄i gw̄inyaap̄ise.

12 Iyataati n̄ni sangi ap̄ipaahi ak̄it̄inihi kasatataato. Utaaho itapaati wowaati nisapi wat̄ip̄it̄ati mit̄iho nusoaasati and̄it̄ati napama ḡinunyaasiho ḡinunyaasaamaati n̄ni ot̄ip̄ipati wat̄ip̄ihaiwa kiyoh̄ipatamatiyahati kokaati kaitaise. Iyataati ami kokaati n̄ni ot̄ip̄ipati wat̄ip̄ihaiwa kiyoh̄iwaiwai nusatip̄ihaati ap̄ipaahi awaiwaiwa is̄ihiyaami maar̄iho dot̄i bitohaiwa kaitaise ami n̄ni nisi Ap̄ihoaisati ap̄ipaahon̄ni bimitand̄i niyataayono.

13 Ami sahi nisihiyaati nisi Ap̄ihoai nisi amb̄ipataahi sahi wapaapi nunjesaihaahi n̄ni atind̄i sami nasenoh̄ip̄ipa kapa kasind̄i nasam̄ito. Saindi nasanyataati is̄ihiyai net̄i nisi Ap̄ihopi ko ap̄ipaahi gaaho nehi koai wipetahoe und̄iti nunj̄ito.

14 Iyataati sahi wapaapi n̄ngi nan̄isesaihihapa kapa nahataapa sangi atisind̄i net̄i kasind̄i ami nasam̄ito,” undati kaundataase.

K̄ima P̄iw̄ima Jisaasiho It̄ip̄iho Gaahoai Net̄i Nandusaas̄itotind̄ihatap̄ihaare

15 Saundatosati Jisaasiho koai n̄wipinjohiȳhiyai wa p̄wiha saunda kaundataase. “Sah̄ n̄ngi sam̄ maar̄ho naninyawaawaah̄ n̄n̄ p̄wiha kasat̄t̄ sapa kaiwise. Satoh̄p̄pa kapa sah̄ n̄ngi at̄niw̄ kaitaapo.

16 Sah̄ n̄ngi at̄niw̄ kaisaih̄ am̄ n̄n̄ nis̄ Ap̄hoai nunjendo wo nasam̄tand̄. Ko Koai sangi nasanyon̄h̄ nasat̄ sam̄hin̄ bindataat̄ sangi jatatamanat̄ net̄ and̄tisaiw̄tand̄ho.

17 Iyataat̄ so Autaahaat̄hom̄ It̄p̄ho Gaa-hop̄to. Is̄ ko nasat̄ sam̄hin̄ kon̄h̄ nasisoar̄ bitondaat̄ sangi jatatamanat̄ and̄tisaiwat̄ am̄ ko Autaahaat̄hometir̄h̄retap̄ is̄hiyai net̄ nunjat̄ ḡwunyaitaise. Iyataat̄ is̄hiya maap̄ yap̄mbatamb̄hiya ko It̄poai w̄nd̄ namumwaitaapo. Am̄ kiya koai w̄nd̄ mausop̄ am̄ kop̄ kiyai w̄nd̄ ḡmaawunyaatahiyaare. O am̄ sah̄h̄ Koai uson̄w̄hiyaate am̄ ko wan̄ sangisat̄ maas̄ bindataise. Am̄ ipot̄hura ko nasat̄ sam̄ oman̄t̄t̄h̄ bim̄taise.

18 “N̄n̄ sangi manyinya maasaimaariyaa-mataind̄ w̄nd̄ kiyaatangis̄n̄h̄ namaasamaa-maito. Owe. N̄n̄ sangisenda jah̄ra nap̄to.

19 W̄nd̄ ot̄h̄metan̄h̄ is̄hiya yap̄patamb̄hiya n̄n̄ won̄n̄metisan̄h̄ w̄nd̄ maanondaapo. Am̄ sah̄h̄ n̄ngi nisondaapo. Am̄ n̄n̄ asohon̄n̄ kon̄n̄ bindataayono. Aiw̄ am̄ sangisangi as̄timat̄w̄ kiyaat̄n̄h̄ bim̄taapo.

20 N̄n̄ jap̄h̄ sangisaap̄h̄ napisan̄hura sah̄ mmon̄w̄ gw̄nyaitaapo. Nis̄ Ap̄houn̄ am̄ n̄n̄n̄n̄ yaindaan̄ t̄maamait̄ha neh̄ utaaho

naasomatiyahindaane. Ami sahi n'ngisawi maasi t'imaamaitauhi ami n'ni sangisati maasi t'imaamaitonihi sahani n'nuni utaaho naasomatiyahiyaane.

21 N'ni w'nihapipa sangi nasanyohipipa wo neti biyati japepilirati kapa katimbipa kaiso so n'ngi komi maar'ho naninyataise. Wo n'ngi komi maar'ho nanimisoai nisi Ap'ho maar'ho numw'ataise. Nunyon'hi ami n'ngisangi koai maar'ho nunyati ami n'wahonini kooap'hi nap'ito," ndaase.

22 Jisaasiho kiyai saundihi Judaasiho wo (Judaasiho aunahipa Kariyot'handap'ho Jisaasihoai tiworisaami ikw'iraatemashop'maato. Jisaasihoai n'wipinjohiy'hiyaami wop'ito) Jisaasihoai saundati nunjenataise. "Awais'hone, napindapi k'ny' nehi nyah' gi nangipinjohiy'hiyaanangisaah'hi k'wahon' saindi otiwa kaumbwaahonine tip' nep' nanyis'taap'ise? Ami is'hiya nahatiyai k'ny' napindap' nep' namunj'taap'ise?" undati nunjenataise.

23 Saundati nunjes'hi Jisaasiho kom'ha wihooan'ha koai saundataase. "Utaaho wo n'ngi maar'ho naninyataataah' n'ni sangi p'w'ha wat'p'indi sapa saiwi kaiwise ndi kasatiti ami kandisasoh'p'ipa kapa ko japepilirati kaitaise. Wo saisoai nisi Ap'ho maar'ho numw'ataise. Nunyon'hi nisi Ap'houni ami n'nuni koenda nasaha ami koais'ha kindaan'n'hi bim'ito.

24 Utaaho wo n'ngi komi maar'ho namaan'miso so ami nisi p'w'ha ko windi miwatati minjapepilirahore. N'ni sangi p'w'ha kasatoh'wiwa nehi n'ni n'wahonini

gwinyaati kasatataamaayo. Owetise. Apiho ningi neti natanoasih nasohiho nanimihaha sangi kasatonhi ami sahi atisawaayopo.

25 “Saiwa nini sangisati wani maasi bimo-hurimura aimi kasatonhi ami sahi aimi atisawaayopo.

26 Samihin nasati bitonda sangi neti Jatamanati Anditaisawitandihho Itipihho Gaahoai ko nisapi nisi aunahipa naitandi Apiho natausaasonihi sangisenda napitaise. Isi ko samihatih nasataahura nini sangi kasatiti kandisasohipipa nahataapa ko neti kasata katasisati ami neti gisunyaahonih ami sahi nini kasatiti kandisasohipipa nahataapa nga nepi gisunyaatonih gwinyaitaapo.

27 “Nini nisi maarho napaisaatitai yatihinitindihandi sangi nasanyataayo. Nini niwahonisi maarho tautauta ngaatati noti nasayati doti bimitoti yatih nipatisainjitihandi sangi nasanyataayo. Iyataati ishiya yapipatambihiya kiyaami naisihiyai maarho ambipati napaisaatitai yatihwitindihandi nunyaw naminhohipatamataindi nasanyataamaayo. Isi sami maarho windi jandoti bito noti nasamaasisati ami sahi windi waapaapi yasati yamaiwise.

28 Nini sangi piwaha sandi kasatohaha sahi aimi atiwih nehopo. Nini sangi nasamasi naindati ami japih sangisenda nini napito satohihaaro. Ami sahi ningi akiti maarho naninyamawaawisi nini nisi Apihienda taati naitandiyohitmandapi ko nga (nyapimaawi) niyataiso tiwi sahi maarititauhe. Ami sandi nini

apaapimaato. Ami Apoho ningi natanoaasihi napitihoninisi ko ningi nanitipahaati apipaahi jhi autaaahi awaisihore.

²⁹ Wapa aimi noaipaitandaihi ami kapa sangi noaipasahi sapa siyati noaipaitaise satiti kasatataato. Ami kapa noaipahonihura sahi mmoniwu e akite tiwi gwinyaapi ami nisapi ginunyataatiwo.

³⁰ “Nini sangisati piwaha wonji otih utari pihindi piwaamaatito. Maapi yapimbataapihi jatisiho aimi yaho taati nasataiso. Ko ningi windi namaanitipahaati ami windi watipihometisi ko ningi wapa kanisati neti niwatitandihapa owe-tise.

³¹ Ko ningi anitisa niwatitandihandi owendaahandi kandi ami ishiya maapi yapimbatambihya nini nisi Apihoi maarho nunyataati ami ko kaime dimbipa atiwindi kapa nahataapa kiyohitihandi mmondaatiwi kimbhi namasi nutihaawi sahi dopise,” undati Jisaasiho komi otipipatihya koai n>wipinjohiyehiyai kaundataase.

15

Kima Piwima Ipati Akipati Wainhandapuni Ami Katami Isititi Saatitihopihare

¹ Jisaasiho piwaha wa satati kandaase. “Nini ipati akipati wainhandamataindahoninithi ami nisi Apoho wainhandami osaataatami satihoe.

² Isititi saatitihoyandipihoyamingosihoi nisi Apoho nawetati tisatati nemahore. Iyati ami isititi saatitihoyandipihoyningosihoi nisi Apoho

itatamanati wani nutih+hapa isaaha naapiho nainj+ha nawetati isapiyat+ tiw+ha nemataise ami isiti+ti saatit+ho yandip+ho awais+ho ami taah+ho ningoitando.

³ Sahi aimi noaipapi popit+hiyaate ami nini sangi piw+ha sa aimi kasati+ti kandisasoh+ha sangi neti popit+hiyaatesamas+ho.

⁴ Sahi ningisawi maasi timaamait+wise ami nini sangisati maasi timaamait+taano. Iyataati ipatami isiti+tiho koai yandih+ ahendaati windi nga yandip+ho namingoitaise. Nehi ko ipati akipateti ahendaati yandip+ho nga ningotaise. Ami siri kireti sangisangi akipipa yandip+ho windi ningopi namaamoyaitaapo ami sahi ningisawi maasi windi timaamaamaitawaawaaho.

⁵ “Nini niwahonini ipati wain+handamataind+hon+nitih+ ami sahi nisi isiti+tihomataiw+hiyaate. Isi ami utaaho wo ningisati maasi timaamaiton+hi ami nini koisati maasi timaamaitisanaahi yandip+ho akipipa taah+pipa ningoti namoyaitaise. Ami sandi nini apaapi+maato. Nini sangisati maasi windi biminianaahi sahi wapa nga windi kamaitauhito.

⁶ Utaaho wo ningisati timaamaitati kon+hi ningisati b+mindataataahi ami ko noaipati ipatami isiti+tiho nawet+ndiwati awaip+tihi nepi yot+w+ sis+haap+hi tim+hauhi t+hamas+patamatyahoe.

⁷ Ami sahi kiyaat+n+hi ningisawi timaamaitisaihi nisi piw+ha sami oman+it+tihi ahotanaahi sahi wapaapi gw+nyaapi maaritoh+pipa Autaahaatiho nasam+tandi nehi

nanihaiwi koai nunjeniwī kaundiwise. Amī sahi nunjeniwī kaundohipipa kapa ko sangi nasamitaiso.

⁸ Sahi yandipho akipipa taahipipa ningopi namoyaawaawi amī nyahī kiyaaninihi akiti Jisaasihoai niwipinjhaayo tiwi nepi isihiyai nunjawaayopo. Sahi siyawaawi nisi Apihōai ambipati awaipati nunyawaayopo.

⁹ “Ningi Apihō maarīho nanimipatamataindi kimikireti sangi ninī nisi maarīho nasanyataayo. Nasanyataayoni sahi kiyaatinihī ningisawi timaamaitiwimapise amī ninī koninihi sangi maarīho nasanyamī nutaano.

¹⁰ Iyataati ninī nisi Apihōmī winihapipa piwiha atiwisonihī amī ko koninihi komī maarīho naninyatoandaise. Isi amī siri kireti sahi nisi winihapipa piwiha atiniwi kiyaatinihī nisi asimwaatitihī bindawaawaahi amī ninī sangi koninihi nisi maarīho nasanyamī nuto.

¹¹ Saiwa ninī sangi kasatohiwimaiwa amī ninī maarititi nisi Apihōmī winihapipa atiwisohitihandi sahi nepi amī nisi winihapipa piwiha sahi maaritwi atiniwi ninjapepihiritaatiwe. Aiwī amī sahi nisapi maaritohitihandi wīndi keti owemetati kandinihi samī maarīhoatitihī tisaitati ahotitande.

¹² Nisi winihapipa siyate. Ninī sangi nisi maarīho nasanyohipatamataiwi sahi wonji woai kinyi maarīho nunyapi naminiwise.

¹³ Amī utaaho wo komī naisihyaapi napotaataahi kiyai ko komī maarīho numwindihandi apipaahi aungwohande tati

isihiyai neti nunjataise.

¹⁴ Ami sahi nini kasatohipipa kapa nahataapa kiyawaawaahi sahi nisi naisihyaate.

¹⁵ Iyataati wani sangi nisi otipipatihyaate satataamaato. Owetise. Ami utaaho womi nehi otipipatihho komi awaisiho wapa kaitandi gwinyaati neti timanimbipa nahataapa ko windi monahoso. Ahi namati nini sangi wani nisi naisihyaate satataato. Sandi nini sangi nisi naisihyaate satohitmandi ami piwaha nahata ningi nisi Apihho kandih atindi nehohaha ka nini sangi kasatataate. Iyataati ami sangi nini nisi naisihyaate satataato.

¹⁶ Sahi ningi nanimhanawi sami otipipati naninyawaamaayopo. Owetise. Nini sangi nasamihanataayo sahi noaipapi nisihyaatimatitaatiwo. Aindi nini sangi otipipati kimat nasanyataayo. Ipi yandipihho pihitiwi taahho ningopi namwiyaitaatiwo. Iyataati ipi yandipihho akipipa sahi namiwiyohipipa kapaanihi sangisati ahotimi nutandi nini maaritataayo. Saiwi sahi wapaapi nisi Apihoi nunjesaihi ami sahi nisihyaatisi ko kapa sahi nunjenohipipa sangi nasamitaise.

¹⁷ Isi ami nini sangi winihapi pa piwaha watipihapa kimba nasanyataayo. Sahi ninaasonhi sami naisihya nahatiya ninaasoai maarho nunyawise.

*Kima Piwima Jisaasihoai Nwipinjohiyihiyai
Isihya Yapipatambhiya Manditiwitaapo
Tahaare*

18 “Ami isihya yapipatambihya sangi manditisisaihaahi. Ami sahi gwinyaapise kiya ningi jhi manditinisohithandiso. Ami sirikireti sangi kiya manditisisitaapo.

19 Ami sahi isihya maapi yapipatambihyaamataiw+hiyaatitanaahi ami kiya sawanaami isihyai kawisohirihireti kasiwi kiyaami maarho nasamitauhe. Nasamithandi kandi ami nini sangi kiyaamihathapi yandihesamati nisihyaatimatitaatiwi aimi nasamahanonhiyaate. Nasamihanonhiyaatitihikandapi isihya yapipatambihya sangi manditisaipi ahosisamawaayopo. Ami sahi yapipatambihyaatimetiho.

20 Nini sangi piwaha kasatohiha gwinyaapise. Wo otipipati komi awaisihoai windi namusatiphaase. Owetise. Ami sami awaisihonhi kiya mimaipiniwi yaasihaiwa naninyowi ami sangisangi kiya mimaipisiwi yaasihaiwa nasamitaapo. Iyataati ami kiya nisi piwaha atinisaawaahahi ami sami piwihaisangi atisitaapo.

21 Ami kiya sangi mimaipisiwi yaasihaiwa nasanyohitindi ami sahi nisihyaatitithe. Iyataati ami kiya ningi natanoasihahi nasohihoai windi mausonawaawe.

22 Ami nini windi namaapiti ami nini kiyai piwaha windi kamundisanaahi kiya maipihandi owehiyaatatami maipihandapi piwaha kiyai windi namusaitaihe. Siyati kiyai piwaha windi namusaitihati kati ami nini aimi napiti piwaha kiyai kaundonhihi ami kiya

nisì pìwìha nemapì ahosìnimahopo. Isì kiya satìwì nyahì maipìhandì owehiyaane tìwì wìndì kamaatìtaapo. Kiya aimì maipìhandisahiyaasì kandapì kiyai pìwìha aimì nusetaise. Isì kiya wìndì yamaanìhìmaitaapo. Owetìtaise.

²³ Utaaho wo nìngì mandìtìnisatì nisapì poundiso so amì nisì Apìhoaisangi mandìtìwisatì kopì poundataise.

²⁴ Nìnì kiyaamì otìhatìhì bindataatì kiya ninjìhauhì otìpìpatì watìpìhaiwa nìnì kiyataayo. Iyataatì saiwa utaaho wo jìhì aimì wìndì kamaayìhaiwa kiya mmonìhauhì nìnì kiyataayo. Amì nìnì kiyaamìhatìhì saiwa wìndì kamaisanaahì kiya maipìhandì owehiyaatatì amì maipìhandapì pìwìha kiyai namusaitaihe. Namusaitìhatì kati amì nìnì saiwa kiyonìhì ninjapì mmonawaahandì kandì daahì nìngìsunì amì nisì apìhoaisunì maindaanyangi mandìtìnyiwì pohipìnyisawaayopo. Isì kiya aimì maipìhandisahiyaasì kiyaamì maipìhandapì kiyai pìwìha nusetaise. Kiya wìndì yamaanìhìmaitaapo.

²⁵ Iyataatì kiya sandì kiyohìtìmandì kiyaamì wìnìhapìpaatìhì pìwìha wa jìpatìpindisìha noaipatì akaahaimatìtande. Iyataatì sa pìwa satise.

‘Nìngì kiya nehì nuwipìhandì mandìtìniwì pohipìnisopo,’

Aunìhìhìrì 35:19,

69:4

tatì jìpatìpindise.

²⁶ “Nìnì nisì Apìhoapìhapì sangì netì Jatamanatì Andìtisiwìtandìhoai nandusoasisanìhì ko sangìsenda napìtaise. Ko sangì Jatata-

manati Anditisaiwitandho so Itipihopito Autaahaatihometirihiretapi piwaha akitha neti autemasihho. Itipihho so nisi Apihoaapihapi noaipasi nasati nisapi sangi piwaha nesipa ausaati kasatitaise.

²⁷ Ami ko siyon sangisangi nisapi ishiyai piwaha nesipapi ausaapi kaundiwise ami sahi wuwanhuraapi ningisawi maasi bimambiwhiyaatiso.

16

¹ “Nini sangi saiwa aimi kasatataato ami nisapi ginunyaahohitihandi windi namaamaitaatiwo.

² Judaahiyaami ananji gwiharaahonya Autaahaatihopi gwinyaapi gaapunditaatiwi ahoyanohipipihisahi windi namutaatiwi ishiya nasisapupwi nepi natiwisoasitaapo.

Ipoti wura yahura taati nasataise. Kura noaipahonhi ishiya sangisi siyhiyaatangi tisawawaawi kiya saiwi gwinyaitaapo. Nyahi Autaahaatihoi gaahati kawisati koai newaati mepi autaahewaumwahaayono tiwi gwinyaitaapo.

³ Ishiya saiwa kasitaapo ami kiya nisi Apihoisuni ami ningisuni windi manyoniwhiyaaso.

⁴ Saiwa sangisi sangi nasoaipasihini nini taati wani sangi kasatataato. Ami kaiwa sangisi nasoaipahonihura ami nisapi satiwis, e ko satati sahi jatiniwo nyatati aini jhi timana kanyatindihande tiwi gwinyaitaatiwo.

*Kima Piwima Itipihomi Otipipatap Jisaasiho
Katindihandapahaare*

5 Ami wanì ningisì natanoaasisìho nisì Apìhoenda taatì naitandiyonìhandì kandì sahì samì wonì sandìpì kinyì maahapìhapì taapì naitaapaise? Ndìwì namaanìsehopo. Owetise.

6 Ami nìnì sangisì wanì aimì saiwa kasatonìhì samì maarìho yaasatì tìsatataise.

7 Samì Maarìho siyatì tìsatìhìhandì kandì nìnì sangisì akìtì kasatataato. Nìnì naitandiyohìtìmandì sahì sawanaatapì naitandiyonì gaare. Sandì apaapìmaato. Ami nìnì sangì nasamasi namaayataataahì sangisì Andìtisaiwitandìho sangisenda wìndì namaapìtaise. O amì nìnì sangì nasamasi niyataataahìhì amì koai nìnì netì nandusoaaasisanìhì sangisenda ko napìtaise.

8 Ko nasataahura isìhiya yapìpatambìhiyai siyatì netì nunjìtaise. “Sahì (samì) maipìhandapì gwìnyaahohìrìhìretì tìtìhì gwìnyaawaamaayopo. Owetise. Ami sahì Autaahaatìho isìhiyaisì usonatì kiya ainahiyìhiyaare tatì gwìnyaasìrìhìretì sahì wìndì mmonìwì gìmunyaahopo undatì netì nunjìtaise. Iyatì amì Autaahaatìho sahì isìhiyaatì yapìpatambìhiyaatangi sasatatì sahì pìwìha nepìse tatì netì tipìtapaatì jasondaise, undatì netì kiyai nunjìtaise.

9 Ko kiyai maipìhaiwaametirìhìretapì netì nunjìtaise tohìtìndì amì kiya nisapì satìwì Autaahaatìho Ahìwisìho Kìmì Kosì nyangi japìhì nanyamaitaise tìwì gìmaanunyaahohìtìhandape.

10 Iyatì amì ko nìnì kiyohìwaiwaapunì nìnì nìwahonisapunì isìhiya yapìpatambìhiyai

saundati neti nunjitate. Jisaasihohi ainahihohi tithohosi Autaahaathihohi ahowimati numwasi niyati awaisihohemwataise unditaise nini sangi nasamasi nisi Apihohenda yamihapataathihapi naisanihihi ami sahi ningi japihihi wonhi windi maanondaatiwimandapo.

¹¹ Iyati ko isihiya yapipatambihiyai saundati sangisi Autaahaathihohi sahi piwihaha nepise satati neti tipitapa jasondaise unditaise. (Ami kiya Jisaasihohai pohipiwiwihi ami isihiya maipihiya Jisaasihopihi giwunyaahohiyihiyai Autaahaathihohi sahi nisi ndiheti ainahiyihiyati tithiyaate unditandi Jisaasihohi komi ambipati nunyainjithandi nemawaayowo). Ami sandi apaapiamahe, Autaahaathihohi Bwaasirihirihi yapimbatihati jatirihirihi aimi ipihatisamati kinyi maipihonisihi piwihaha aimi nepaise undati kaundihe.

¹² Nini sangisi piwihaha kasatitandihaha pihitahati taahihandaahandi kandi wani sahi nga windi atiwi namaitaapo ami piwihaha pihitahaiwaaso.

¹³ Ami Itipihohi Autaahaathihohimetirihiretapihi piwihaha akithaha neti ausaimasihohi nasataahura piwihaha akithaha nahata ko Autaahaathihohiapihapihi atisati nesihaha sangi neti gisunyaahonihihohi ami sahi naitaapo. Iyataati ko sawahomihaha piwihaha windi kamaatitaise. Owetitaise. Ami nehohi ko atisihahahihohi katitaise. Kasatatihihi ami wiwa ipotihohi nasati noaipaitandihaiwaapisangi kasatitaise.

¹⁴ Nini piwihaha katisanihaha ami wapa nisihapaha ko neti sangi kasatitaise. Iyataatihihi soretapihihi ningi ko mepihohi autaahenihihi mati ambipatihihi awaipatihihi naninyatihihi ami nisi watipihandihohi neti nasisitaise.

15 Ami nisi Apihomihapa kapa nahataapa nisihapaare. Aihĩ ami sandi kandapi Itipihoni nisihapaari nahataapa nisaapihapi neti sangi kasatitaise satataato.

Kĩma Pĩwĩma Jisaasiho Komĩ Otĩpĩpatĩhiyai Saundatĩ Windĩ Otĩhĩmetanĩhĩ Samĩ Maarĩho Yaasatĩ Tisatatamatatĩhandĩ Kandĩ Japĩhĩ Masĩhonjĩtanĩhĩ Sahĩ Maarĩtaapo Undĩndĩhandapĩhaare

16 Jisaasiho nyahĩ komĩ otĩpĩpatĩhiyaanĩ koai nĩwipinjohiyĩhiyaanangi sanyatatĩ, “Windĩ otĩhĩmetanĩhĩ sahi nĩngi windĩ maanondaapo. Maanonĩwĩ ami nehĩ masĩhonjĩtanĩhĩ sahi nĩngi japĩhĩ nisondaapo,” nyatatĩ kanyatataase.

17 Ko nyangi sanyatihĩ ami nyahĩ koai nĩwipinjohiyĩhiyaanamĩ usaanĩnĩ newaatĩ yawanaanĩ sanaatĩ nasenĩhaayo. “Ko satatĩ nyangi kanyatisĩma tanyaaha napotaha kanyatise? ‘Nehĩ masĩhonjapĩ sahi nĩngi windĩ maanisonĩwawĩ ami nehĩ masĩhonjĩtanĩhĩ sahi nĩngi japĩhĩ nisondaapo. Ami nĩnĩ nisi Apĩhoenda niyataayono,’ nyatĩndĩmando?” nnaatĩ nasenĩhaayo.

18 Nasenaatĩ ami japĩhĩ jinjĩhaatĩ satatĩ, “Ko nyangi sanyatatĩ, ‘Nehĩ masĩhonjapo,’ nyatisĩmaapĩ nyangi windĩ namaanyesĩpainje. Isi ko kaami tanyaaha napotĩhaase nyahĩ windĩ mohono?” naatĩ yawanaanĩ nasenĩhaayo.

19 Nyahĩ sanaatĩ nasenĩhonĩhĩ Jisaasiho mmonatosatĩ nyahĩ koai nun-jendĩhaawiyohĩhaapĩ nyangi ko sanyatataase. “Ami nĩnĩ pĩwĩha sangi kasatohĩhaapĩ ko napitĩndaase tĩwĩ taawĩ kanawaatowo? Nĩnĩ

wonhi sahi maanondaapo. Maanisoniwawi ami japih masihonjitanhi nngi sahi nisondaapo ndaato.

²⁰ Nini apipaahi akitinhi sngi kasatataato. Nngi nanoaipaitandaiwimaiwa nanoaipahonhi ishiya yapipatambhiya maarititaapo. Maaritisaahi ami sahihi sami maariho tisatonhi maariho asipaiwi apipaahi waati aungwohandi kaahaatiwi sahi gwiitaapo. Saiwi sami maariho yaasati tisatonhi waati waapihihiwi gwawawhiyaati kiyati ami nepemaitiwi sahi maarititaapo (nini japih nepati jainjasihihi ami sahi nngi nisonawaawo).

²¹ Sahi gwinyaapihiyaate. Apopaati kaatami maaha namwitandihuraatih kaati ambipati gwisaha awaindi yaawih kaati nehotataise. Siyati yaawih nehotinjhaati kaati maaha aimi namotosahura kaati yaawindihandapi jahira windi gimunyaase. Owetise. Nanipimatamati maaha aimi noaipasih kaapi maaritataise.

²² Ami sangisangi sikireti wani sami maariho yaasih nehotiwi sahi maariho asipaiwi taawi gowaayopo. Taawi gowaahandi kandi ami nini sngi japih jainjasihihi sami maariho usaasinihonhi sahi maarititaapo. Iyataati sandi nisapi sahi maaritotindi wo windi sami maarihoaatihapi namemaitaise. Owetitaise.

²³ Sura (asisiha seti) nini japih nepasi nisi Apihoenda naisanihura sahi nngi wapaapi windi namaanisendaapo. Nini akitinhi sngi kasatataato. Ami sahi aimi nisihiyaati nisi naisihiyaatisi sahi nisi Apihoi wapaapi nunjesaihaahi nini koaisati maasi bindataayoni kapa

sahi koai nunjehohipipa nasamitaise.

²⁴ Nasati wani kimuraatisurimura sahi nisi ambipati ambihitiwi nyahi Jisaasihomi naisihiyaani koai niwipinjohiyihiyaane tiwi nisi Apihoi wapaapi windi namunjenhopo. Isi ami wani kimuraapi namasawi sahi nisi Apihoi wapaapi nunjepise ami sahi nunjenohipipa sangi ko nasamitaiso. Nasanyonhi ami sami maaritohitihandi noaipati sami maarihooatihititaitati kandinhi ahotitando,” nyatati kanyatataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Nini Yapipatambi
Watipihandi Autaahaatihoi Tipinditandi
Nainaamaninjithandi Ipihatindimataayo
Tindihandapihare*

²⁵ Satati kanyatatosati Jisaasiho jhaati wa sanyatataase. “Nini sangisi saiwa piwiwa kaiwaami tanyaaha akaaha noasandihitiheni siwipati namihandihaiwa kasatimi naso. Ipotihura nini japihi siwipati namihandihapiwiha sangi windi kamaasatito. Owetitaise. Nehi titihi piwiha akaaha nisi Apihopi nini sangi kasatito.

²⁶ Yahura wura taati nasataise. Nasataisi noaipahonihura sahi nisi Apihoi wapaapi nisi ambipata nunjendaapo. Iyataati nini sangisi sasatataamaato. Nini sami aunahipa neti sapi nisi Apihoi nunjendo sasatataamaato. Owetise.

²⁷ Ami Apihohi ko sawaho sangisi komi maarho nasanyahore ami sahi aimi ningi sami maarho naninyauho. Ami sahi nisapi satiwu ko Autaahaatihooapihapi nasahoso

tɪwɪ ɡɪnunyaahauhi sandapɪ ko sangi maarɪho nasanyataise.

28 Nɪnɪ nisɪ Apɪhoapɪhapɪ dosi maapɪ yapɪmbataapɪhi napɪtɪhonɪnisɪ amɪ wanɪ nɪnɪ yapɪmbataapɪhi namasi Apɪhoenda japɪhi taatɪ niyataayo,” nyatatɪ nyahɪ koai nɪwɪpinjohiyɪhiyaanangi kanyatataase.

29 Ko nyangi sanyatihɪ amɪ nyahɪ Jisaasihoai nɪwɪpinjohiyɪhiyaanɪ koai saundɪhaato. “Kɪnyɪ nyangi wanɪ tɪtɪhi pɪwɪha taapɪ kanyatapaase. Kɪnyɪ pɪwɪha nyangi wɪndɪ ɡɪmaanyunyaatɪha katapaamaise. Iyapaapɪ kɪnyɪ pɪwɪha namɪhanɪpɪha tɪtɪhi pɪwɪha noasandihɪ katapaamaase. Owetise.

30 Iyataatɪ nyahɪ wanɪ kɪnyapɪ mmonɪhaayo. Kɪnyɪ nahataapa nga gwɪnyaapɪ aimɪ mmonɪpɪhone. Isɪ utaaho wo gɪsɪ wapaapɪ nangisendandɪ taatɪ gwɪnyaahonɪhi ko sangɪ gi nangisehonɪhi kɪnyɪ koai ko nangisendandɪ gwɪnyaasɪpɪpaapɪ kaundɪtaise. Sandɪ netɪ nyangi nanyɪsɪhi kɪnyapɪ ko Autaahaatɪhoapɪhapɪ nasahoe taatɪ ɡɪhunyaahaayo,” undaatɪ nyahɪ Jisaasihoai kaundɪhaato.

31 Nyahɪ koai saundonɪhi amɪ ko Jisaasiho komɪha wihoanɪha nyangi sanyatataase. “Sahɪ wanɪ nisapɪ ɡɪnunyaawaayopo.

32 Sandɪhi amɪ nga sahɪ nisapɪ ɡɪnunyaawaahandɪ kandɪ kɪmandɪ kasatataato, sahɪ atiwɪse. Asɪsɪha kɪma aimɪ taatɪ detɪ nasataise. Iyatɪ aimɪ kɪma noaipataise. Sahɪ nɪngɪ nanɪmaitaapo. Nanɪmasaihɪ nɪwahonɪnɪ bitoaito. Iyataahandɪ kandɪ nehɪ apɪpaahɪ nɪnɪ

nɪwahonɪnɪ bitondaamaayo. Owetise. Amɪ nisɪ Apɪho nɪngisatɪ maasɪ bitondaise.

³³ “Nɪnɪ sangisɪ saiwa kasatohɪwɪmaiwa amɪ samɪ maarɪho yatɪhɪ japatisandandɪ kasatataato. Amɪ kɪmaapɪ yapɪmbataapɪhɪ sahɪ samɪ maarɪho amɪtɪha ambɪpatɪ netɪ nasopɪsasɪnatɪ mɪmaɪpɪsimatɪ amɪ yaasɪhaiwa kɪyaatɪnɪhɪ newaatɪtaapo. Saiwɪ newaahandɪ kandɪ sahɪ wɪndɪ yamaiwɪ andɪtitɪwɪ bitosawise. Amɪ nɪnɪ aimɪ maapɪ yapɪmbatambɪ watɪpɪhandɪ netɪ nainaamanɪnatɪ Autaahaatɪhoai tipɪndɪndɪhandɪ netɪ ipɪhatɪndɪmataayo,” nyatatɪ Jisaasiho nyangi netɪ andɪtɪnyiwatɪ kanyatataase.

17

Kɪma Pɪwɪma Jisaasiho Komɪ Otɪpɪpatɪhiyaapɪ Gaapɪhundɪndɪhandapɪhaare

¹ Pɪwɪha saiwa Jisaasiho komɪ otɪpɪpatɪhiyai kaundatɪ owematosatɪ komɪ ndɪmaahomwaanɪ naingaati yamɪhapataatɪhɪ Autaahaatɪho bimɪmbɪpɪhɪ jatataatɪ sandaase. “Apore, kɪnyɪ nisɪ gaahandɪ amɪ yundanyɪha isɪhiyaisɪ nepɪ nunjɪtaapɪhura wanɪ kɪmuraare. Isɪ kɪnyɪ nisɪ gaahandɪ nahandɪ yundanyɪha nepɪ isɪhiyaisɪ nunje. Amɪ Nɪnɪ kɪnyɪ kimwaahonɪnɪ kɪnyɪ gaahandɪ nahandɪ yundanyɪha isɪhiyaisɪ netɪ nunjɪtaano. Nisɪ Apɪho apɪpaahɪ gaaho sanahɪho otiwa kaumbwaatɪ ambambohoe undɪto.

² Amɪ kɪnyɪ nɪngɪ watɪpɪhandɪ aimɪ nanɪmise nɪnɪ isɪhiya nahatiyai kandaahɪ iwinjatataatɪ amɪ kɪnyɪ nisenda natɪpusoaasingiyɪhiyai kaundisanɪhɪ kiya asɪyɪhiyaimatɪwɪ kɪyaanɪhɪ jinɪjapɪhɪ bimɪtaatiwo.

3 Iyataati kiya asi-y+hiyaimati-w+ kiyaan+hi jinjap+hi bim+taati-w+handam+ tanyaaha siyate: Kiya kiny+ neh+ naason+ Autaahaat+hon+ ak+ihonyap+ mmon+w+ g+wunyaatat+ am+ n+n+ Jisasi Kiraisihon+n+ kiny+ nat+p+noaasin+hi na-soh+honisap+ mmon+w+ g+nunyaahoh+it+indaah+ kiya asi-y+hiyaimat+taati-w+hand+ nep+ kiyaan+hi jinjap+hi bim+taati-wo.

4 Kiny+ ot+p+pati+ ningisi+ nan+ming+pati+ aim+ kaind+ owemataat+ kataah+ is+hiyai kinyap+ saund+ti ko nisi Ap+ho ap+paah+ gaaho sanah+ho otiwa kaumbwaat+ ambambohoe und+ti kiny+ yundany+ha nahand+ net+ nunjo.

5 Apore. Yap+pati+ nahataapa sang+ noaipasura amb+pati+ awaipati+ net+ gisat+ maasi bimoh+pati+ wan+ k+mura jap+hi+ ningi naninye.

6 “Is+hiya am+ kiny+ is+hiya yap+patamb+hiyaam+hat+hap+ numwaap+ ningisenda nat+pusoaasin+hi+ ningi nanipaaho-hiy+hiyai kinyap+ ausaat+ aim+ kaundataato. Kaundon+hi+ kiya kinyap+ mmon+w+ g+wunyainj+hi+ kiny+hiyaimatawaayopo am+ kiny+ kiyai ningisenda nat+pusoaasin+hiyaaso. Aiw+ kiya kiny+ p+w+ha aim+ nep+ taaw+ gisapep+irawaayopo.

7 Iyawaawi am+ wan+ k+muraan+hi+ kiya aim+ mmon+w+ g+wunyaatataise. Nahataapa kiny+ ningi nan+ming+p+pa kinyaap+hap+ napiho.

8 Am+ kiny+ ningi kiny+ p+w+ha kand+p+ nan+ming+ha kiyais+ kaund+ti+ nunyon+hi+ kiya nep+ kiyaam+ oman+j+ti+hi+ ahiyaw+ gw+nyaawaayopo. Nep+ gw+nyaap+ nisap+ sat+w+ ‘Ye’. Ak+ite. Ko Autaahaat+hoaap+hap+ nasataise

tɪwɪ mmonɪwɪ gɪwunyaatataise. Gɪwunyaatati nusesɪpainjɪhi mmonawaawɪ amɪ nisapɪ satɪwɪ koai Autaahaatɪho natausaasihɪ nasahore tɪwɪ gɪnunyaawaayopo.

9 “Apore. Nɪnɪ isɪhiya maapɪ yapɪmbɪmbatambɪhiyaapɪ gaapundataamaayo. Owe. Nɪnɪ isɪhiya nɪngisɪ kɪnyɪ nanɪmingiyɪhiya amɪ kiya kinyɪhiyaatihɪ kiyaapɪ gaapundataayo.

10 Isɪhiya nahatiya nisɪhiyaatohiyɪhiya amɪ kinyɪhiyaare. Amɪ isɪhiya nahatiya kinyɪhiyaatohiyɪhiya amɪ nisɪhiyaare. Iyataatɪ kiyaamɪhetapɪ nisapɪ isɪhiya nahatiya satɪwɪ ‘Ye. Akite. Ko apɪpaahɪ gaaho sanahɪho otiwa kaumbwaatɪ ambambohore,’ tɪwɪ nisɪ yundanyɪha gaahandɪ mmonawaayopo.

11 “Iyataatɪ wanɪ nɪnɪ gisenda napɪtandiyo. Nɪnɪ maapɪ yapɪmbataapɪhi wɪndɪ otɪhi bɪmimɪto. Iyataahandɪ kandɪ amɪ nisɪ isɪhiya kɪnyɪ nanɪmingɪnɪhiyaahɪ maapɪ yapɪmbataapɪhi kiyaanɪhi bɪmɪtaapo. Apore, amɪ kɪnyɪ gi wonɪtinɪhi kinyatiyaho (maapɪ yapɪmbataapɪhi) wo owetise. Gisaahɪhi isɪhiya nahatiya nga mepɪ autaahepɪhi mapɪ kinyapɪ nahatiya nga atotɪpɪwesawɪhone. Kɪmiya nisɪ isɪmiyaisɪ kinyɪ ambɪpatɪ nɪngisɪ nanɪmingɪpatamɪ watɪpahanda anɪtimbɪ iwinjatime. Anɪtimbɪ iwinjatisamɪhi kiya noaipapɪ tɪmaamaitɪwɪ nehɪ naasiyaimaatɪtaatɪwo amɪ kinyunɪ nɪnunɪ noaipɪha tɪmaamaitɪha nehɪ naasaindanɪtohipatamataiwo.

12 Nɪnɪ kiyaisatɪ maasɪ bindataatɪ kinyɪ ambɪpatɪ nɪngisɪ nanɪmingɪpatamɪ watɪpɪhanda kiyai anɪtindɪ iwinjatataayo. Saindɪ anɪtindɪ

iwinjatonhi wo neti windi namihirinje. Nehi utaaho nihirindandihohihi ko nehi naasohihi neti nihirinje ami kinyi piwahaathi jipati pindisiha noaipati akaahaimatitando.

¹³ Wani gisenda ninu napitandiyo. Sandi ninu gisenda napitandiyataati kimaiwa ninu kandaato ami isimiya ninu apipaahi aungwohandi nisi maarho winitihandi maaritohipatamataiwi ami kiyaisi kiyaami maarho aungwohandi wuwitihandi maarititaatiwo.

¹⁴ “Kinyi piwaha kinyi ningi kandipi namingiha kiyaisi ninu aimi kaundonhi kandapi isihiya maapi yapipatambihiya kiyaisi manditipiwisawaayopo. Ami kiya maapi yapipatambihiya gwinyaapi kiyohiwaiwa windi kireti gwinyaapi ami kamaayauho. Ami nisangi sikaindi isihiya yapipatambihiya gwinyaapi kiyohiwaiwa kireti windi gwinyaati kamaayohipatamataiwo.

¹⁵ Kinyi kiyaisi maapi yapimbataapihiyaami otihatihapi nepi nawisapemaitaapi ninu gisi nangiseniti kahitataamaato. Owetise. Ami nehi kinyi kiyaisi anitimbisiwatipi baimbi iwinjatitaapi nangisenataayo. Baimbi iwinjatisamihimi ami utaaho maipihohi kiyaisi windi neti namusopisatitando.

¹⁶ Kiya kimaapi yapimbatambihiyaami piwaatiwi gwinyaapi kiyohiwaiwa kireti nepi gwinyaapi kiyawaamaayopo ami ninu maapi isihiya yapipatambihiya piwaatiwi gwinyaapi kiyowaiwa neti piwandu gwinyaati windi kamaayohipatamataiwo.

¹⁷ Kinyi piwaha akiti apipaahi akaahaare. Isi

kinyi piwaha akaaha nepi kiyaami omanjitihi kumbusopai kaaraahi nepi kinyi kiyaisi nusepemaipi kinyihiyemape kiya noaipapi nehi titihi kinyihiyaaito.

18 Kinyi ningisi maapi yapimbataapihi natipinoasinhi nasohipatamataindi kimiya nisi naisimiya kinyi nanimingiyhiya nisi otipipatihyaisi nini wani neti ishiya yapipatambhiyaamihathi bimitaatiwi nandusoasataayo.

19 Ami kiya noaipapi nehi kiwahonj naasonryami otipipatihyaimatiwi nehi kinyi otipipatih kahitaatiwi nini kiyaapi kinyaapihi nunyandi nini noaipati nehi kinyi kiwahonj naasonryami otipipatihoninimandi nehi kinyi otipipatihhi kahisataayo.

20 "Nini kimiya wani nisi naisimiya nisi otipipatimiyaapaahhi gaapundataamaayo. Ami kimiya nisi otipipatimiya nisapi piwaha ishiyaisi kaundisaihi ami ishiya kiya kiyaami piwaha atiwiwi nisapi ginunyaapi nisi otipipatihyaimatitaatiwihyaapimaawi gaapundataayo. Ami kinyi kiyaisi anditiwiwitaapo.

21 Kimiya nisi naisimiya maariho naasohitanihi timaamaititaatiwi nini kiyaapi gaapundataayo. Apore, kinyi ningisapi timaamaitinhi ami nini gisati timaamaitohipatamataiwi kiya yaindaanyangisaw maasi timaamaititaatiwo. Aiw kiya noaipapi timaamaitisaihi ami ishiya maapi yapimbatambhiya kiyaisi usonawaawi nisapi satiwi 'E koai Autaahaatiho natausaasih

nasahoe,' tîwî gwînyaapî mmondaatîwo.

²² Ambîpatî awaipatî kinyî gaahandisahatî kinyî nîngisî nanîmingîpatamataindîhatî kiyaisî nunyataayo amî kiya tîmaamaitîtaatîwo kinyunî amî nînunî tîmaamaitohîpatamataiwî.

²³ Kinyî nîngisapî tîmaamaitîpî nîngisapîtinîhî amî nînî gisatî tîmaamaitîtî gisatîndaayo. Sandî kinyî nîngisapîtinîhî amî nînî gisatîtohîtîmandî amî kîmiya nisî isîmiya kiyaamî maarîho naasohîtanîhî tîmaamaitîtaatîwe. Kiya saiwî maarîho naasohîtanîhî tîmaamaitisaihî kandaahî isîhiya maapî yapîpatambîhiya nisapî satîwî, 'Koaisî Autaahaatîho natausaasihî nasahore. Iyatî amî koaisî maarîho numwipatamatiyatî komî isîhiya kîmiyaisî Autaahaatîho maarîho nunyataise,' tîwî mmonîwî gwînyaitaatîwo.

²⁴ Apore, kîmiya nisî naisîmiya nisî otîpîpatîmiyai kinyî nîngî nanîminîhiyaare. Kiyaisî kinyî nanîminîhiyaatihî amî nînî bimohîpîpîhî kiyaisangi nîngisawî maasî bimîtaatîwî nînî maaritîtî gwînyaataayo. Amî saiwî kiya nîngisawî maasî bindawaawî yapîpatî kahapaamapîpa sangî noaipasuraapî kinyî nîngî kinyî maarîho naninyapaapî ambîpatî awaipatî apîpaahî kinyî gaahandisahatî nanîmingîpatî mmondaatîwo.

²⁵ Apore, kinyî tîtîhî gaahonîso amî isîhiyaisî tîtîhî gaahatî kawimbî nepî tipîtapaapî usonîpîhone. Saimbî kinyî tîtîhonîtinîhandî isîhiya maapî yapîmbatambîhiya apîpaahî wîndî gisî mangisopî gîmaahunyaahopo amî nînîhî gisî nasisoarî gisonîtî gîhunyaatîhonîne.

Aihi ami kimiya nisi isimiya aimi mmoniw+ gwinyaahopo kinyi nngisi natip+noasin+hi napit+honin+tiho.

²⁶ Kinyetir+hi+retap+ kimiya nisi+miyaisi aimi ausaati kaunditi nunjo. Isi ami kim+ik+reti kaindi kon+n+hi kinyetir+hi+retap+ kiyaisi kaunditi nunjam+ nuto. Nunjam+ naisan+hi ami kiya kinyi nngisi maar+ho nan+ming+ho kiyaam+hat+hi+titando.”

18

Kima Piw+ima Judaasiho Jisaasihoai Kom+ Tiworisaam+ Ikw+iraat+mas+it+handap+haare

(Matiyuhu 26:47-56; Maak+ho 14:43-50; Ruk+ho 22:47-53)

¹ Saiwa sata katati Sap+hop+ Jisaasiho gaapundati owemamap+ kom+ otip+pat+hiyaisati waap+hinj+ kinjam+ amb+pat+ Kit+ron+hinjain+ nuwi kinjam+ gwaahor+hi+ri nahaitawaayopo. Sinj+ waapinjami wih+ini m+hih+ini tandip+ho mmaip+ amoepatami osaataati waati ahetihi kaati nuw+ noaipawaayopo.

² Judaasiho Jisaasihoai kom+ tiworisaam+ ikw+iraat+hi awusaitand+ho saati osaataati mmonahore ami Jisaasiho kom+ otip+pat+hiyaisa saphi ahoyan+hauhi iwinjahoso.

³ Siyati mmonahosi ko Judaasiho Rom+hiyaam+ pw+si+pi+ yaipa kaiw+ tunn+w+ yahw+nohiy+hiyai Jisaasihoai kaati tandip+ho mmaip+ amoepati ipatami osaataati isip+ nep+ w+raitaat+wi numwaasi notaise. Aihi ami Autaahaat+hom+ An+ Awaind+handaat+hi prisihiya is+hiyaap+ otip+pat+ kaiw+ nandapa

kohasiþho tihwi Autaahaatihoai dipumanwi
 waamaitumahohiyhiyaami mithiya
 awaisawhiya jhiyauni ami Parisihiyauni
 tingaathaisahiya usa Autaahaatihomi
 Anj Awaindihandi jaawi bitohohiyhiyai
 natiwusaasauhi Judaasihoaisawuni ami
 Romhiyaami tunniwi yahwinohiyhiyaisawi
 maasi nowaayopo. Nowaawi kiya tunniwi
 yahwinohiyhiyauni tingaathaisahiyauni
 ami apatinditihisi sisha norhiruni ami
 ramihanduni tipopi isipi ami pwiþpi yaipati
 kiyaami tiworisaisawi tundaatiwihandamataiwi
 wirapi isisi nowaayopo.

4 Ami Jisaasiho ishiya kiya koaisi
 kawitaatiwiyohþipa nahataapa aimi
 mmonahosi kiyaamihini deti noti kiyai
 saundataase. "Sahi utaaho diyaamahopi taawi
 daahopo?" undati nunjenataise.

5 Ko saundati nunjeshi ami kiya koai
 wihoaagha saundawaatopo. "Nyahi
 Jisaasiho Nasaaretihandaaahapþhopi
 daahaayo," undawaatopo. Saundauhi
 ami Jisaasiho kiyai saundataase. "Nini
 kimikonine," undataase. Aih Jidaasiho
 Jisaasihoai tiwitaatiwihiyai nusepaasþho
 saphi tunniwi yahwinohiyhiyaisatuni
 tingaathaisahiyaaisatuni bitondaise.

6 Aih ami Jisaasiho kiyai "Nini kimikonine,"
 undih atisawaawi kiya namapi japhi kiya
 nasohihihoanþi onhitwi yapipateti yatih
 timahiyawaayopo.

7 Timahiyauhi Jisaasiho kiyai jhaati saundati
 nunjenataise. "Sahi utaaso diyaamahopi taawi

daahopo?” undati nunjenataise. Saundati nunjesihi ami kiya wihoanaha koai saundawaayopo. “Nyahi Jisaasiho Nasaaretihandaahapihopi taawi daahaayo koai isiwa newa wiraitihaawo,” undawaatopo.

⁸ Saundauhi Jisaasiho kiyai wihoanaha saundataase. “Nini sangisi aimi kasatohaare. Nini kimitkonine satito. Isi ami sahi nisapi taawi daawaawaahi kimiya ningi nanipinjohiyihiyai nawisawitwi nuwise undiwise,” undataase.

⁹ Sandaahi ko piwaha jhi satati katisiha noaipati akaahaimatataise. Kimiya isimiya kinyi natipusoaasinihi nngisenda nasohiyimiyaami wo namihirinje tati katisiha noaipati akaahaimatataise.

¹⁰ Aih Pitaaho namatanaati kosasaihiri wiri kiram anihandopi wiwati gwisinji nasahosi kiri napati Autaahaatihomi Anj Awaindihandaatihiti otipipati kaiwi prisihiya ishiyaapi nandapa kohasipihotihiwi Autaahaatihoi dipumanwi waamaindumwahohiyihiyaami prisiho mitiho awaisiho jhihomi otipipatihomi atihiri gaatihiri tisatamasihiti mhaapi yapipateti timahiyataise. Iyataati so otipipatom ambipati Marikusihoe.

¹¹ Aih Jisaasiho Pitaahoi saundataase. “Kinyi kinyi namatanaati kosasaihiri kiram ananji pausihandopi japihi wipe. Nini nisi ambipati maariho yaasihaiwa naitandi nisi Apiho maaritati gwinyaasitihandi namaitandi kinyi gwinyaapaapo?” undataase.

*Kima Piwima Jisaasihoai Anaasihoapihi
Numwaasi Niyotihandapihaare
(Matiyuho 26:57-58; Maakihohi 14:53-54; Rukihohi*

22:54)

¹² Aihî ami tunnîwî yahwînohiyîhiyaunî kiyai tîhaapundohiyîhiyaunî ami Judaahiyaami tingaatîhaisahiya Autaahaatîhomî Anjî Awaindîhandî jaawî bitohohiyîhiyaunî Jisaasihoai nepî isîpî wirîhîrî ipipata komî ikwîrî maindîmwî wîsasawaayopo.

¹³ Aihî koai jîhî pîrisihiya isîhiyaapî Autaahaatîhomî Anjî Awaindîhandaatîhî otîpîpatî kaiwî nandapa kohasîpîho tîhîwî Autaahaatîhoai dipumanîwî waamaitumwahohiyîhiyaami pîrisiho mîtîho awaisîho jîho Anaasihoapîhî numwaasi nowaayopo. Iyataatî Anaasiho so Kaiyapaasihomî sanaahoe. Iyataatî Kaiyapaasiho so jîhura pîrisihiya isîhiyaapî nandapa kohasîpîho tîhîwî Autaahaatîhoai dipumanîwî Autaahaatîhomî Anjî Awaindîhandaatîhî otîpîpatî kiyohiyîhiyaami mîtîho awaisîho jîhoematatî bimainjahore. Iyataatî Kaiyapaasiho so kînaungwîha setî sura pîrisiho mîtîho jîho awaisîhoematatî bindataahore.

¹⁴ Iyatî nehî kîmîko Judaahiyaami awaisawîhiyai satatî kaundisîhoe. “Utaaho nehî naasohîhî isîhiya nahatiyaami aunahîpa netî kiyaapî nanîpimatî napwîtandî gaare,” undatî kaundisîhore.

Kîma Pîwîma Pitaaho Jisaasihoai Nînî Wîndî Mausotîhonîne Tîndîhandapîhaare

(Matiyuho 26:69-70; Maakîho 14:66-68; Rukîho 22:55-57)

¹⁵ Saimonî Pitaaho utaaho wo Jisaasihoai nîwîpinjohiyîhiyaami woaisamî Jisaasihoai

tiworisa nepi wirasi niyauhi kuri Jisaasihoai niwipinjai komi ipoti niyamaise. Naimi ko Jisaasihoai niwipinjohiyihiyaami so Jisaasihoai niwipinjai awaisiho jiho prisihiya isihiyaapi Autaahaatihomi Anji Awaindihandaatihiti otipipati kaiwi ami nandapa kohasipihotihowi Autaahaatihoi waamaindumapi dipumanihohiyihiyaami mitihomi masaatai nandaataise. Iyataati utaaso soai prisiho awaisiho jiho mitiho biyati usonati piwaundati nahowisahosi nandaataise.

16 Nandaasihiti Pitaaho mihapaahi ipaahaapi onepataini bitondaise. Aihiti Jisaasihoai niwipinjohiyihiyaamo jihaapi mihaapi ipaahaapi matambipaami onepataapihi noaipataise. Noaipati apopati otipipatihaati onepataapihi jatisaamaati piwaundati Pitaahoi numwaasi mihatihiti prisihiya isihiyaapi Autaahaatihomi Anji Awaindihandaatihiti otipipati kaiwi nandapa tihowi Autaahaatihoi waamaindumapi dipumanihohiyihiyaami awaisiho jiho mitiho prisihomi anjitihihi masaatai nandaamaise.

17 Nandaasihiti apopati onepati jatisaamaati Pitaahoi saundataase. “Gisangi kimo utaamoai (Jisaasimoai) niwipinjingihoninaahoetise?” undati nunjenataise. Aihiti Pitaaho kaati saundataase. “Owetise. Nini koai niwipinjohihoninimahe. Ningi wonine,” undataase.

18 Aihiti ami mbwaasihiti sapihi otipipatihiyauni ami tingaathaisahiyauni sisaha thoaawaayopo. Aiwiti kiyaami ambipati diwimaatitandi sisiheti

bitotawa t+hwindawaayopo. Iyauhi ami Pitaa-hoaisangi kap+hi noti kiyaisati maasi bitondaati komi amb+pati dimaati t+hwindataise.

*Kima P+w+ma P+risihiya Is+hiyaapi
Nandapa Kohas+p+ho T+h+w+ Autaahaat+hoai
D+puman+hohiy+hiyaami P+risiho M+tho J+ho
Awais+ho Jisaasihoai Nunjenat+ Tip+tapaat+
Usos+thandap+haare*

(Matiyuho 26:59-66; Maak+ho 14:55-64; Ruk+ho 22:66-71)

¹⁹ Aih+ sura p+risihiya is+hiyaapi nandapa kohas+p+ho t+h+w+ Autaahaat+hoai waamain-dumap+ d+puman+hohiy+hiyaami awais+ho j+ho m+tho Jisaasihoai komi ot+p+pat+hiya koai n+wipinjohiy+hiyaapuni ami p+w+ha ko is+hiyais+ kataunjiwaiwaapuni nunjenataise.

²⁰ Aih+ ami Jisaasiho ko awais+ho j+ho m+toai saundataase. Nini nas+soar+ is+hiya nahatiyais+ p+w+ha auta kaund+ti kandunjataayo. Nini is+hiyais+ kandunjoh+waiwa nahatewa is+hiya nahatiya Autaahaat+homi Anj+ Awaind+handaat+tuni ami anj+ gw+haraahonya is+hiya ahoyan+w+ Autaahaat+hopi g+wunyaapi gaapundop+p+hi kiya ahoyan+hauh+ kap+hi kandunjo. Nini p+w+ha wa is+hiya usa at+homaanisauhi noaat+ti w+ndi kamaato. Owetise.

²¹ Is+ ami k+ny+ ningisi napindap+ nan+sehise? Nini p+w+ha katoh+waiwa is+hiya at+niw+ ne-hohiy+hiyais+ nunjeme nisi kaundoh+waiwaapi kiya gw+nyaap+hiyaaso.

²² Jisaasiho sa satati katih+hura kap+hi is+hiya daitati kaiwi jaawi bitohohiy+hiyaami wo Jisaasihoai nd+maahomwaan+ pihaap+pati tiwih+wati saundataase. “Napaapi kinyi awais+ho j+ho m+ti moai piw+ha sireti saimbi kaundise?” undataase.

²³ Aih+ ami Jisaasihom+ha wihooan+ha koai saundataase. “Nini piw+ha maip+ha m+maip+ndi katisanaah+ sa satin+h+to tip+ kimb+hi is+miya nahatiyai kaunde. Iyataati ami nini t+ti+hi gaahaah+hi katisanaah+ kinyi n+ngisi napaapi nd+maahomwaan+ niwihise?” undataase.

²⁴ Aih+ ami Anaasiho Jisaasihoai p+risiho awais+ho j+ho m+ti+ho wo Kaiyapaasihoap+hap+ neti natausaasataise. Natausaasih+ kom+ ikw+ri wisasoh+r+th+r+ kir+n+hi wisasandih+hoai tingaati+haisahiya numwaasi nowaayopo.

Kima Piw+ima Pitaaho J+haati Jisaasihoai Nini Mausot+hon+ine Tind+handap+haare

(Matiyuhu 26:71-75; Maak+ho 14:69-72; Ruk+ho 22:58-62)

²⁵ Pitaaho sap+hi kon+hi daah+ bitondaati kom+ amb+pati dimaati sis+haap+hi tihwindataise. Aih+ ami kap+hi is+hiya usa bitohohiy+hiya koai saundawaatopo. “Gisangi utaaho kimoai (Jisaasihoai) niwipinjohiy+hiyaami wone,” undiwi koai kaundawaatopo. Saundauh+hand+ kand+ ko daah+ noasati sandaase. “Owetise. Nini koai (Jisaasihoai) niwipinjohiy+hiyaam+hon+n+maah+,” ndaase.

²⁶ Aih+ sura sap+hi p+risihiya is+hiyaapi Autaahaat+homi An+ Awaind+handaat+hi ot+pi+pati kaiwi nandapa kohas+pi+ho

tih+iwi Autaahaat+hoai waamaindumapi
 dipuman+hohiy+hiyaami p+risiho awais+ho
 m+tiho j+hom+ otip+patiho wo bindataise.
 Iyataat+ so otip+patiho Pitaaho atih+r+
 tisatamas+hom+ naisohore. Isi ami ko Pitaahoai
 saundat+, “Kiny+ Jisaasihoaisap+ tandip+homi
 osaataat+ bitohin+hi gisahon+ kiny+ k+m+kone,”
 undat+ nunjenataise.

²⁷ Nunjes+hi ami Pitaaho j+haat+
 satat+, “Owetise. N+n+ Jisaasihoai
 n+wipinjohiy+hiyaam+hon+n+maahe,” ndaase.
 Satih+ ket+ kuraan+hi otipw+is+paat+ sap+ho
 gandaase.

*Kima Piw+ima Jisaasihoai Pairot+ho
 Tip+taapat+ Usos+ti+handap+haare
 (Matiyuh 27:1-2, 11-14; Maak+ho 15:1-5;
 Ruk+ho 23:1-5)*

²⁸ Aih+ Judaahiya Jisaasihoai numwaasi
 Kaiyapaasihomi anj+p+p+hi namasi gaman+homi
 awais+homi anj+p+p+hi awaimb+p+hap+
 nowaayopo. Sand+ kiya asis+haat+hi
 kohokoaisaw+ kiyawaayopo. Numwaasi
 nowaahand+ Judaahiyaami awaisaw+hiya
 sawana m+hat+hi gaman+homi awais+homi
 anj+t+ti+hi w+nd+ nam+ndaahopo. Ami kiya
 kiyaami kimbap+ho awais+ho Pasopaahandap+
 maahoaipat+ sip+sip+hand+ ami kauho wapa
 tip+ t+h+iw+ nandaat+w+huraatih+ ami wiwa
 kiya Autaahaat+homi nd+het+ noaipap+
 kipop+ ainjotahiyaani taane t+iw+. Kiya t+t+hi
 pop+t+hiya Autaahaat+homi nd+het+ j+hura
 Isip+handa Autaahaat+ho kiyai neh+ iwinjas+i+hi

nga bimotihandapî gwinyaapî maahoai pa kohasipîho tipî tîhîwî nandaatîwo.

29 Kiya saiwi gamanîho awaisîhomî anjîtitîhî sawana wîndî namîndaapî ipaahaapî bindawaayopo. Iyauhî Pairatîho noaipatî kiyai saundataase. “Napaapî kîmomîhetî sahî pîwîha nepî yawutaahopo?” undatî nunjenataise.

30 Saundatî nunjesîhî amî kiya kiyaamîha wîhoanjîha Pairotîhoai saundawaatopo. “Amî ko maipîhandî wîndî kamaayahotanaahî nyahî koai gisaapîhî wîndî numwaasi nasaatî pîwîha komîhetî wîndî newa yahomaawutaitaanîhe,” undawaatopo.

31 Saundauhî Pairotîho kiyai saundataase. “Sahî sawanaatî kîmoai nepî samî wînhapîpa katirîhîretî japepîhîrîwî tipîtapaapî usonîwî sohoai tipîse,” undataase. Saundîhî kiya kiyaamîha wîhoanjîha koai saundawaatopo. “Nyahî utaaho woai sohoai wîndî tîmaawîto amî sahî Romîhiyaatî nyahî Judaahiyaanangi sahî isîhiya usai siyîhiyai wîndî tipîse nyatîwî kamaanyatowo,” undawaatopo.

32 Kiya kîma pîwîma satîwî katohîtîmandî jîhî Jisaasiho ko sawaho napwîtandîhîretapî katisîha netî akaahematîtandî katawaatopo.

33 Pairotîho gamanîho awaisîhomî anjîtitîhî jîhatîhî nandaatî Jisaasihopî gaatihî tunnîwî yahwîndaatîwîhiya numwaasi koapîhî nandaawaayopo. Numwaasi nandaahauhî koai Pairotîho saundatî nunjenataise. “Kînyî Judaahiya iwinjaapî bîmingîhonî awaisîhonî?” undataase.

34 Saundihi ami Jisaasiho Pairotihoai wihoanjiha saundataase. “Sa piwa kinyi ningisi nanisenhingi ma kiwahonji gwinyaapiha kandapaino e ishiya usa nisapi gisi kahitauhiha katapaino?” undataase.

35 Saundihi ami Pairotiho Jisaasihoai saundataase. “Kinyi sandingi ma nini Judaahoninithino. Kinyi kiwahonyi ishiya kiyaami awaisawhiyaisawi ningisaapihi nangimaasi nasawaayopo. Kinyi napindi kainihe?” undataase.

36 Saundati nunjesihi ami Jisaasiho Pairotihoai komiha wihoanjiha saundataase. “Nini ishiya awaisawhiya maapi yapimbataapihi jatohiyhiyaamataindihoninimahe. O ami nini ishiya awaisawhiyaimatiwi maapi kimbihhi yapimbataapihi jatohiyhiyaamataindihoninisisanaahi ami ishiya ningi nanipinjohiyhiya nisapi nisi tiworisaisawi dopi tunniwi yahwindaapo ami ningi Judaahiyaami awaisawhiyaami ikwiraatihepimaanimaitaatiwo. Nisihiya nga saitihandi kandi ami owetise. Ami nini usa maapi kimbihhi yapimbataapihi awaisawhiyaimatiwi jatohiyhiyaamati maindihoninithi,” undataase.

37 “Ami kinyi awaisihonji ishiyai iwinjapi bimingihone,” undati Pairotiho Jisaasihoai kaundataase. Pairotiho saundihi ami Jisaasiho wihoanjiha saundataase. “Ami saahi nehi kinyi kiwahonyi piwahaare. Nini maapi yapimbataapihi napiti nisi naati nanimwindimandi tanyaaha nehi

kima naasaape. Píwíha nehí akítíníhí akaahaahíhí katisaníhí isíhiya píwíha nehí akaahaamíhihoanji píniyohiyíhiya ka atíniwí mmoníwí naitaatíwo,” undataase.

³⁸ Saundihí amí Páirotího Jisaasihoai saundatí nunjenataise. “Píwíha akítíníhí akaasa sa naasaahí napitíyahaapíse?” undatí nunjenataise.

Kíma Píwíma Jisaasihoai Ipi Tíhí Atawíhatetí Tipí Tipímandaitatíwí Páirotího Katíndíhandapíhaare

(Matíyúho 27:15-31; Maakího 15:6-20; Rukího 23:13-25)

Aihí Páirotího jahíra ipaahaapí isíhiyaapíhí noaipatí kiyai saundataase. “Kímo utaamomíhetí maipíhapa ko kaimbípa wapa níní moho amí níní sandí kímbe maipíhapa kaimbípaapí ko napone ndí katítandíhaapo.

³⁹ Amí sahí níní kiyatoaasohítíhandapí mmoníwíhiyaate. Kínaungwíha nahatewetí samí kimbapího Pasopaahandapíhura naputohiyíhiyaamí wo sahí kopí maaritauhíhoai nutusoasoního. Isí amí níní samí awaisího sangisí jainjaatí bimisíhoai (Jisaasihoai) nutusoasítando?” undatí nunjenataise.

⁴⁰ Saundatí nunjesíhí kiya kaahaatíwí saundawaatopo. Owe. Somahe. Nyahí Barapaasihopí maaritíhaayo undawaatopo. (Barapaasiho so maatímaatisatí tunnatí ikonahore).

19

¹ Aihí Páirotího awaisího katíhí kiya Jisaasihoai numwaapí pwísípatí wíríhírí yamaníríhíra

yupwapî tiwawaayopo.

² Yupwapî kiya tunnîwî yahwînohiyîhiya wirîhîrî mwîtipatisahîrî nepî awaisawîhiya (kinîhiya) isîhiyai iwinjaawî bimohiyîhiyaamî tingaatîhaamataiwî kaiwî komî mitîhoaatîhî nîwipaawaayopo. Aiwi kiya apotîhîrî nyanyipîhîrî wirî utaarîhîrî nepî koai nîwisowaayopo.

³ Aiwi kiya koai saundîwî, “Kinyî Judaahiyaamî Awaisîhonî (Kinîhonî) Konînhî Kinyî isîhiyai baimbî iwinjaapî bimaamî numwe,” undîwî koapîhî jinjapîhî nuwî napîwaiwî asanapa pîhaapîpatî tîwiwawaayopo.

⁴ Aihî amî jîhaapî Pairotho awaisîho ipaahaapî noaipatî Judaahiya saundataase. “Sahî japî atiwîse. Nînhî sangisî sasatîtî kîmo utaamomîhetî maipîhandî kandapî pîwîha komîhetemaitandîhandî wîndî nînhî moho satîtî amî sahî mmondaatîwî koai nînhî ipaahaapemaitaano,” undataase.

⁵ Aihî Jisaasiho tingaatîha wirîhîrî mwîtipatisahîra kaiwî nîwipaahohîha nipata amî apotîhîrî nyanyipîhîrî niyosi ipaahaapî noaipataise. Siyatî noaipasîhî Pairotho isîhiya wirîsandîhiyai saundataase. “Jasawise utaaho kîmbîhî kîmoso!” undataase.

⁶ Aihî pîrisihiya isîhiyaapî Autaahaatîhomî Anî Awaindîhandatîhî otîpîpatî kaiwî amî nandapa kohasîpîho tîhîwî Autaahaatîhoai dîpumanîwî waamaitumwahohiyîhiyaamî pîrisihiya mitîhiya awaisawîhiya jîhiyaunî amî Autaahaatîhomî Anî Awaindîhandî jaawî bitohohiyîhiya tingaatîhaisahiyaunî Jisaasihoai

iwinjawaayopo. Iwinjawaawi kiya satiw+ kaahaatawaatopo. “Koai ipi titih+ atawihateti tip+ tipimandaape. Ipi titih+ atawihateti tip+ tipimandaape,” tawaatopo. Kiya satauhi Pairotiho kiyai saundataase. “Nini utaamo k+mom+het+ maip+hapa kapaapi ko napone titand+hapa wapa mohoni sahi sawanaati koai nepi tip+ tipimandaapise,” undataase.

⁷ Aih+ Judaahiya kiyaam+ha wihoaan+ha koai saundawaatopo. “Nyahi win+hapi+pa wapa yaha-paisahiyaane. Iyataati kapa nyami win+hapi+pa satati utaaho wo nini Autaahaat+hon+ine tati Autaahaat+homi aunah+pa neti sisip+ton+hoai sohoai tipise tati ahotise. Isi kimo utaamo napone. Ami ko nini Autaahaat+homi mwaahon+ine tati ko noaipati Autaahaat+hoaisati nauratendaiso,” undawaatopo.

⁸ Saundauhi Pairotiho piwa sa atisataati apipaahi daahi aungwohand+ yayataise.

⁹ Yayati m+hat+h+ gaman+homi an+handaat+h+ j+hat+h+ nandaataise. Nandaati Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Kinyi maahap+hapi namb+hone?” undati nunjenataise. Saundati nunjes+handi kandi Jisaasiho Pairotihoai wa wihoaan+ha kamundise.

¹⁰ Siyati kamundih+ Pairotiho Jisaasihoai saundati nunjenataise. “Kinyi n+ngisi wihoaan+ha w+ndi kand+pi piwaamandapaino? Piwaamand+pi ami kinyi mmonapaino e owetiso? Nini gi neh+ ginjati ami nand+soaasati ami sohongi t+ngiti t+hip+mandaito ami gi sahitandi nini wat+pi+handisahon+niso,” undataase.

11 Aihî Jisaasiho komîha wihooanîha sata kaundataase. “Amî Autaahaatîho gi watîpîhandî windî namaahinyonaahî isîhiya nîngî wapa kanitaatîwî kînyî nga windî kamundîtaise. Isî amî isîhiya nîngî nepî kinyaapînimahohiyîhiya siya kînyî maipîhandî kaingîtîhandî nusatîpîhaapî apîpaahî awaîndîhandî kiyawaayopo,” undataase.

12 Saundihî awaisîho Pairothîho pîwa sa atisatosatî suraapî daihîraapî daataise Jisaasihoai windî tipîse mundatî nehî iwinjaitando tato. Ko saihîhandî kandî Judaahiya windî namaamîhaapî kiyaanîhî satîwî kaahaataawaatopo. “Kînyî kîmoai nehî iwinjapî namîhaapusoaasapaapaahî amî Sisaaho awaisîhomî naisohonîmaahe. Amî utaaho wo nînî awaisîhonîne tatî katisîho so noaipatî Sisaahomî tiworîhoemataiso,” undawaatopo.

13 Saundauhî Pairothîho sa pîwa atisatosatî Jisaasihoai numwaasi ipaahaapî noaipataise. Iyatî Pairothîho gwîtîho isîhiyai netî tipîtapaatî usonatî pîwîha atisîhomîhoasinî bindataise. Iyataatî so gwîtîho nawîha awaiwaiwaara kaiwîhore. Amî pîwîha Ipîruhaara so gwîtîho nawîhaara namasawî kiyohopî satîwî Gaapata tîwî ambîhîtîwîhore.

14 Iyataatî sura aimî ipîho otîhapîndaise. Amî sura kura Judaahiya jîhura Isipîhanda Autaahaatîho Isîraherîhiyai nehî iwinjasîhî baiwî bimohîtîhandapî gwînyaitaatîwîhîrî Saararehîrî noaipaitandî detîndaise. Iyataatî sandî asisîha awaisîha kimbapîho

Paasopaahandap+ Judaahiya nep+ t+man+n+w+ am+ kahapaamap+pa nep+ t+man+itaat+w+huraare. Aih+ Pairot+ho Judaahiyai saundataase. “Sam+ Awais+ho k+mos+ sah+ iwinjasawise!” undataase.

¹⁵ Aih+ am+ kiya sat+w+ kaahaataawaatopo. “Ko sohoai t+pe. Sohoai t+pe. Tip+ ip+ t+ti+h+ ataw+hatet+ tip+mandaape,” t+w+ kaahaataawaatopo. Kiya satauh+ Pairot+ho kiyai saundat+ nunjenatise. “N+n+ sam+ awais+ho sangi jainjaat+ bimis+hoai tit+ ip+ t+ti+h+ ataw+hatet+ tip+mandaitando?” undat+ nunjenatise. Ko saundih+ Judaahiyaam+ awais+w+hiya p+risihiya is+hiyaap+ nandapa kohas+p+ho t+h+w+ Autaahaat+hoai d+puman+hohiy+hiyaam+ m+ti+hiya j+hiya wihoaah+ha Pairot+hoai saundawaatopo. “Nyah+h+ nyami awais+ho nyangi nyainjatis+ho wo owehiyaane am+ neh+ Sisaahoh+he,” undawaatopo.

¹⁶ Saundauh+ namat+ Pairot+ho Jisaasihoai net+ kiyaam+ ikw+raat+hemataise kiya sawana koai ip+ t+ti+h+ ataw+hatet+ tip+ tip+mandaitaat+wo.

K+ma P+w+ma Jisaasihoai Ip+ T+ti+h+ Ataw+hatet+ Tip+ Tip+mandaahoh+ti+handap+haare (Matyuhu 27:32-44; Maak+ho 15:21-32; Ruk+ho 23:26-43)

¹⁷ Aih+ am+ tunn+w+ yahw+nohiy+hiya Jisaasihoai iwinjaaw+top+ numwaasi nowaayopo. Iyauh+ ko ip+ t+ti+h+ ataw+hat+ katet+ sawaho napw+itand+hat+ net+ tipw+ti+h+ numwaasi tip+ tip+mandaitaat+w+hap+hap+ nowaayopo. Aiw+ kiya koai wap+h+ kap+hap+ amb+pat+ M+ti+hom+ And+itataahap+ numwaasi nowaayopo.

(Iyataati piwaha Ipiruhaara Gorikota tiwi ambihitiwihapo).

18 Sapihi koai numwaasi nuwi ipi titihi atawihateti tipimandaapi tiwawaayopo. Iyawaawi utaahuri wuri maipihurisawi maasi tipimandaawaayopo. Woi Jisaasihomi ikwiri gaatih+raihoan+tihi ami woi komi ikwiri konaamohihoan+tihi tipimandaapi tiwawaayopo.

19 Iyauhi awaisiho Pairotiho katihi piwaha wa Jisaasihomi mitihomi autaahi satiwi **Nasaaretihandahapi Jisaasiho Judaahiyai iwinjatisiho Awaisihoe**, tiwi jipatiyaiwosawaayopo.

20 Iyauhi Judaahiya taahiyahiya sa piwa awitawaayopo ami Jisaasihoai tipimandaahoh+pihi aunahipa awaipatami detitihiso. Iyataati ami sa piwa piwaha Ipiruhaaraahuni ami Romihiyaami piwaha Ratinhaaraahuni ami Grikiharaahuni jipatiyaiyauhiso.

21 Aih Judaahiyaami awaisawahiya pirisihiya ishiyaapi nandapa kohaspiho tihwi Autaahaatihoi dipumanihohiyahiyaami mitihiya jhiya itihitiwi ami Pairotihoi saundawaatopo. “Kinyi satipi ‘Kimo utaamo Judaahiyai Iwinjatisiho Awaisihoe,’ tipi windi jipatiyimaimi. Ami kinyi satipi, ‘Kimo utaamo satati, Nini Judaahiyai Iwinjaati Bimohihonini Awasihonine tati katahore,’ tipi jipatiyimaimi,” undawaatopo.

22 Saundauhi ami Pairotiho kiyai komiha wihoan+ha satati kaundataase. “Aimi nini ishiyai

kaundonihi jipati paiwosohirihi kireti kiyati jipati pindane,” undataase.

²³ Aih tunniwi yahwinohihihi Jisaasihoai ipi titihi atawihateti tipimandaapi tiwawaayopo. Tipimandaaposawi komi apotihiri wiri nesipapi yiyandihimapi matimuri matimurimapi kiya newaayopo. Newaawi ami wiri kiri utaarihiri kiraatih kupwinate nipaatihiri osaamapi apotihiri neh naasairaah gwiniwihirisi kiya windi yiyandihemapi namehopo.

²⁴ Namepi namapi kiya sanawaayopo. “Nyahi kimiri apotimiri windi namwaapwiritihaawo. Namaapwira diyaamaho kiri nese taati ipipa wapa isitihaawo,” niwi isawaayopo. Kiya saiwi kiyohitimandaahi Autaahaatihomi piwaha wa utipihoaatih ahotisha noaipati akaahaimatataise. Iyataati piwaha sa satati,

“Kiya nisi apotihiri tipitapaapi kihonji kihonji newaayopo. Aiwi ami kiya ipipa nisi apotihiri osamandirihirapi isawaayopo wo kiri naitando,” *Aunihiri 22:18* tati jipati pindise. Aih siri kireti tunniwi yahwinohihihi kiyawaayopo.

²⁵ Aih sapihi Jisaasihoai tipimandaaposohipipih ipi titihi atawihataini asihiahuri bitotawaayopo. Iyataati Jisaasihomi sanaatitih ami waati kaatami sanaapwahaatitih ami waati kaatami ambipati Mariyaahaati Kiropaasihomi apwaataatitih ami waati kaatami ambipati Mariyaahaati aunahipa Makitaraahandaahapahaate.

26 Iyauhi Jisaasiho sanaatisuni ami koai niwipinjishiho Jisaasiho komi maarho biyati nunyamasihoisami kindari deti bitosihi iwinjataise. Aih Jisaasiho komi sanaati saundataase. “Kinyi kimo utaamoai numwaapi kimoaahotane,” undataase.

27 Ami kaati saundatosati Jisaasiho komi maarho biyati numwisihoi saundataase. “Kimaati kinyi kinaatemapi numwaape,” undataase. Saundih sura kuraapi so Jisaasihoai niwipinjiso kaati numwaasi komi anjipipihi noti iwitatamanati iwinjataise.

*Kima Piwima Jisaasiho Napoti Maarho Nap-
atat Nusoasindhandapihaare*

*(Matiyuh 27:45-56; Maakho 15:33-41; Rukho
23:44-49)*

28 Jisaasiho mmotinataati komi otipipati nahatewa aimi kiyati owemataise. Iyataati Autaahaatihomi utipihoaatih ahotisiha neti akaahemaitandi ko sandaase.

“Ningi waapohopi nainyati nisi nahutarihiri aniwasisi,” *Aunihihiri 69:21, 22:15*
ndaase.

29 Aih sapihi woyiha wa waapoho wainhandisiha ahondaise. Aih windi kandeti waapoho nandaati ahotanhi namopi nandaatiwihandi siponjihandi kapihi ahondaise. Ahotih kandi nepi wainhandaatih timandaapesi ipati isopihatami irihiri tisatiwi mwitipi Jisaasihomi mipateti maahomwaanji ahewisawaayopo.

30 Ahiwisauhi Jisaasiho sandi wainindi neti nanataise. Neti nanati ko sandaase. “Aimi nahataapa gaatati owendaise,” ndaase. Satatosati komi mitiho nambitati komi maarho nusoaasati napatataise.

Kima Pwima Tunnwi Yahwinohiyhiyaami Wo Jisaasihoai Komi Bopitaini Yahoti Muwati Nawih Jitipati Noasithandapahaare

31 Aih sura asisaha Judaahiyaami ikindaatiwahaapi nepi timanindaatiwihuraare. Iyataati sandi Sapaatihandi kiya mmondaatiwitaati napindindi apipaahi awaindihande. Iyati sura asisaha Piraindehuraare. Aih Isihiya ipi titihi atawihateti tipimandaahohiyhiya nimanditaatiwihandapi poundih Judaahiyaami awaisawhiya Pairotihoi pwiha Jisaasihoaisuni utaahuri koaisaw maasi tipimandaahohururisuni kingwaasi keti napwisaih nepi yamwaitaatiwi kingwaasami auhiri ipahwitaatiwi kaundawaatopo.

32 Saiwi tunnwi yahwinohiyhiya nuwi utaahuri Jisaasihoaisaw tipimandaahohururami auhiri niyapi ipahwawaayopo.

33 Kurami auhiri niyapi ami Jisaasihomihiri niyaitotwi koapih nuwi mmonawa ko aimi napomataise. Napomasihi namapi kiya komi auhiri windi maapaihopo.

34 Aih kiya tunnwi yahwinohiyhiyaami wo Jisaasihoai bopitaini yahotaise. Yahwih keti kuraanihi jitipati waapohoisati ahoyati noati nawetataise.

³⁵ Aihî utaaho sandî mmosîho kandapî pîwîha saindî mmoho tatî ausaatî kandaase. Iyataatî sa pîwîha ko katisa akîtihaare. Amî noaipasîhî tîtihi mmosîpîpaapî ko kandaaso. Isî amî sa pîwa ko katisaapî akîte tiwî sahî gwînyaapî gîwunyaapîse.

³⁶ Iyataatî saiwa noaipasîwîmaiwa wa pîwîha Autaahaatîhomî pîwîhaatîhî jîpatîpindisîha akaahaimatîtandî kiya kiyawaayopo. Iyataatî ka pîwa satise.

“Kiya komî andîtatî wîti naasaipîsangi wîndî maapaihopo tise.” *Japîhî Numwaasîho 12:46; Nambaahandî 9:12; Aunîhîhîrî 34:20*

³⁷ Iyataatî amî pîwîha waisangi Autaahaatîhomî pîwîhaatîhî satatî ahondaise Kiya yahohîhoai baiwî mwîtipîsawî usowî iwinjaitaapo tatî ahondaise.

*Kîma Pîwîma Jîsaasihomî Ambîpatî Animwaahîpatî Akosîha Wanîhatopî Ahiyawî Yamwaahohîtihandapîhaare
(Matiyuho 27:57-61; Maakîho 15:42-47; Rukîho 23:50-56)*

³⁸ Aihî utaaho wo komî ambîpatî Josepîho aunaahîpatî taunîhandî Arimatiyaahandaahapîho Jîsaasihomî ambîpatî naitandî notî awasîho Pairothîhoai nunjenataise. Iyataatî Josepîho so Jîsaasihomî otîpîpatîho Jîsaasihoi Judaahiyaapî yayatî noaatatî nîwîpinjahore. Aihî Pairothîho koai gaasî Jîsaasihomî ambîpatî nepe undihî amî Josepîho Jîsaasihomî ambîpatî ipî tîtihi atawîhatetapî netaise.

³⁹ Aih+ Nikodimaasihoaisangi nasataise. So Nikodimaasiso j+hura Jisaasihoenda apat+h+ not+ iwinjat+ p+waundis+hore. Iyat+ ko wapa gaahapa biyat+ waat+ waamaisot+hapa ipat+ yat+wam+ waapohom+ kaiw+hapa nesi nasat+ Josep+hoaisat+ maasi kapa isi+si nomaise. Iyataat+ sapa waa-mainjotimb+paam+ naanjind+hand+ 30 kirog+rem+ kiyahapaare.

⁴⁰ Josepiy+ Nikodimaasiya Jisaasihom+ amb+pat+ nemaise. Nep+ isi+hiya napwauh+hiyai yamwaitaat+w+ Judaahiya kiyoh+r+h+ret+ kaim+ apot+h+r+ gaahapaara mmap+ waamainjotimb+pa at+pat+ wer+h+hand+ Jisaasihom+ amb+patet+ jaamaise.

⁴¹ Iyataat+ sap+h+ Jisaasihoai tunn+w+ yahw+nohiy+hiya tip+ tip+mandaahoh+pip+h+ det+ osaataat+ waat+ ahendaise. Iyataat+ saat+ osaataat+ an+mwaah+pat+ akosi+ha wa isi+hiya napohiy+hiyaam+ amb+pat+ sang+ ahiyaw+h+at+ w+ti ahendaise.

⁴² Iyataat+ sura Judaahiya kiyaam+ asisi+ha awaisi+ha ik+ndaat+w+haapi+ nep+ t+manj+ndaat+w+huraare. Aih+ sap+h+ det+ an+mwaah+pat+ akosi+ha wa ahendaise. Aih+ kur+ Josepiy+ Nikodimaasiya Jisaasihom+ amb+pat+ nesi numw+ ahiyamaise.

20

*Kima P+w+ima Jisaasiho Asohoematat+ Jap+h+ Nepasit+h+andap+haare
(Matiyuhu 28:1-8; Maak+ho 16:1-8; Ruk+ho 24:1-12)*

1 Sandehura asisahaatihî biyatî sangî bowihî kohokoaisa Mariyaahaatî aunahîpa Makitaraahandaahapîhaatî anîmwaahîpatî akosîhaapîhapî notî noaipataise. Noaipatî jata nawîha awaisîha anîmwaahîpatî akosîhaamî awîha nisapupwî napuhohîha nundîwa nehîhaatî ahondaise.

2 Aihî kaatî nihîti Saimonî Pitaahoendaahunî amî wo otîpîpatîho Jisaasiho koai maarîho biyatî nunyamasîhoendaahunî notî kuri saundataase. “Awaisîhoai anîmwaahîpatî akosîhombî aimî isîhiya nemahopo. Nemahowî koai maahapîhî ahiyawaayondîho windî mohono,” undataase.

3 Aihî Pitaahotihî amî so wo Jisaasihoai nîwipinjohiyîhiyaamotihî aunahîpa namasi anîmwaahîpataapîhapî nomaise.

4 Kurî naupwasi nomaise. Naupwasi nomaamî wo jîhî nihîti Pitaahoai nusatîpîhaatî notî jîhî anîmwaahîpatapîhî noaipataise.

5 Ko siyatî noaipatî nambîtatî mîhatîhî akosîha anîmwaahîpatopî jataise. Jata apotîhîrî kîhoepîhîrî Jisaasihoai mmapi yamwaahohîrîhîrî ahotihî mmonataise. Mmonataahandî kandî ko mîhatîhî windî namîndaase.

6 Saimonî Pitaaho komî ipotî nasatî tîtîhî mîhatîhî anîmwaahîpataatîhî nandaatî apotîhîrî kîhoepîhîrî ahotihî mmonataise.

7 Iyatî amî apotîhîrî wîrî Jisaasihomî mîtîho mmapi napapîhohîrîhîrî ahotihî mmonataise. Wîrisatî tîmaamaitatî ahîmotatî nehî kîri yandîhî napapotîmanînatî ahondaise.

8 Aihî Jisaasihomî otîpîpatîho jîhî

animwaahipataapihini noaipasihoisangi
nandaati mmonati ami satati e Jisaasiho aimi
japihini asohoematati nepataise tati gwinyaataise.

⁹ Iyataati sura kiya windi baiwi gimunyaahopo
Autaahaatihomi piwaha satati Jisaasiho
animwaahipatombi japihini nepataise tati
ahotishaapo.

¹⁰ Aihini kuri Jisaasihomi otipipatihuri au-
nahipataahapi japihini niyamaise.

*Kima Piwima Mariyaahaati
Makitaraahandaahapithaati Jisaasihoai Iwinjati
Nutainjithandapithaare*

(Matiyuhu 28:9-10; Maakho 16:9-11)

¹¹ Mariyaahaati sapihini deti
animwaahipatamihini bitondaati kaati taati
gotaise. Siyati kaati taati gotaahetapi nambitati
animwaahipati akosihoti jataise.

¹² Jataati Kaati Autaahaatihomi enjerihuri
otipipatihuri yahuri yamihapataatihapihuri
apotihiri kihoeiphapa niyopihuri Jisaasihomi
ambipati ahiyohipihini bindamaise. Kurami
wo Jisaasihomi mitiho ahotimbipihitihini ami wo
auhiri ahotimbipihini bindamaise.

¹³ Saimi bindamaami kuri Mariyaahaati saun-
damaase. “Apopaanye, kinyi napindapi taapi
gopaise?” undimi nunjenamaise. Nunjeshini
ami kaati kuri saundataase. “Nisi Awaisihomi
ambipati nesi wapihini nepi ahiyauhini nini windi
monataatito,” undataase.

¹⁴ Saundatosati nepemaitataahetapi jata
kapihini Jisaasiho nehi koai utaaho womatiyaho
bitosihini iwinjataise. Iwinjataahandini kandi kopi

Jisaasihoetati kaati usonati g+maawunyainje. Owetise.

¹⁵ Aih+ Jisaasiho kaati saundati nunjenataise. “Itapo, k+ny+ napindap+ taap+ gopaise? Aimb+ diyaap+ taap+ daahise?” undati nunjenataise. Saundati nunjes+h+ am+ kop+ kaati siyat+ kap+h+ osaataati utaaho neh+ koai ot+p+pat+ kiyat+ bitondaahoso tati gw+nyaataise. Siyat+ gw+nyaataati koai saundataase. “K+ny+ nis+ awais+h+om+ amb+pat+ wap+h+ nep+ ahiyapaapaah+ am+ ahap+h+ ahiyo nde am+ n+n+ kom+ amb+pat+ naitaano,” undataase.

¹⁶ Aih+ Jisaasiho kaati saundataase. “Mariya!” undati kaatam+ amb+pat+ amb+hundataase. Saundih+ kaati kom+h+ihooan+ nepemaitati koai saundataase. “Raponi,” undataase.*

¹⁷ Aih+ Jisaasiho Mariyaahaati saundataase. “K+ny+ n+ngi maaniwate am+ n+n+ Ap+hoenda m+haati yam+hapataat+h+ sang+ niyono. Am+ k+ny+ nis+ n+hooar+sa n+ngi nanipinjaw+ am+ nis+ ot+p+pat+hiyaimatohiy+hiyenda numwe. Numbw+ k+ny+ kiyai kaunde n+n+ nis+ Ap+hoendaahun+ am+ sam+ Jap+hoenda jap+h+ niyataayono. Am+ kim+ko nis+ Ap+mo am+ sam+ Jap+hore. Kim+ko Autaahaat+momi+ n+n+ p+w+ha at+wind+ kom+ as+mwaat+t+h+ p+niyoh+hoendaahun+ am+ sam+ Autaahaat+ho sah+ kom+ p+w+ha at+wiw+ kom+ as+mwaat+t+h+ p+niyoh+hoendaahun+ jap+h+ niyataayono tise und+p+ kaunde,” undataase.

* **20:16:** Sand+ Raponi undind+mand+ Ip+ruhaara Kat+punjing+honye undataase.

18 Aihî Mariyaaha aunahîpa Makîtarahandaahapîhaatî Jisaasihomî otîpîpatîhiyaapîhî notaise. Notî pîwîha kaati Jisaasiho kaundisîha nesi notî kiya Jisaasihomî otîpîpatîhiyai saundatî kaundataase. “Nîni Awaisîho aimî nepasîhî iwinjati pîwaundo amî ko nîngi pîwîha kîma kandataase,” undatî kaundataase.

*Kîma Pîwîma Komî Otîpîpatîhiyaapîhî
Jisaasiho Nehî Akohî Noaipatî Nun-
jaayainjîthandapîhaare*

(Matiyuho 28:16-20; Maakîho 16:14-18; Rukîho 24:36-49)

19 Aihî Jisaasihoai nîwîpinjawî komî otîpîpatî mmonîwî nepî kiyohiyîhiya Sandehura aimî ipîho notî taatî asîhatîhîhura anjaanî wîndaapîhî maasomwaanî naputîwî bindawaayopo. Kiya Judaahiyaamî awaisawîhiya Jisaasihoai mandîtiwîwî tiwohiyîhiyaapî yayawaawî sandî kandapî maasomîhaiwa nahatewa naputîwî mîhatîhî ahoyanîwî bindawaayopo. Kiya saiwî naputîwî bimauhî Jisaasiho nehî akohî noaipatî kiyaamî otîhatîhî bitondaise. Noaipatî bitondaatî kiyai ko saundataase. “Sahî samî maarîho ambîpatî nahandî gaatatî yatîhîsitatî japatisanane,” undataase.

20 Ko kiyai saundatosatî komî ikwîrî amî bopitatî koai komî tiworisa tipî yahohîwaiwaamî yamwîpatî kiyai nunjataise. Nunjihî amî kiyai komî otîpîpatîhiya Awaisîhoai usonawaawî kiyaamî maarîhoaatîhapî asakaiwî maaritawaayopo.

21 Maaritauhi Jisaasiho kiyai jhaati saundataase. “Sahi sami maariho ambipati nahataapa gaatati yatihisitati japatisanane. Ninis nis Apiho natanoasih maapi yapimbataapihiyaami otihatih nasohipatamataindi sahi nuwi ishiya maapi yapimbataapihiyaami otihatih bimitaatiwi ami ninis sangisi nandisoasataayo,” undataase.

22 Saundatosati Jisaasiho kiyaamihasin komi Mbipa Itipho Gaaho ipousoasati kiyai saundataase. “Sahi Mbipa Itipho Gaaho nepise. Nepi koai sami omanititihemapise.

23 Ami sahi ishiyaami maipihaiwa nepumwawaawaahi ami Autaahaatihoisangi isiya sikiyaami maipihaiwa aimi nemwasih owendaise. Komi ndiheti maipihaiwa owehiya bitotawaayopo. Ami sahi ishiya usaami maipihaiwa windi nepimuwawaawaahi ami Autaahaatihoisangi sikireti nemwaumwasih kaiwaanih windi owemetati ahusondaise,” undataase.

*Kima Piwima Jisaasiho Tomaasi-
hoapih Noaipasih Tomaasiho Jisaasihoi
Usositihandapahaare*

24 Jisaasiho komi otipipatihya koai niwipinjawi komi otipipati mmoniw nepi kiyohiyihyaapih noaipasura komi otipipatihya ikwi maind+mw+tihi auh+rami yahur+tisaw+hiyaami wo komi ambipati Tomaasiho kiyaisati maasi windi b+mimise. (Iyataati komi ambipati witi aw+tipu undiwi ambihundiwhore. Ami piwaha Ibiruha

ami Aramaikihaara Ditimaasi undiwi
ambihundiwi(hore).

25 Aih+ ami Jisaasihom+ otip+pat+hiya usa
ko Tomaasihoai saundiwi, “Nyah+ Awais+hoai
ko noaipa nyainjas+h+ usoho,” undawaatopo.
Saundauh+ ami ko kom+ha kiyai saundataase.
“N+n+ niwahon+n+ kom+ ikw+raat+h+ ner+h+ram+
yamwipataat+h+ nisi ikw+r+ ahiyat+ iwiti+ ami
nisi isundi+p+ho kom+ bopitataini+ yaipatami+
yamwipataat+h+ ahiyat+ iwiwataataah+ n+n+
Jisaasiho jap+h+ an+mwaah+patomb+ nepataise
ndi+ giwunyaito. O ami n+n+ koai saindi+ mausoti+
ami nisi ikw+ra maawiwataataah+ n+n+ w+ndi+
ap+paah+ gi+munyaito,” undataase.

26 Ami Saarareh+r+ aim+ w+r+ sanaih+hura
Jisaasihom+ otip+pat+hiya jap+h+ ahoyan+w+
anj+ti+ti+h+ bindawaayopo. Bimauh+ ami sura
Tomaasihoaisangi maasi+ kiyaisati+ bindataise.
Aiw+ maasomwaan+ nahatewa an+tiw+
napuposaw+ bimauh+ Jisaasiho neh+ akoh+
kiyaami+ otihat+h+ noaipati+ bitondaise. Noaipati+
bitondaati+ kiyai ko saundati, “Sah+ sami
maariho amb+pati+ nahataapa gaatati+ yat+h+sitati+
japatisanane,” undataase.

27 Saundatosati+ Tomaasihoai saundataase.
“Kiny+ isundi+p+ho nisi ikw+raat+h+ kimb+h+
ahiyap+ mmome. Mmon+p+ ami kiny+
ikw+r+ mbapi+ nisi bopitataini+ ahiyap+ nipi+
nisome. Nison+p+ kiny+ maariho yiyahw+
gw+nyaahing+ho namape. Namapi+ tit+h+ nisapi+
ginunyaape,” undati+ wat+p+ha kaundataase.

28 Saundih+ Tomaasiho kom+ha Jisaasihoai
saundataase. “Kiny+ nisi Awais+hone. Kiny+ nisi

Autaahaatihone,” undataase.

²⁹ Saundih+ ami Jisaasiho kom+ha koai saundataase. “Kiny+ n+ngi kiny+ nd+haara nisonapaapi wani e akite tipi g+nunyaapaino? Ami is+hiya n+ngi w+ndi maanonawaahandi kandi g+nunyaahohiy+hiya siya awaindi+handi kiyaan+hi+ maarit+taapo,” undati kaundataase.

Kima P+w+ma Jonho Bukimandi Kimandi J+pat+paindi+mandami Tanyaahaap+haare

³⁰ Jisaasiho kom+ ot+pi+pat+hiyaami nd+het+ siwipati p+h+tati taah+waiwa kaiwaiwa n+ni w+ndi j+pat+maayo.

³¹ Ami n+ni k+maiwa p+w+ma kimandi buk+mandaat+hi j+pat+piyoh+ma ami sahi Jisaasihopi sat+w+ Autaahaat+homi Mwaaho Kom+ Is+hiyais+ Jap+hi Numwaitandi Autaahaat+ho Ah+wis+ho kim+kore tiw+ kop+ sahi g+wunyaitaat+w+ j+pat+piyataayo. Aiw+ ami sahi kop+ g+wunyaahoh+ti+handaa+hi noaipapi asi+y+hiyaatimat+taatiwo. Asi+y+hiyaatimat+w+ kiyaat+n+hi bim+taatiw+ n+ni j+pat+piyataayo.

21

*Kima P+w+ma Jisaasiho Kom+
Ot+pi+pat+hiyaap+hi Noaipati Iwinjati
Nunjainj+ti+handap+haare*

¹ Ipoti asis+ha wonya naasonya sanaih+hura Jisaasiho kom+ ot+pi+pat+hiyaap+hi j+haati noaipati nunjaanataise. Iyataati Dur+h+r+ Garirihandain+ ko kiyai noaipati iwinjataise. S+r+ duriram+ amb+pati w+ti Taiberiyaasihande. Ko kiyaap+hi siyati noaipataise.

2 Iyataati Jisaasiho komi otipipatihiyaapihi noaipati nunjaayainjura komi otipipatihiya kura maasi bimohiyihiya kimiyaare: Saimoni Pitaaho Tomaasiho komi ambipati witi awitipihoho (Ibiruha ami Aramaikihara Didimaasiho) ami Natanairihoho aunahipati taunihonji gwiharaahonji Piropinjihandi Garirihanda ahetiipati Kanaahandaahapihotih ami Sepetihomi mwaahurutih ami Jisaasihomi otipipatihuri wuri yahurisangi maasi bindawaayopo.

3 Siya saiwi bindawaawi Pitaaho komi naisihiya Jisaasihomi otipipatihiya wiyai saundataase. “Nini arihopi ikih umbenihandi durihiraatih timatei mmondandi notaayo,” undataase. Saundih komi sasaahoya koai saundawaatopo. “O ami nyangisangi gisaati maasi arihopi ikih timateihaawi nutihaawo,” undawaatopo. Kiya sanwimap kopuho awainaahoetaho woti yamwaasi durihiraatihira arihopaitaatiwi nowaayopo. Iyataati sura apatinditih kiya arihopi ikih umbenihandi timapi mmonawaahandi kandi ariho wo namohopo apipaahi owetise.

4 Aih asisaha bowati ipihoho taati noaipasih Jisaasiho durihiram aripataini bitosih kiya kop Jisaasihoe tiwi windi mausohopo. Owetise.

5 Aih ko kiyai saundati nunjenataise. “Naisihiyaate, sahi ariho wo nowaayowo?” undati nunjenataise. Nunjesih kiya wihoanaha koai saundawaatopo. “Owetise. Ariho apipaahi maipihonjisangi wo namoho,” undawaatopo.

6 Aih ko kiyai saundataase. “Sahi

sami arihopi ikih+ sami kopuhomi ikwiri gaati+raihooan+ timapi yot+iwise ami sahi ariho wonya noaitaawo,” undataase. Aih+ kiya ikih+ umben+hand+ dur+h+raati+h+ m+haap+ yotawaayopo. Yot+w+ kiya ariho waati+ p+ihi+w+ taah+ho ikihop+ k+pwinj+h+ nowaayopo. Aiw+ kiya ikih+ umben+hand+ arihop+ ap+paah+ naanamas+h+ windi+ nga aip+ kopuhoti+ yamaatemaamahopo. Owe.

⁷ Iyataati+ ot+i+pati+ho kiyaami wo Jisaasiho koai ap+paah+ maar+ho numwis+ho Pitaahoai saun+dataase. “Ki+mo awais+ho nyangi p+iwaanyase,” undataase. Saundi+h+ Saimoni+ Pitaaho komi apoti+h+i+ tiwat+haatapi+h+i+ ot+i+pati+ kaitandi+ nausohaati+ ahiyatosir+h+i+ ko sa p+iwa Awais+hoe tauhi+ atisataati+ neti+ nipatataise. Ko komi saaket+hand+ siyati+ neti+ nipainji dur+h+raati+h+ napwaatati+ ikwauh+r+ t+mat+ naahiman+m+ ari+patainap+ notaise.

⁸ Aih+ Jisaasihomi+ ot+i+pati+hiya usa kopuhoti+ aripatainap+ nasawaayopo. Nasawaaw+ kiyaami dawaap+i+hi+ ikih+ umben+hand+ ariho tisaitamas+h+i+ aisi nap+w+ aripatain+ yamin+ dur+h+ram+ mang+rain+ notawaayopo. Iyataati+ kiya kiyaami kopuhoaisawi dur+h+ram+ mang+rainami+ windi+ on+h+metawaayopo. Neh+ mas+honji+ 100 mita kiyahap+h+tawaayopo.

⁹ Saiw+ kiya nap+w+ mang+rain+ noaipap+ jawa sis+ha wa taati+ t+hataise. Aih+ ariho wo sis+haap+h+ t+h+ndataise. Aih+ ami kaati+ha b+ret+i+hand+ wonyaisati+ maasi+ sis+haap+ ahondaise.

¹⁰ Aih+ Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahi

araiho wani nohohiwiwaami wonya nesi napiwise,” undataase.

¹¹ Saundih Saimoni Pitaaho kopuhoti naupwaatati ikih umbenhandi neti aisi araiho aungwohaiwaahhi tisaitamashi aripataathi nasamanataise. Iyataati araiho kiya nohohiho nahato noaipati 153 kiyahore. Siyati araiho apipaahi pihitai taahihondaahandi kandi ikih umbenhandi windi naminjaase. Owetise.

¹² Aih Jisaasiho kiyai saundataase. “Sahi napiw nandapa asisahaathapihapa naniwise,” undataase. Saundih kiya kom otipipathiya yayawaawi kiyaami wo naasohisangi andititwi koai saundwi, “Kinyi diyaamahone?” undwi windi namunjehopo. Ami sandhi kiya kopi Awaisiho kimikoso tawi gwinyaawaawe.

¹³ Aih Jisaasiho deti sisahaamhin notikaatoha birethandi neti kiyai nunyataise. Iyati ami araihoaisangi sikireti kiyati neti kiyai nunyataise.

¹⁴ Sandi Autaahaathiho koaisi aimi ahowimati numwaasihura Jisaasiho aimi mairimaara komi otipipathiyaapahi noaipataise.

Kima Piwima Jisaasiho Pitaahoai Saundati Kinyi Nisi Sipisipihandi Sipipihohonyai Nandapa Nanunye Undindihandapihare

¹⁵ Jisaasihoaisawi komi otipipathiya aimi nandapa nanwi owendaise. Aih Jisaasiho Saimoni Pitaahoai saundati nunjenataise. “Saimono Jonihomi mwaahonye, kinyi ningi aungwohandi kinyi maarho naninyapaino? Aimb kinyi maarho nanimingho kimiyaami maarho

naninyohitihandi nusetipahaapi kinyi naninyapaino?” undati nunjenataise. Aih Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Ye. Awaisihonye, kinyi mmonipihone. Nini gi maarho nahinyonho,” undataase. Aih ami Jisaasiho koai saundataase. “Kinyi nisi sipisipihandi mwaahonyai winjatime,” undataase.

¹⁶ Saundati Jisaasiho kapihandi jhaati saundati nunjenataise. “Saimono Jonhomi mwaahonye, kinyi ningi kinyi maarho naninyapaino e owetiso?” undati nunjenataise. Saundati nunjesihi ami Pitaaho komha wihooanaha saundataase. “Ye. Awaisihonye. Kinyi mmonipihone, nini gisi maarho nanginyonho,” undataase. Aih Jisaasiho koai saundataase. “Kinyi nisi sipisipihonyai iwinjatime,” undataase.

¹⁷ Saundati nunjenatosati jhaati mairimandaahandi Jisaasiho Saimoni Pitaahoai saundati nunjenataise. “Saimonihoni Jonhomi mwaahonye, kinyi ningisi kinyi maarho naninyapaino?” undati nunjenataise. Kimandi jhaati mairimandi Jisaasiho Pitaahoai ningi maarho naninyapaino undati nunjesitimandapi Pitaaho maarho omanjitihi naanawisataise. Naanawih namati Pitaaho Jisaasihoai saundataase. “Awaisihonye. Kinyi nahataapa mmonipihone. Mmonipihonisi nini gisi maarho nahinyohitihandi mmonapaise,” undataase. Saundih ami Jisaasiho Pitaahoai saundataase. “Nisi sipisipihonyai kinyi nandapa nanunyapi niwinjatime,” undataase.

¹⁸ Saundatosati ami wa Jisaasiho Pitaahoai

saundataase. “Nini gisi apipaahi akitinhi kahitataato. Kinyi waimwaahonihura kinyi nepi timanjnipi yamepati apotihiri ipihatimbi wisanamap kinyi daitaapi gwinyaapi maaritingipipihapi daayapaise. Saimbi daimbipihonitapaahandi kandi ami kinyi aimi noaipapi aungwihonitapaahura kinyi ikwiri mbapi dhihmanipi usai numwisamhi kiya kinyi yamepati nepi wingisasawi nangimaasi kinyi wapihi nutaapi maarimitingipipihhi gisi nutaapo,” undataase.

¹⁹ Sandi Jisaasiho katindimandi ipotihura Pitaaho napwitandihiretapi namihanati kandaase. Ko napotaati Autaahaatihoai ambipati awaipati numwitandihiretapo. Saundatosati ipotihai Jisaasiho Pitaahoai saundataase. “Kinyi ningisi nanipinjapi nisi kiyohirihireti kaime,” undataase.

*Kima Piwima Jisaasihoai N>wipinjohiy>hiyaami
Wo Jisaasiho Koai Maar>ho Numwis>hopi
Katis>haare*

²⁰ Aih Pitaaho nepemaitati dawaataati jataati kiya Jisaasihoai n>wipinjohiy>hiyaami wo Jisaasiho koai maar>ho apipaahi numwis>ho kurami ipoti taati n>wipinjai nasataise. Iyataati so nandapa ipotihapa Jisaasiho koai n>wipinjohiy>hiyaisati nainjura Jisaasihomi kir>wipatot komi mit>ho nausati bimis>hore. Iyati ami kim>ko Jisaasihoai saundati, “Awais>honye, gisi kinyi tiworisaami ikw>raatihi diyaamaho neti angusaitaihise?” undati nunjes>hore.

21 Aihĩ ami Pitaaho kĩmĩkoai iwin-jatosatĩ Jisaasihoai saundatĩ nunjenataise. “Awaisihonye, kĩmoai napa napitĩwimatatĩ amĩ ko napa kaitaise?” undatĩ nunjenataise.

22 Saundatĩ nunjesĩhĩ amĩ Jisaasiho Pitaahoai wihoanĩha saundataase. “Amĩ nĩnĩ maaritohĩtĩhandĩ kĩmo konĩhĩ bimaamĩ notĩ nĩnĩ japĩhĩ napisanĩhuraatĩtandĩ nehĩ nĩwahonisĩhandisĩ nĩnĩ koai kĩretĩ kawito. Isĩ amĩ kĩnyĩ kandapĩ napindapĩ taapĩ waatĩ gwĩnyaahise? Kĩnyĩ nĩngĩ nanipinjapĩ nĩngisĩ nanaipasihi nehohĩpĩpa kĩnyĩ nepe,” undataase.

23 Saundihĩ amĩ sandapĩ Jisaasihoai nĩwipinjohiyĩhiyaamĩhatĩhĩ taahiyĩhiya pĩwĩha saapĩ atisawaayopo. So Jisaasihoai nĩwipinjohiyĩhiyaamo wĩndĩ namwaapwĩtaise tĩwo. Iyataahandĩ kandĩ Jisaasiho wĩndĩ satatĩ ko wĩndĩ namwaapwĩtaise tatĩ kamaatise. Nehĩ kohĩ sandaase. “Amĩ ko wĩndĩ namwaapotĩ konĩhĩ bimaamĩ notĩ nĩnĩ japĩhĩ napisanĩhuraatĩtandĩ sandĩ kinyĩhandĩmaahĩ kandapĩ kĩnyĩ waatĩ gwĩnyaitaapo,” ndaase.

24 Iyataatĩ kĩmĩko kĩmaiwaapĩ pĩwĩha atisatĩ mmonatĩ nesĩha ausaatĩ kandaase. Iyatĩ amĩ kĩmĩkaiwa utĩpĩhoaatĩhĩ jĩpatĩpiyataise. Aihĩ amĩ nyahĩ aimĩ mmonĩhaayo ko katiwaiwa akĩtĩtiho.

25 Iyataatĩ kahapaamapĩpa Jisaasiho kaiwaiwa pĩhĩtatĩ apĩpaahĩ taahĩwaiwaare. Isĩ amĩ nahatewa kaiwaanĩhĩ kwĩsiwĩ jĩpatĩpaisaihaahĩ amĩ yapĩmbataapĩhĩ wapĩhĩ utĩpĩhaiwa kaiwa ahaitĩhapĩhĩ owetĩtaihe.

Autahaatihomi Piwaha Gaaha Wanaha
The New Testament in the Angaataha language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angaataha long Niugini
copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angaataha

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0. You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

b83b4d2c-30be-5f11-8fb0-fa04e4808bad